

ARGIA

A portrait of a middle-aged man with dark hair, wearing a dark suit, white shirt, and dark tie. He is looking slightly to the left of the camera. The background is a light-colored wall with a red and white striped flag visible on the left.

Fede
Etxaberekin
solasean

TXT
komikia
berritua

KULTUR KONTSEILARITZA
AUZITAN JARRIA

EKO ALTZA
Larratxo ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

**AUTO SERVICIO
DURANGO**
Retentxu kalea 30
DURANGO

**MERKEK
IGLESIAS**
TRINTXERPE

EKO AIETE
Grupo Etxadi. Telf.: 21 14 88
AIETE. DONOSTIA

**S.JUAN BAUTISTA
Kooperatiba**
Villas auzoa. Telf.: 55 01 99
HERNANI

SUPER AMARA
Isabel II.a, 16 zbk. Telf.: 46 11 77
DONOSTIA

BETI MERKEK
Loiola kalea 12.
DONOSTIA

EKO ASTEASU
Keelavite Poligonoa 2/8.
Telf.: 69 25 26. ASTEASU

**AUTOSERVICIO
VILLALBA**
Urkizu, 13. Telf.: 12 05 73—71 61 60
San Juan, 9. Telf.: 70 26 38
EIBAR

EKO TOLOSA
TOLOSA

Vivodist

1.246. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

- 12.— Politika laburrak.
- 13.— Europako Hauteskundeei begira EAK barne krisia itxi nahi. **N. Arrastoa.**
- 16.— Kronika politikoa.

ERREPORTAIK

- 18.— Urbiaren geroa bideratzen. **L. Aristi.**
- 20.— Osakidetzak ez du ikusi nahi. **J.J. Petrikorena.**
- 22.— Jaurilaritzak jipoiez erantzun AEKren eskakizunei. **L. Agirre.**
- 24.— Bilborako planak, zerbitzuak eta negozioak. **I. Murua.**

TXT BERRITUA

- 35.— Angeluko Carrefour metano geruza baten gainean. **L. Aristi.**
- 38.— Fede Etxabe: «Urte askotan egin dut lan besteentzako». **I. Murua.**

KULTURA

- 43.— Kultur ataria.
- 44.— Jaurilaritzako Kultur Kontseilaritza auzitan jarri euskal kulturetzak. **G. Arrese eta J. Oiz.**
- 48.— Euskal Eskola, eztabaida hastear. **I. Uria.**
- 50.— Patxi Larrañaga, Iruñeko Taldeko musikagilearekin solasean. **Amaia Olkatz.**
- 52.— Mikel Sarriegi, sei aldiz aurreko txapelak. **M. Arrieta.**
- 55.— Munduan zabaletik kultura: Heiner Miller. **J.M. Heritz.**
- 58.— Azkena: «Euskadi monumentala». **G. Arrese.**

JOSEBA ARREGI Gasteizko Gobernuoko Kultur Saileko KONTSEILARIAK euskararen aldeko herritar mugimenduei buruz ADIERAZPEN ERASOKORRAK egin zituen Legebiltzarrean eta Deia egunkariko elkar hizketa bat dela medio. Kultur orrialdeetan ARREGIk esandakoen gainean dozena bat eritzi bildu dugu euskal kulturetzako pertsona ezagunen ahotatik. Erdiko erreportaien artean: ANGELUko Carrefour katea METANO geruza ARRISKUTSU baten gainean eraikia dagoela, hain izkutuan gordetako informazioa argitzen duena; edo eta ETORKIZUNeko BILBOK nolakoa izan nahi duen azaltzen duena. Politikako orrialdeetan: EA alderdia, Europako Hauteskundearen atarian BARNE KRISIA konpontzen ari dela. Elkar hizketa nagusia FEDE ETXABE txirrindulariarekin burutu dugu. Eta ARGIAk hemendik aurrera **TXT komikia** goitik behera BERRITUA eskainiko dizu. *Ea gustokoa duzun.*

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostia: Mikel Antza, Jon Mikel Arano, Gorka Arrese, Jon Barandiaran, Txumai Iturria, Josu Landa, Xabier Lekuona, Juan Jose Petrikorena, Pablo Sastre, Iñaki Uria, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Jesus Artetxe, Arturo Izarzelai, Luis Fernandez, Ermiñe Madariaga, Laura Mintegi, Imanol Murua, Jon Sarasua, Iñaki Uriarte, Pello Urzelai.

Gasteizen: Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparaldean: Isabel Etxeberria, Tala.

Iruñean: Jon Alonso, Iñaki Camino, Marta Diez, Joxe Martin Gogortza, Imanol Haranburu, Iñaki Mendibe.

Kolaboratzaileak: Gemma Agesta, Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrique Amonarriz, Mikel Arrieta, Ladix Arrosagarai, Antton Azkargorta, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, M.J. Barandiaran, Amaia Elsoegi, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Mielan-jel Harana, Mikel Hernandez, Ostaiska Irastorza, Iñaki Irazabalbeitia, Mikel Iribarren, Gure Irratikoak, Irulegi Irratikoak, Koldo Izaguirre, Kanko Izpizua, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Asun Larrañaga, Lurdes Larrañaga, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfontso Martinez, Xabier Mendiguren, Mikel Mendizabal, Bego Montorio, Morau eta Martin, Josean Oiz, Eneko Olasagasti, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarrionandia, Allande Sokarros, Joan Mari Torrealda, J.L. Alvarez 'Txillardegi', Urederra, Aitor Zabalgoberna.

Diseinu eta montajea: Jon Barandiaran, Eneko Abrego.

Fotomekanika: Agus Barandiaran.

Azala: Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Lema 7

Administrazioa: Jon Barandiaran.

Ardura teknikoa: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos, Xabier Agirre.

D.L.: 80—1963.

Helbideak: ARGIA, Mundaiz bidea z/g. 20012 Donostia. / Diputazio kalea, 3, 1-etz. 48009 Bilbo.

Telefonoak: (943)283399, (94)4248012.

Telefexa: (943)293613.

Inprimategia: ANTZA inprimategia.

1989. urterako harpidetza sariak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....	6.500 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....	430 libera.
Estatu Espainola.....	6.500 pezeta.
Beste atzerriak.....	8.600 pezeta.
Airez.....	13.000 pezeta.

MAIATZA 28 EKAINA 3

malatzaren 28an ilbe-
hera

eguzkia: (maiatzaren 28an)
irten: 5,49
sartu: 20,36

mareak: (maiatzaren 28an)
gora: 10,26 eta 23,07
behera: 04,02 eta 16,32

LIBURUAK

JOSU LANDA

Izenburua: Obreros somos (1969-1989: El Movimiento Obrero en la Comarca de Tafalla).

Egilea: Colectivo Unitario-LAB.

Argitaratzailea: Alaffaylla kultur taldea.

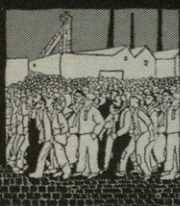
Duela lau urte Tafallan sortutako «Alaffaylla» kultur taldeak aportazio handia egin dio gure kultur ondareari, batez ere lurralde horretan egon ohi den kultura eta dinamika heterodoxoaren zabalkundeari dago-kionez. Oihartzunik zabale-na duela bi urteko «Gauerdiko teila»ri esker lortu bazuten ere, orain arte argitaratu-rikako bospasei liburuek ere kutsu berezi eta erakar-garria daukate. «Jotas heré-ticas de Navarra», «Navarra 1936, de la esperanza al ter-ror» eta «Un camino corta-do: Tafalla 1900-1936» libu-ruak esan dugunaren adie-razpen zoragarriak dira.

Oraingo «Obreros somos» hau ere ildo beretik datorki-gu. Azken hoge urteotan Tafalla aldean izan den lan-gile mugimendu eta gorabe-herak zehatz-mehatz des-kribatzen dira, kronologia

OBREROS SOMOS...

1969-1989

El Movimiento Obrero en la Comarca de Tafalla

Colectivo Unitario - LAB

zabala, aldian behineko he-meroteka, estadistikak eta balorazioak, direla medio. Liburu honen oinarrian ber-tako Colectivo Unitario der-itzon erakunde sindikala-ren esperientziak daude. 1969 urtean Tafallan hasi zen astinaldi sindikalari erantzun emanez, handik hamar urtetara Colectivo Unitario delakoa sortu zen, postfrankismoan abiatutako erakunde sindikal bitxieta-ko bat, gaur arte iraun due-na. Bere dinamismo eta mi-litantziari esker, bertako erakunde sindikal sustrai-tuena eta zabalduena bihur-tu zen, bere inguruan gisa desberdinetako erreibindi-kazio eta borrokek bide egin dutela. Hamar urteko esperientzia zuzenak eta hoge urteko lekukotasunak paregabeko eskaparatea eman diete liburu honetako egileei hainbat korapilo eta eboluzio azaldu ahal izate-ko. Iaz, kolektibo honek aro berri bati ekin zion, LAB sindikatuan integratzea era-bakitakoan.

Liburua izugarri atsegina da, horretan espezialista bait ditugu «Alaffaylla»koak, eta Euskal Herriko gehienontzat ezezagunak ziren gauza asko eta asko ikasteko parada eskaintzen du argitalpen berri honek.

Izenburua: Egiaren ega-rriz.

Egilea: Henriette Aire.

Argitaratzailea: Maiatz.

«Maiatz» aldizkarian noiz-behinka lanak argitaratu di-tuzten ipartar idazleek libu-rua kaleratzeko aukera izan ohi dute, denbora igarota-koan. Oraingo txanda Hen-riette Aire-ri tokatu zaio, «Maiatz» liburu-sortaren 18. alea dela bide. Ezagunak genituen, beraz, neska poe-ta honek han-hemenka argi-tara emandako poemak (kanturen bat ere bere le-traz osatua izan da), baina poemok bilduma gisa ira-kurtzeak idea orokorragoa ematen ahal digu.

Libre ezin bizitzeak eta maitasuna nahi bezala ezin gozatzeak kutsatzen du Henrietteren poesia goitik behera. Urradura sakon ba-tetik sortzen dira hitzak an-tza. Mundura egokitu ezi-nean dabilen gizakia da protagonista. Are arrotzago sentitzen da emakumea mundu horretan, zapalduta. Airek berak dioen bezala: «Ateak hetsi dauzkigute / Gure baratzean arrosek / Ez dutelakotz arantzerik». Filosofia hori hobekien la-burbiltzen duen poema bu-kaeran dagoen «Uste zi-nuen» izeneko da, dozena bat orrialdeetan zehar bizi-tzaren ikuspegi zapuztu bai-na azkenean optimista es-kainiz: «Behar baituzu ikasi, / Nahi duzunaren / Ez nahi ukaiten».

Henriette-ren poemak ez dira pisuak, neurritz labu-rrak maiteago ditu. Esaldiak berak, laburrak baino labur-tuak dira, eta horrek sinple-tasunaren barruan halako erritmo eta grazia berezia ematen die. Gainerakoan eta ildo beraren barruan ornamendu haundirik ez dute poemok, sententzia la-bur bat nahikoa izaten da, hitz-andana sinple eta neur-tuez lagunduta.

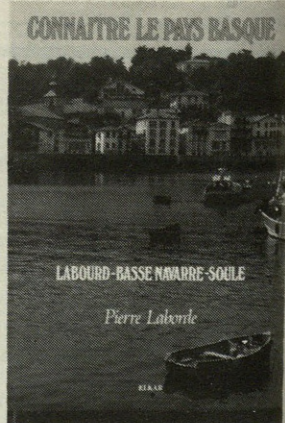
Azken hitz bat argitalpe-naren txukunari buruz. Oraindik ere beste galaxia-ko itxurarik hartzen ez ba-dute ere, «Maiatz»eko libu-ruek argitalpen honen bitar-tez aurrerapausu haundia eman dute, azala hornitua-goa eta solapaz lagundurik, barrua lasaiagoa... guzti ho-rrek poemon irakurgarrita-sunerako alde izaki. Ezin zuen bestela izan, literatur-zale argitaratzaile direlarik edo alderantziz.

Izenburua: Connaitre le Pays Basque.

Egilea: Pierre Laborde.

Argitaratzailea: Elkar.

Iparraldeko status turisti-koak ahalbideratzen duen liburua haxe, dudarik ga-be. Produktu bezala, gauza haundirik deskubritzen ez duen horietakoa da. Halere, egilea herriz herri jatorri historikoen bila abiatzen

denez, pentsatzekoa da li-burua erosiko duten turista frantsesek nolabaiteko ikus-pegi abertzale batetik eza-

gutu ahal izango dituztela historia lokal horiek.

Liburua sei ibilalditan banatuta dago, Kostaldetik hasi eta Zuberoraino. Itsasertzak, herriskak, basoak, zelaiak, dorretxeak, mendiak, bailarak... elemendu horiek nabarmentzen ditu Pierre Labordek ibilaldi horietako ikuskizun. Esan bezala, datu historikoek jaten dute testuaren zatirik zabalena, festak eta arkeologiarekin batera. Paisaje horren barruan, euskalduna ez da sekula agertzen biztanle edo kultura baten partaide bezala, turismorako gai den paisaje baten beste elemendu bat gehiago den neurrian baizik.

Honelakoetan ohizkoa den bezala, liburuaren itxura da nabarmengarriena. Edizioa luxozkoa da, eta argazki ugariz jantzia. Argazki gehienak zuri-beltzez dira, baina meritua haundikoak, kalitatezkoak izateaz gain liburuan ageri diren guzti-guztiak egileak berak egindakoak bait dira.

Liburuaren ikuspegi turistikoa ez dio halere Pierre Laborderen figurari itzalik egiten, jakina bait da gizon honek Euskal Herriaren bestelako ikuspegia eskaintzearen urtetan eraman ohi duen engaiamendua.

Izenburua: Berriatua.

Egileak: Augustin Zubikarai eta Juan Fernandez Egiguren.

Argitaratzailea: Egileak berak.

Lan isileko idazle joririk bada, horixe Augustin Zubikarai dugu. Literaturaz gain, ondarrutar idazle honek liburu mordoa argitaratu ditu zernahi gisakoak, baina beti arrakasta lokalek at oso urrun iritsi gabe. Azken aldian, Juan Fernandez Egiguren-ekin tandem eginez, Bizkaiko hainbat herriri dedikatutako liburu monografikoak burutuz dabil, eta dagoeneko kalean diren lauzpabost horietako

bat aukeratu dugu aurkezpenero hauetarako.

Baserrigiroko herriak aukeratzen dituzte liburu hauetarako, eta horrelakoa dugu oraingo honexen mami den Berriatuaren kasua ere. Liburua bi zati nabarmentzen zatitzen da. Batetik ahal diren artxibo guztiak arakatu ondoren bildutako datuak ematen dira: herriaren sorrera, baserrien jabetzak mendeetan zehar, jai eta erromeriak, data gogoangarriak, etabar... Bigarren zatia liburuko funtsezkoena da dudarik gabe: baserri guztiak hartu, eta banan-banan argazkiarekin batera bakoitzari buruzko fitxa bat ageri da. Lan itzela bi lagunek burutu dutenak, berrehunetik gora argazki eginez eta hainbesteko dokumentazioa bilduz.

Beharbada lanaren sistematizazioa eta aurkezpena ez dira behar litzatekeen bezain landuak, baina egia esan liburu honen interesik haundiena Berriatuako bertako biztanleei begirakoa da, eta alde horretatik arrakasta ziurtatuta dauka, esker oneko lanak izaten bait dira honelakoak.

Izenburua: Lope de Aguirre.

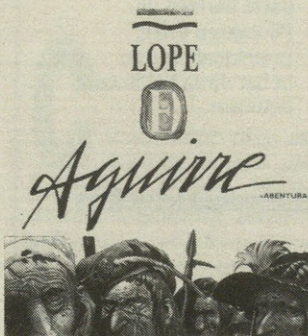
Egileak: Felipe H. Cava eta Enrique Breccia.

Argitaratzailea: Ikusager.

Ez dakigu nola lortzen duen Gasteizko «Ikusager»eko Ernesto Santolayak komiki garestiaren mun-

duan aurrera segitzea, baina aurrera doan bitartean gu behintzat oso pozik gaudе. Hamazazpigarren liburukia den «Lope de Aguirre» honek orain artekoen erizpideei segitzen die bete-betean. Azal lodietako komikia, koloretan eta euskara-espainolezko argitalpen bikoitzez.

Elias Amezagak hitzurrean adierazten digunez, hiru Lope de Agirre desberdin egin nahi omen dituzte «Ikusager»ekoek: «abenturakoa, asaldurakoa eta espiaziokoa», hiru horietako bakoitza liburuki banaz argitaratuz. Oraingo hau abenturaren ikuspegiari dagokiona

da, trilogia horretako lehenengoa. Lope de Agirre guztiz kasu aparta da, dene-tariko interpretazioak entzun eta ikusi ahal izan bait ditugu haren bizitza eta jokabideei buruz. Batzuren-tzat anarkista zen, besteren-tzat eroa, abentureroa edo odolzalea. Komiki honetan Lope de Agirre aseptiko bat topatu dugu, gidoia haren bizitzaren parte oso txiki eta mugatuari buruzkoa bait da. Inportantzia, batik bat, marrazkiei ematen zaiela dirudi, eta horretarako dokumentazio lan haundia egin dute dirudienez, baina gidoia oso eskasa iruditua zaigu. Gainera, euskarapena guztiz traketsa da, maiz ulergarritasuna galtzeraino.

Gidoia Felipe Hernández Cavarena eta marrazkiak Enrique Breccia. Zoragarria azken honen lana, nahiz eta batzutan erizpide faltak gehiegikerietara eramaten duen.

Izenburua: Izotzetako tranpa.

Egileak: Gregorio Muro eta Francisco Fructuoso.

Argitaratzailea: Erein.

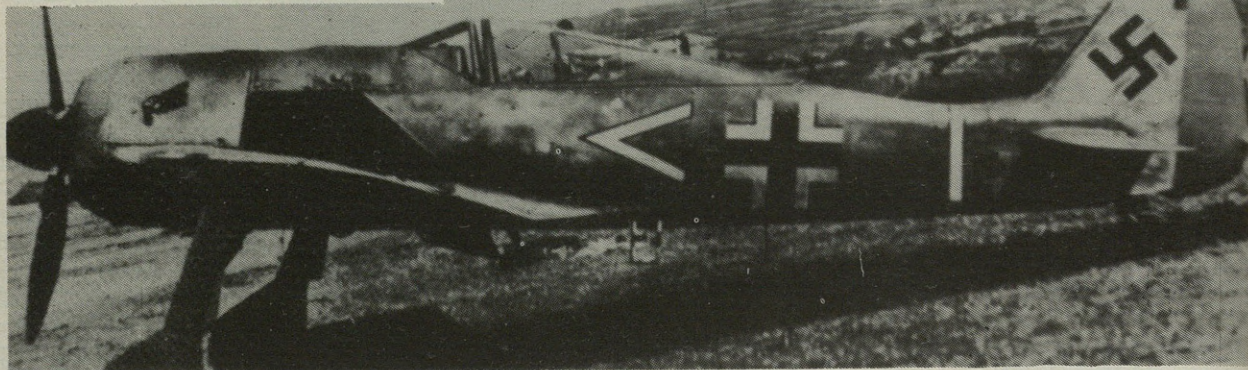
Justin Hiriart pertsonaiaren inguruan hiru komiki egin zituzten Muro gidoilariak eta Fructuoso marrazkilariak. Arrazoi komertzialengatik, aurrena espainolez argitaratu ziren «Tarttalo» eskutik, baina «Erein»ek saileko lehenengoa argitaratua zuen iadanik, «Itsas gorritan» izenekoa. Oraingoan, saila osatzen duten beste bi tituluak eman ditu «Erein»ek argitara: «Izotzetako tranpa» eta «Sekretoak».

Justin Hiriart XVII. mende hasierako Iparraldean bizi den bale-arantzalea dugu, nahikoa diru irabazia izanagatik bale gehiago hiltzeari muzin egindakoa. Halere, ezbehar batek beste espedizio bati ekitera eramango du gure gizona, eta espedizio madarikatu horretan gertatutako ezbeharrak eta abenturak kondatzen zaizkigu argitaratu berri diren bi liburu hauetan. Tonua guztiz epikoa da, euskal historia eta tradizioan sustatutako pertsonaiak sor-

tzearen Gregorio Muro «Harriet» gidoilariak aspalditik aurrera daraman aha-leginaren barruan. Ezinbesteko erreferentzia bihurtu zaigu dagoeneko Justin Hiriart euskal komikigintza-ren barruan.

Telebista

Igandean, bazkal ostean igandeko galbana gorputz guztiaz jabetzen denean, 15:30etan, «Ezezagybera bidean». Zuzendaria: Mervyn Leroy. Bere lana aurrera eramateko

zaharregia den proben pilotu batek hegazkin berri baten proiektuan parte hartzen du. Pilotuaren ustez, proiektuak ez ditu behar diren baldintzak betetzen.

Klasikoen berrikusten

Lau izango dira hemendik eta aste bukaera arte, bera berne, ikusi ahal izango ditugun pelikulak. Azteazkenean, «*Anchors Aweigh*», 1945ean George Sidney-ek zuzenduriko filma izango dugu ikusgai gaupartean, 21:15etan. Neska abeslari baten karrera aurrera eraman nahi duten bi merineli buruzko komedia musikala dugu berau. Antzezleak: Frank Sinatra, Kathryn Grayson, Gene Kelly.

Telesailak ugari badira ere larunbatera arte ez dugu filmarik izango. Horrela, larunbatean, gaueko 10:30etan «*Land or the pharaohs*», Howard Hawaks-ek 1955ean zuzendurikoa. Munduko piramide altuena eraikitzeke agindu duen faraoia, bere bigarren emazteak antolaturiko konplotaren biktima izango da. Emaztearen asmoa apur-apurka faraoiaen familia guztiarekin akabatzea da. Antzezleak Jack Wawkins, Joan Collins, Dewey Martin.

Hurrengo egunean, igandean, bazkal ostean igandeko galbana gorputz guztiaz jabetzen denean, 15:30etan, «*Ezezagybera bidean*». Zuzendaria: Mervyn Leroy. Bere lana aurrera eramateko zaharregia den proben pilotu batek hegazkin berri baten proiektuan parte hartzen du. Pilotuaren ustez, proiektuak ez ditu behar diren baldintzak betetzen. Antzezleak, William Holden, Lloyd Nolan, Virginia Leith. 1956.

Eta azkenik telesail berri baten berri ematea besterik ez, igandean 21:35etan, «*Gau naroa*». Dick Diver, amerikar psikiatra gazte eta ospetsua, Suizan ari da lanean eta Nicole Warren amerikar aberats eta eskizofrenikaz maitemintzen da.

ETBrekin sokatira

Ekainean sartzen ari garenean, ETBn zenbaitzu hasiak dira kanpainen eta bi anuntzio instituzional erakusgarri tartekatu dizkigute. Bata Madrilekoek, kanpoan bizi direnei botatzera konbidatzera bultzatzen dieten anuntzioa. Hemen dena esanda dago. Anuntzioaren testua irakurtzen duenak, euskaraz Felipe Gonzalezek adina daki, apostu. Garbi dago honelakorik egiteak ez diela lotsik ematen, beraz euskaldunoi far egiten ari zaizkigu. Hizkuntza berri bat sortzekotan direlakoan nago, tonu, joskera eta agoan esanahi berrieke. Madrileko euskara.

Baina ETBn, anuntzioak hain gutxi izanik, buruan geratzen zaizkigu anuntzioak, bi arrazoiengatik izaten dira. Lehen aipaturikoak nazkagarritasunaren arrazoiak ordezkatzeko du. Baina badira beste batzuk, kalitatez aberatsak izanik, oso ondo gogoratzen ditugunak. Hauen eredu, orain bapatean, Gasteizi okurritu zaion anuntzioa. Gasteizkoak, ETB heuren transmisio kanalea delakoan, beraien «lorpenak» kontatzen dituen filmetxo bat sortu digute. Bi taldeek, sokatiran, ikurrina bat den painueloa bereganatzeko lehian dihardute anuntzioan. Euskal Herria edo sinbolizatzen duen ikurrinagaitik, urdinez dauden arrantzale-baserritarrek eta txurizko mutil sendo ederrak borrokatzen dute. Borrokan zehar, txurizkoak dira irabazle eta kamarek euren esfortzua bakarrik jasotzen dute, arrantzale-baserritar itxurakoan indarrak ez. Txurizko indartsu, kementsu, puro eta garbien aldeko jarrera hartzen dute kamarek. Bitartean, testoak Komunitate Autonomoan nagusi den PNV-PSOE koalizio gobernua denak eginiko «hazañak» kontatzen ditu. Garbi dago txuriak Gasteizko bikotea sinbolizatzen dutela, eta ikurriña bereganatzen dute gainera azkenean. Jakin behar nor diren arrantzale-baserritar galtzaileak.

Ekaina bertan dugun honetan, sinbologia guzti honek asko adierazten du eta garbi azaldu nahi dute nor den nagusi, indarrez garaile. Hala ere beldurgarriena, kamarek txurizkoen esfortzua soilik ateratzea da, eta premonizio bat izan daitekeenaren susmoa sortzen da. Hala den, edo anuntzio soil bat den, laster ikusiko dugu.

XABIER BENITO

"Ama" Donostian

malatza

31 Zinemagintza sobietarraren aintzindaritzat jo dezakegun V. Pudovkin-en lana plazaratzeko asmoaz, aste honetan ziklo berri bati emango zaio hasiera Donostiako Antzoki Zaharrean, non datorren asteazkenean, "Xakeak hartuta" eta "Ama" filmeak pantailaratuko diren iluntzeko 8,15etatik aurrera.

Guatemala, Sellers eta Lester Basaurialdean

Basauriko kultur etxeek aurkeztuta, hona hemen aste honetan izango dugun zinema eskaintza koloreanitza: Hilaren **31**ean, asteazkenean, Peter Sellers-i zabaldutako zikloaren barruan "Bienvenido Mr. Chance" izeneko filmea *Pozo-koetxean* ikusgai arratsaldeko 7etatik aurrera. Biharamunean berriz, ekainak **1**, *Basozelaian* arratsaldeko 7etan, Richard Lester-en "Golfus de Roma" izeneko pantailaratuko da. Egun berean azkenik, eta "Latindamerika, horren gertu, hain urrun" izenburupean antolatutako ihardunaldien barruan, Basauriko Kultur etxearen markoan Félix Zurira-ren "Camino de silencio" izenburuko zinta ikusgai izango dugu arratsaldeko 6etan hasita.

Bilbon "Irrati egunak"

FASekoek Woody Allenen zinemagintzaz osatutako zinema zikloari bukaera emanez, astelehen honetan, maiatzak **29**, Allenek 1987. urtean zuzendu eta gidoitutako "Radio days" izenburuko filmea ikusgai izango dugu arratsaldeko 7,30etatik aurrera San Bizente kaleko aretoan. Azkenik aipatu protagonista papereten, besteak beste, Danny Aiello, Jeff Daniels eta, noski, Mia Farrow izango ditugula.

Azkoitiako gaztetxeak USAko independenteak. Azkoitiko Gaztetxeko zine klubak iparramerikar zinemagintza independentetako hainbat zinegileren lanari errepaso bat emanez pantailaratutako zikloari amaiera emanez, igande honetan, hilak **28** iluntzeko 8,30etan eta maitzaren **29**an, astelehenez gaueko 9etan, Sheila Mc Laughin-ek 1987. urtean plazaratutako "She must be seeing things" ("Las alucinaciones de Agata" gaztelarazko bertsio honetan) izenburuko pelikula bistaratuko zaigu bertako kultur etxean.

Abortoa 1943eko Frantzian

Claude Chabrol-en eskutik aurkezten digun «Une affaire de femme» pelikularen gaia abortoa da, baina kasu honetan 1943ko Frantzian kokatuta, alemandarrek okupaturik zuten lurraldean. Gizonezko frantses gehienak etxetik kanpo zeuden garaian (gerlan, erresistentzian, preso edo Alemaniako lantegietan, STO izeneko lan behartua betetzen), okupatzaileekiko harremanen ondorioz emakumeen haurdunaldiaz mintzatzen zaigu, eta abortatzeko egiten dituzten ahaleginez. Marie, bi semealaben ama, auzokoari laguntzarren egin du bere lehen abortoa, eta miseria larritik ateratzeko hurrengo guztiak. Gerla galtzen ari den herriaren moral faltsuak eta senar despetxatuaren amorruzko erabakiak eraman dute Marie Parisko epaitegietara. Bertan, Familia, Aberria eta Morala lematzat harturik, Marie-ren pekatua heriotzaz zigortzeko bestekoa dela erabaki dute, gerla zelaian soldaduak milioika erahiltzen ari diren garaian.

Claude Chabrol-ek garaiko deskribapen zehatz eta fina egiten digu, deskribapena egiten ari denik apenas igartzen ez dugularik. Merkatu beltzaren gordinkeria, epaileen zintismoa, Petain mariskalaren pean eratu zen gobernu tite-rea, alemandarren presentzia inposatu eta etengabea... eta, hala ere, ez da pelikula politikoa edo soziala, egoera politiko eta sozialak zeharo baldintzatu arren istorioaren garapena.

Claude Chabrol-en filmografia oso ezaguna da Frantzian, eta are ezagunagoa Truffaut eta Godard zinegileekin batera sortu zuen mugimendu abangoardista. Bere filme ezagunen artean 'La femme infidèle' eta 'La bonne femme' ditugu, baina askok gogoratzen dituzte oraindik 'Landru' eta 'Le beau Serge' izeneko filmeak.

«Une affaire de femmes» filmean, Isabelle Huppert-en lan ona agerian jarri nahi genuke, eta semearen papera egiten duen mutikoaren espresibitate aberatsa.

SERGIO

•Zuzendaria: Claude Chabrol. Gidoia: Chabrol eta Colo Tavernier, Francis Szpiner-en 'Une affaire de femme' nobelan oinarrituta. Argazkia: Jean Rabier. Antzezleak: Isabelle Huppert eta Francois Cluzet.

bertsoak

Baionatik zuzenki ekarrita, datorren ostiralerarte, ekainak 2, "Bertsularitza" izeneko erakusketa ikusgai izango dugu basauriko kultur etxean.

Bertso afaria Eibarren

Euskal Jaien markoan, datorren ostiralean, ekainak 2, bertso afari bat paratuko da Eibarko "Bidealde" elkarte gaueko 9etarako, non besteak beste, Lazkao Txikik eta mñukorta parte hartuko duten.

Eskolartekoaren azken saioa.- Apirila eta maiatzaren zehar eskualdekako kanporaketak jokatuta, datorren larunbatean, ekainak 3, *Euskal Herriko Eskolarteko Bertsolarien IX. Txapelketaren* finala plazaratuko da Donostiako Karmelo Baldan. Horrela, Bizkaia, Araba eta Nafarroatik (lau txikitan eta sei handitan), eta Gipuzkoa eta Iparraldetik (4 eta 6) etorriko zaizkigu, bai bertso-paperetan bai bapatean, arituko diren neska-mutilak. Aipatu bestalde, goizeko 11etan hasiko den saio honen ostean "arratsalde pasa" bat izango dugula Donostia inguruan.

Peñak

jarrita

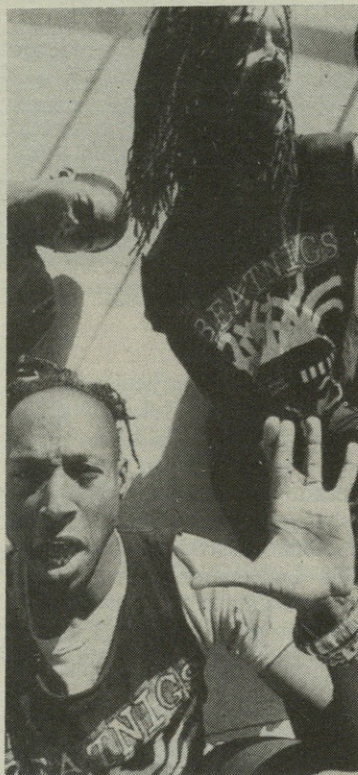
Anoetan

Herriko jaien giroaz, igande honetan, hilak 28, bertso saio bat eratuko da Anoetako plazan

arratsaldeko 6,30etatik aurrera; non, Anjel Peñagarikanok jarritako gaiak kantatuz, honako bertsolari hauek ihardunean izango ditugun: "Olalde", J.L. Gorrotxategi, Sebastian Lizaso eta Andoni Egaña.

musika

Erandioko kirol pabeiloian, datorren larunbatean, ekainak 3, "The Covers" taldea eta "Los Rotos" eta "Los Raros" bilbotarrak kontzertuan gaueko 11etatik aurrera.

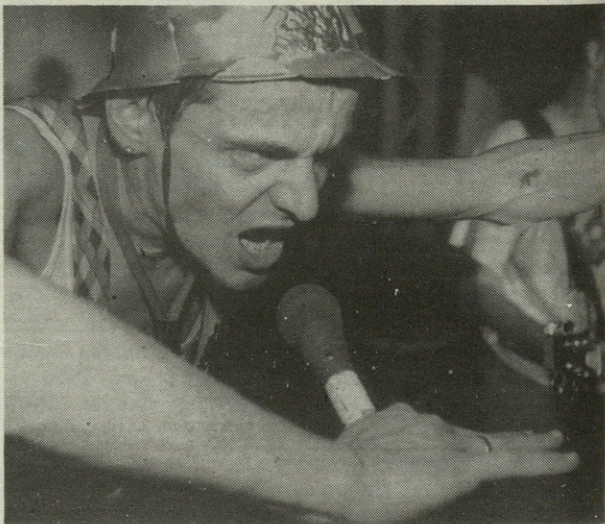
Iruñeko Jarauta kaleko *Bianan*, hilaren 31ean, asteazkenez, "Javier Sun & the band" maketa berriaz arratsaldeko 8etan.

Ekainaren 3an, larunbatez, "Hertzainak" taldea entzungai izango dugu Berako pilotalekuan arratsateko 10,30etatik aurrera.

Datorren larunbatean, ekainak 3, "M-ak" (disco berriaz) eta "Delirium Tremens" taldeak kontzertuan izango ditugu Oñatiko kiroldegian gaueko 10,30etatik aurrera.

Billabonako kultur ihardunaldiak amaiera emanez, igande honetan, hilak 28, Bergarako musika banda entzungai izango dugu plazan egurdiko 12,30etan.

Bizkor bap! Berandu xamar ailegatu zaigu berria, halere azkar ibiliz gero baduzue ikusterik "bap"ekoek larunbat honetan, hilak 27, Baionako *Biltokian* arratsaldeko 8etan plazaratu beharreko kontzertua. Are bizkorrago ibili beharko, bezperan, hilak 26, Anoetako jaiak aprobetxatuz gaueko 10etan frontoiaratuکو dutena galdu nahi ez baduzue.

antzerkia

■ Datorren asteazkean, hilak 31, Loiolako La Salle ikastetxean, "Geroa" antzerki taldeak "Gran place" muntaia taularatuko du arratsaldeko 7,30etan.

"Goaz" Eibarrera

E kainaren lehenean, ostegunetz, Eibarko Unibertsitate Laboraleko antzokian, "Goaz" antzerki talde debarra tauletan izango dugu, arratseko 9etatik aurrera, "Kanpotarrak maisu" antzelsana bistaratzu.

Diskoteka antzerkia Nafarroan

Carlos Borsaniren konpainiaren eskutik, aste honetan antzerki mota desberdin bat ikusteko aukera izango dugu Nafarroaldean, ez kale ez eta kafe antzerkia: "diskoteka antzekia" hain zuzen. Beraz, "Grandes éxitos, nuevas mezclas" izenburua duen muntai hau, batetik, igande honetan, hilak 28, Berriozarren izango dugu ikusgai, plazan gaueko 10etan. Hurrengo bistaratzea, berriz, Iruñean ekainaren 1ean, ostegunetz, 'Reverendos' diskotekan gauerdiko ordubatean; biharamunean, ekainak 2, Altsasun (leku eta ordua zehaztu gabea badago ere) aurkeztuko zaigularik.

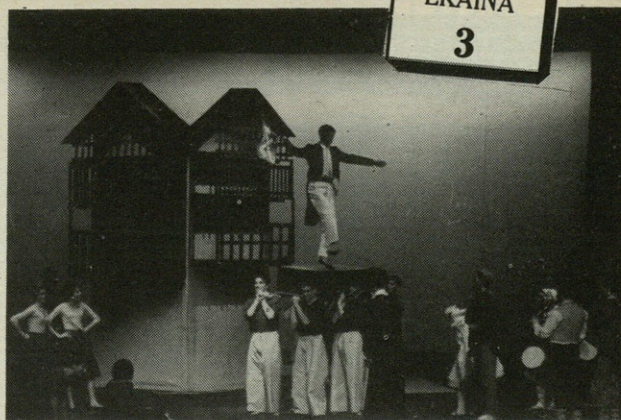
dantza

■ Larunbat honetan, hilak 27, Azpeitiko plazan gaueko 9etatik aurrera Iruñeko udal dantzari taldearen saioa ikusgai.

■ Aurtengo Maiatza Dantzan ihardunaldiari amaiera emanez, igande honetan, hilak 28, "London Contemporary Dance Theatre" konpainia Victoria Eugeniako tauladian izango dugu arratsaldeko 8etatik aurrera.

"Zortziko" Altsasuan

■ Inigo Aritza ikastolaren eskutik eta "Irrintzi-10" izenburupeko kultur ekintza egitarauaren barnean, datorren larunbatean, ekainak 3, "Zortziko" dantza ikuskitu handia bistaratuko da Altsasuko Burunda frontoian arratseko 10etan.

Eskolartekoa Aretxabaleta eta Getarian

ekaina

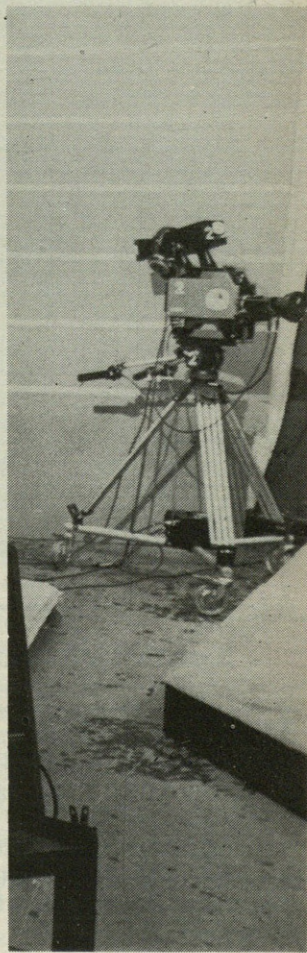
3

XVIII. Eskolarteko Euskal Dantza Jaialdiaren 5. eta 6. kanporaketak plazaratuz, datorren larunbatean bi saio izango ditugu ikusgai, bata Aretxabaletan goizeko 11etan eta bestean Getarian arratsaldeko 4,30etan. Azken saioa, gogoratu, ekainaren 11ean Legazpian.

ikastaroak

● **Argazkia eta bideoa Hernanin.** Hernaiko Biteri kultur etxeak argazki eta bideo ikastaro bi antolatu berri ditu. Lehena, maiatzaren 30etik ekainaren 1a bitartean izango da, matrikula 200 pezetatakoa izango delarik. Bigarrena, ekainaren 6 eta 7an izango da, bertan izen emateak 500 pezeta balioko duelarik. Bi ikastaro hauek parte hartu nahi duenak, biteri Kultur etxera jo behar du izena ematera.

● **Igeriketa ikastaroa Lasarten.** Ekainan zehar igeriketa ikastaroak eskeiniko dira Lasarteko udal igerilekuan, bai helduentzat eta bai gazteentzat. Hiru dira antolatzaileek bereizi dituzten mailak: ikasketa maila, erdi maila eta hobekuntza maila. Haurren sailean, partehartzaileek 6 urte eduki beharko dituzte gutxienez, talde bakoitzean 7 partaide izango direlarik. Izena eman edo informazio gehiago jaso nahi duenok, honako telefono honetara jo dezakezue: 363258.

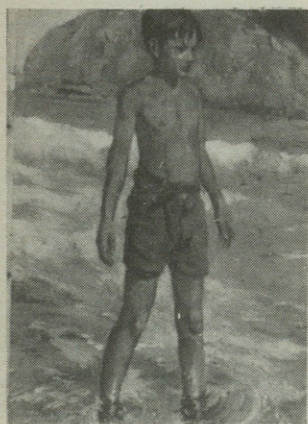

ihardunaldiak

Latinamerika ezagutuz

Latinamerikako herriei hurbiltze ihardunaldiak izenburupean herri hauen arazoei buruz mintzatzeko hitzaldi sorta bat izango da Basauriko kultur etxean maiatzaren azken egunetan. Maiatzaren 29an, Alfonso Duboisek, "Zentroamerika: pakea eta gerraren artean" gaiaz arituko da. Hurrengo egunean, Deustuko unibertsitateko irakaslea den Rafael Agirre "Askapen teologia"ren inguruan arituko da. Hitzaldi sorta honekin bukatzeko, Latinamerikako herrio kulturari buruz mintzatzeko da Carlos Mejia Godoy musikalaria. Hitzaldi guztiak arratsaldeko 7,30etan izango dira Basauriko Hegoa kultur etxean.

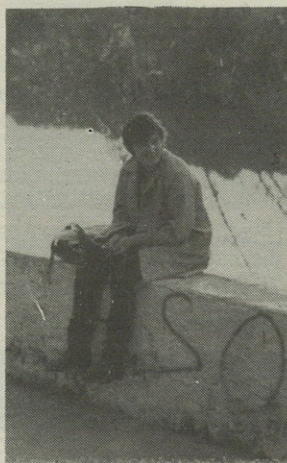
Ekologiaz mintzo. Nafarroako kirol elkarteak urtean zehar antolaturikio ekintzen artean, ekologiarik inguruko hitzaldia izango da maiatzaren 26ean. Aipaturiko hitzaldian Mikel Garaikoetxea izango da arituko dena, arakatuko duen gaia "Añamendietako zeharkaldi ekologikoa" izango delarik. Hitzaldia Nafarroako kirol elkartearen egoitzetan izango da, hau da, Jauruta kalea 78 behean.

Kultur ihardunaldiak Getarian

Getariako udalak antolaturiko ihardunaldi kulturalen barruan, aste honetan ere hainbat ekintza izango dira. Maiatzaren 28an, arratsaldeko 6etan hasita, erromeria izango da herriko plazan. Maiatzaren 31ean, euskararen egoerari buruzko hitzaldia izango da udaletxeko kultur aretoan, bertan gure hizkuntzak jasaten dituen erasoak aztertuko direlarik. Aste honetako ekintzekin bukatzeko, bi zine emanaldi izango dira ekainaren 1a eta 2an Herri eskolako zinema aretoan.

lehiaketak

Gernikako piano lehiaketa. Gernikako Musikazale gazteak elkarteak herri honen izena daraman piano lehiaketa antolatu berri du, lehiaketa honetan Bizkaian jaio edo bizi den edozein pertsonak har dezakelarik parte. Piano mailaren arabera, antolatzaileek hiru maila bereizi dituzte: lehenengo lau mailentzat bata, 5.tik 8.era bestea eta 9.tik 10.era azkena. Lehiaketarako aukeratutako obrak edo ezarritako obrak partiturarik gabe jo beharko dira. Izena emateko honako helbide honetara jo behar da abenduaren 16a baino lehen: Gernika-Lumoko kultur etxea, 138 posta kutxa, I. Gernika piano lehiaketa izen buruarekin.

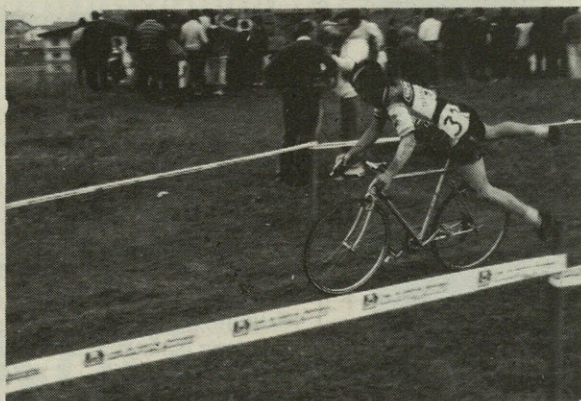
Bizenta Mogel lehiaketa. Azpeitiako udalak Bizenta Mogel ipuin lehiaketaren VIII. edizioaren oinarriak kaleratu berri ditu, bertan adierazten den legez, 18 urte beteak dituzten guztiak har dezaketelarik parte. Aurkezturiko literatura lanak jatorrizkoak eta argitaragabeak izan behar dira. Lan hauek orriaren alde batetik bakarrik eta tarte bikoitzez mekanografiaturikoak izango dira, gutxienez lau orri eta gehienez hamar izanik. Lanak Azkoitiako udaletxera igorri behar dira urriaren 31a baino lehen.

Kartel lehiaketa. Errenderiako udalak bi kartel lehiaketa aurkeztu berri ditu. Lehena, "Maddalena 89" aurkeztuko dituenak, neurria 50x70zmtakoa beharko duelarik izan. Kartelean aipaturiko esaldiak agertu beharko du, argazkiaren gaia ere festekin erlazionaturik egongo delarik. Lehen lehiaketa honetako lanak aurkezteko epea ekainaren 2an bukatzen da, hauek Udaletxean aurkeztu behar direlarik. Bigarren lehiaketa eskolarteko olinpiadari dagokiona da, kasu honetan OHoko haur guztiak zuzenduta dagoelarik. Lanak taldekakoa beharko du izan, neurria eta teknika egileen araberrakoa izango delarik. Kasu honetan, lanak igortzeko epea maiatzaren 3ean bukatzen da.

kirolak

K irolaren eguna Zarautzen.- Maiatzaren 27 eta 28a bitartean kirolari 24 ordu eskeiniko zaizkio Zarautzko herrian, bertako kirol elkarten antolakuntzapean. Era guztietako kirolak izango dira ikusgai 24 ordu hauetan zehar Zarautzen zehar, partehartzaileak ere bai profesionalak eta bai zaletuak izango direlarik. Iganderako antolatu diren ekintzei bagagozkio, tenis eta padle erakusketa izango da goizeko lehen ordutan, ondoren bai pilota txapelketa, txirrindularitza proba....izango direlarik. Kirolari eskeinitako 24 ordu hauekin bukatzeko, herri bazkaria izango da eguerdiko 2etan, bertara azaldu nahi duenak, honako taberna hauetan eros dezakeelarik txartela: Arritza, Otamendi, Surtidor, Salegi eta Santarba; salneurria 1100 pezetatkoa izango delarik.

Urdulizen idi probak.- Leioako idi probak bukatu bezain pronto, urdulizko probak jarriko dira martxan maiatzaren 26tik ekainaren 5a bitartean, bertan partaide ugari izango direlarik. Idi proba hauek pisu librean jokatu dira, gure erredakzioa ixteko orduan oraindik izen emateko epea irekita baldin bazegon ere, partaidetza ugaria izango delarik. Proba hauetan irabazle suertatzen denak, 125.000 pezeta eta mantak eramango ditu, gutxinaka gutxinaka beheraka joanez, hamabigarrenak 36.000 pezeta jasoko dituelarik.

mendi ibilaldiak

- ☐ **Aldatz Gora:** 1988ko txapeldunen jaia ospatuko dute Bilboko mendigoizale hauek ekainaren 4an Adarran.
- ☐ **Idiazabal:** Lizarrusti Ilarrazu bira egingo dute Idiazabalgo mendigoizaleek ekainaren 4ean.
- ☐ **Edurtza:** Gasteizko mendigoizaleek Beriainera egingo dute ibilaldia ekainaren 4an.
- ☐ **Aitzkorri:** Donostiatik Pasaia bitarteko bidea egingo dute Beasaingo mendizaleek ekainaren 4ean.
- ☐ **Tabira:** Europako gailurreta egingo dute irteeraldia Durangoko mendigoizaleek ekainaren 3a eta 4ean.
- ☐ **Irurtzun:** Urteko martxa handia egingo dute Irurtzungo mendigoizaleek ekainaren 4ean.
- ☐ **Antiguoko mendizaleak:** Artesiaga-Izpegi bira egingo dute Donostiako mendigoizale hauek ekainaren 4ean.
- ☐ **Arrola:** Herritik abiatuta Donostiarako bidea egiteko asmoa dute Antzuolako mendigoizaleek ekainaren 4ean.
- ☐ **Lagun Onak:** Pagoetara egingo dute ibilaldia Azpeitiako mendigoizaleek ekainaren 4ean.
- ☐ **Murrukixo:** Aketegi-Arantzazu bira egingo dute Aretxabaletako mendigoizaleek ekainaren 4ean.

HITZEZ HITZ

«Euskaldun batekin ezkondu den Barón jaunak, emaztea, Kontzertua (ekonomikoa) eta Bruselas-era igorriko ditugun enbaxadoreak agoantatu beharko ditu».

X. Arzalluz
(Deia, 89-V-15)

«Frantzia eta frantsesak, besteen baldintza beretan daudenean, hobeagoak direla pentsatzen duen horietariko bat naiz».

Jacques Chirac
(Tribuna, 89-V-15/21)

«Euskal Herria heldua da eta ez du inoren babesarik behar.(...)Ez dezagun, gainera, Herriaren onerako informazioa kontrolatzeko tentaziorik eduki. Baditugu diktadurak soberan».

Ramon Labaien
(El Correo Esp. 89-V-18)

«EAn ez dago barne demokrazia arazorik, agian gehiegi daukagu, oso asanblearioak bait gara. Nik bestela esango nuke, disziplina gehiago behar dugula».

Ángel Larrañaga
(Gaur Express, 89-V-21)

GORDETZEKOAK

X Donostiako alkatea militarren alde

XABIER Albistur alkatea Gladys del Estal ekologista erahilaren omenezko ekitaldia burutzeko Gladys Eneako parkea ukatu zien lagun eta auzokideei, bidenabar ejerzito espagnolari Zubietako lur eta instalazioak utzi dizkiolarik militarrek beren erakusketak eta ariketak egin ditzaten.

H Autodeterminazioa eskubidea

HAUTESKUNDEOK igaro ostean Euskaria taldeak autodeterminazio eskubidearen aldeko kanpaina zabal bati ekingo dio, Europaren mezua hainbatetan erabili ohi duten alderdiak eskubide honen inguruan biltzeko asmoz.

O Arzalluz 'Funtzioa'n gustora ez

RAIN bi astetako ETBko 'Funtzio' saioan Arzalluz azkoitiarra eraman zuten gonbidatu gisa, horretarako EBBk zenbait baldintza ipini zuelarik. Zuzenean eginiko grabaketaren emaitza teknikoki ongi aterata bazen ere, Arzalluz ez zen gustora gelditu eta iskanbila ederra piztu zuen Ansorena aktorearekin.

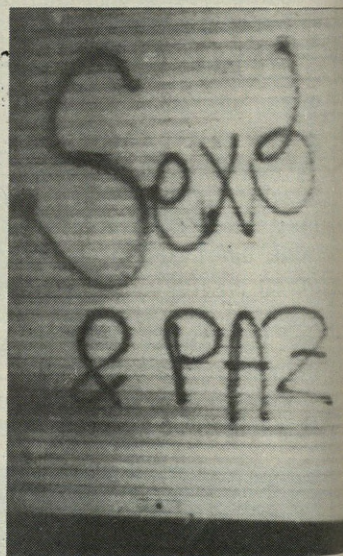
EZPALAK

IKASLEEK DEFENTSA IKASTEN EIBARREN

•Aurreko ostegunetik eta hilabeteke iraupenez, Eibarko Institutuko 3. mailako UBiko neska ikasleek defentsa pertsonaleko klaseak hartuko dituzte. Eibarko Emakumeen Asanbladak bultzaturiko esperientzi-pilotu hau Institutuko Zuzendaritzaren eta Hezkuntza fisikoko irakaslearen laguntzaz baliatzen ari da.

CRISTINA CUESTAREN ALTERNATIBA

•'Asociación por la Paz de Euskal Herria'ko sortzaile den Cristina Cuestak bere bake alternatiba margotu zuen Donostiako Gros auzoan Herri Batasunak duen egoitzaren pertsiarian. Sexua eta Bakea: Alternatiba!! Salaketa ezarri nahian Udaltzaingoaren komisaldegia eraman zituzten Cristina eta bere pinatada-kidea, azkenik, Cristinak guztia konpontzeko pintore bat igorriko zuela agindu zuelarik.

GASTEIZEN EA/PNV EZKONDU

•Orain arte Gasteizko udalean oposizioan zegoen PNV alderdia, Jose Angel Cuerda (EA) alkatearen bultzadaz, Gobernu batzordera iritsi da. PNVren oneritzia jaso duen neurri honen ondorioz, Jon Uriarte (PNV) zinegotzia alkate-orde izendatu dute, gainontzerako alderdiek haserre publikorik agertu ez dutelarik.

Damboreneak guztia geldi erazi nahi izan zuelarik

Diru beltza

PSOEk agintzen duen udaletan

Damboreneak bere isiltasun ofiziala hautsi ez badu ere, kongresu bereziaren bezperan kemen handiz lan egin zuen beharrezko zituen frogak kongresu bertara eramateko. Orduan ere, zenbait lagun leialtsuk huts egin zion. Nahiz politikari honek idatzizko frogarik lortu ez, kezka sendoak ditu ustelkeriarik badagoela susmatzeko. Hilak 19ko 'El Independiente'k argitaratu duenez, afera honen atzetik Ibarrekzerreko zenbait udaletxe eskainitako komisio eta legez kanpoko kontratak leudeke, Bizkaiko PSOEko batzorde exekutibo berriko zenbait kide tartean dagoelarik.

Susmoak baino gehiago

Susmo hauek benetazkoak zirela ohartu zenean, hau da, alderdi barnean ardurak zituzten Ibarrekzerreko zenbait militante, José Andrés Paúl Tejedor buru zutelarik, Eraikuntza alorrean legez kanpoko komiso kobraketa sare bat osatu zutela jakin izan zuenean, PSOEren izen ona zaindu arren geldierazi behar zela agindu zuen. Damboreneak berehalako erantzuna jaso zuen: bi hilabeteko epean dimititzen zuen edo basearen aurrean desprestijio kanpaina gordin bat jasango zuen. García Damboreneak bereari eutsi eta militante horiek exekutibako kideen dimisioak bultzatu zituztela dio egunkari honen.

Iturri berek diotenez, Sestaoko alkate eta Damborenearen jarraitzaile fidela den Txetxu Millari galdatzerakoan, «ezin dut kontu horretaz ezertxo ere esan —erantzun du—. Banekien, garaiz ala berant publikoki argitaratuko zela guztia. Ricardori ohartarazi nion hobeto zela baseari geuk azaltzea, honela kongresua eta Bizkaiko konfidantza irabaziko genukeen».

Mesedegatik komisioak kobratuz sozialistak

Barakaldoko militante sozialista bat urkaturik agertu zenean lehen komentarioak agertzen hasi ziren. Sozialisten artean lanpostuak eskuratzeko mafien batek hil zuela adierazi zen eta egun Barakaldo eta Portugaleteko udaletan hain zuzen ere gertatzen ari omen da joku zikin hau. Paúl Tejedor gain, exekutiba berriko Javier Cruz, Mikel Cabieces eta Rodolfo Ares dira lokalak irekitzeko lizentziak emateagatik edota zenbait entepresi kontratak eskuratzegatik komisioak jaso dituztenak. Nicolás Redondo Terreros ez dabil guzti honetatik urrun, berak Diputazioan zuzentzen duen Garraio Sailera bait doaz diru gehienak. Hala ere, Damborenearen iturrien arabera, «Nicolás Redondok ez du esku hartze zuzena baina erabilia da eta berak 'lana' egin dezaten uzten ditu». Bidenabar aipatu, Garraio Sailean aholkulari lanetan dabilen José Miguel Abarrategi, Bilboko portuko zuzendari-ohia berau, Redondo Terreros-en Diputazioko postu hau eskuratuko duela ziurtzat jotzen dela.

Militante taldea eta entepresen arteko harremanak lotzen dituen Barakaldoko Chamorro abizena duen sozialista bat da, PSOEen inolako ardurarik eduki ez arren, Bilboko PSOEren egoitzan Paúl-ek duen bulegoan lasai-lasai aritzen dena eta 'el hombre del maletín' ezizenez ezagutua dena.

Trapu zahar-zikin asko Barakaldoko udalean

PSOE PNVrekin batera indartsu dabilen udalotan gertaturikoak harrigarritzat jo daitezke: Barakaldoko zenbait

Nicolás Redondo
Terreros-ek lan egiten duen Diputazioko Garraio Saila aferaren erdian dabil.

etxe garbitzeko proiektua agertu zen eta Sinviba entepresa baldintza txarrez aurkeztu zenez atzera bota zuten; sozialistek presio handiak egin zituzten entepresa honen proiektua aurrera atera zedin. Sinviba entepresa honek Balcox Wilcox-en lan ugariak ditu, zeina Manolo Fernández de la Rubia sozialistak zuzentzen duen eta Administralgo Kontseiluan exekutiba berrirako aukeratutako Emilio García Cañedaren bi seme aurkitzen diren. Bestalde, 87ko urrian Barakaldoko polikiroldegia eraikuntza 'Construcciones Retuerto'ri eman zitzaion nahiz 12 milioi pezetako faktura inondik ere justifikaezina bilakatu. Ondoren eginiko udal bilkuran, entepresa horri lana ematearen zergatia azaltzerakoan «*porque son más dóciles*» ihes egin omen zitzaion bati.

Diru zikina, botere borroka, inbiriak... eta tartean Damborenea.

X.L.

Hauteskundeotan zein emaitza jasoko duen zain

Eusko Alkartasunak barne krisia itxi nahi

Hauteskunde atarian baino bezperan aurkitzen garen une honetantxe amaitu nahi izan du Eusko Alkartasunak bere barne krisia. Herrialdeko batzorde eragileak osatu dituzte dagoeneko baina, itxura denez, Gipuzkoakoan izenak eta ardurak banatuak izan badira ere, egitura eta pertsonalismo arazoez gain, alderdiaren lerro politiko orokorrek badiute zeresan frango. Hauteskundeetako emaitza abisu bat izan daiteke.

Gipuzkoako batzorde eragile berriaren zenbait kide.

Bilbon martxoaren bukaeran eta apirilaren hasieran ospaturiko Eusko Alkartasunaren II. Biltzarreak ez zuen deus konpondu. Areagoago oraindik, Gipuzkoako EAn sorturiko bi korronteak, bata ofizialista deiturikoa —aparatoaren aginte egiturak bultzatzen dituen— eta bestea kritikoa —PNVtik irtendako militantez osatua neurri handi batez, aparato ahalguztidunaren aurrean Elkartetxeetako militanteen indarra aldarrikatzen duena— elkar ezin ikustearaino iritsi dira; hau honela, Markel Eizagirrerekin inongo akordiora iritsi ez zitekeenez, alde aurretik konponbidetik alde batera gelditu behar zuen politikari sakrifikatua izan da.

Donostiako arazoak Herrialdera hedatu

1987ko ekainean Udal hauteskundeak ospatu behar ziren baino lehen txego hasi ziren lehen txinpartak azaltzen. Donostiako alkatetzarako zerrendak aurkeztu behar zirenez, apirilean Eako udal batzorde donostiarrek proposaturiko Carlos Blasco Imaz kontseilari-ohiak ezezkua jasotzen du. Gipuzkoako exekutibaren ezezko honen justifikapena Blasco Imazen ez euskalduntasunean datza, baina Gipuzkoakoak proposatu eta Batzorde Nazionalak onartzen duen zerrendaburua, Xabier Albistur-ena alegia, erdalduna da ere bai.

Arazo honez gain, Donostiako zentru informatikoaren eta Aurrezki Kutxa Munizipalaren lehendakaritzaren arazoak agertzen dira, guzti hauetan Markel dagoelarik zurrunbiloaren erdi erdian. Herrialdeko eta udal batzordeen arteko konpetentzia arazoa pertsonal

arazoa bihurtzen da azkenerako, eta neurri zuzentzaileak ipini nahi direnarako berantegi da; norberak bereari eutsi nahi dio eta II. Kongresuaren aurrerapenak, beste zio batzuren artean, arazo honi irtenbiderik aurkitzeko erantzuten badio, desberdintasunak areagotu ditu, Donostiako arazo dena Herrialdera hedatzen delarik, gainontzerako elkartzeetan arazoa eztabaidentu eta alde batera edo bestera jotzen bait da.

Militanteen eritzia kontutan hartu ez

Kritikoen iturri batzuk aditzera eman digutenez, «Goierrri aldeko Tolosa, Zegama, Segura, Idiazabal, Zerain, Zaldibia gure alde jarri dira, Buruntza aldeko Lasarte, Astigarraga eta Andoain bezalatsu. Gero, Irun, Aginaga eta kostaldeko Motriku eta Zumaian ere indarrean gabiltza».

Donostiako udal batzordeen arazoaz gain, Eusko Alkartasunak politika orokorra aurrera eramateko darabilen prozedura mahai gainean jarria izan da, kritikoei behetik gorako alderdia bultzatzen bait dute, eta EAJren goitik beherako egiturak ikasi eta ikusi ostean, berriro errepika ote daitezkeen beldur bait dira. Honela, Inaxio Oliverik Ajuria Enea bertan behera utzi eta arrazoitu ondoren, inolako azalpenik gabe EAren sinadura paktoan gauzatzea oraindik gogoratzen den gertakaria da. Kritika latzagoak jaurtikitzen dituzte oraindik, Iruñea-Andoain autobide proiektuaren aurrean alderdiak erabili duen prozeduraz, «afiliatuei ezer galdatu gabe hartu da ezezko erabakia, Diputazioak herrietako udal batzordeen jatorrizko zereginaren zein den zalantzazkoa egin duela».

Zarauzko izpirituen erabateko porrota

Beraz, barne egitura eta pertsona arazoak gainditzeko dituen afera honek berehalako konponbide bat eskatzen du eta europar parlamenturako hauteskundeak gainean daudelarik Eusko Alkartasuna uanean uneko egoerak agintzen duen legez, konponbidea kausitu nahian hasten da, Esteban Uzin, Manuel Unanue eta Claudio Saizar-en kermenaz 'Zarauzko izpiritua' deiturikoa bultzatuko da, hau da, kritiko eta ofizialisten arteko 3. bidearen irtenbidea. Ofizialistek, guztia ahaztu eta kontsentusua bilatuz aurrera jo behar dela dioten neurrian, kritikoei aldiz, gertaturikoa ahaztu gabe, zerrenda bakoitzaren programetan oinarrituz guztia konpondu behar zela aditzera ematen dute.

Bestela, bi zerrenda aurkeztu eta indartsuenak irabaz dezan apostu egiten dute.

Zarautzen egiten den bigarren bilerrako negoziaketen porrota begi bistakoa da; aipatzekoa da, bilera hauetara doan edonor afiliatu gisa doala, alderdiak zer izan behar duen eta nola ulertzeko duten bi korranteok korrante bezala agertzen ez direlarik. Laugarren batzarrean Batzorde Nazionalak guztia galdurik dakusanez, esku hartu behar du.

Gipuzkoako batzorde eragilerako zerrenda aurkezteko epea hilak 18an arratseko zortziretan ixten da. Zortzirik hamar gutxiagotan erloju kontrako negoziaketei ez dute probetxuzko emaitzarik erdietsi. Bi korranteok bereari eusten diote.

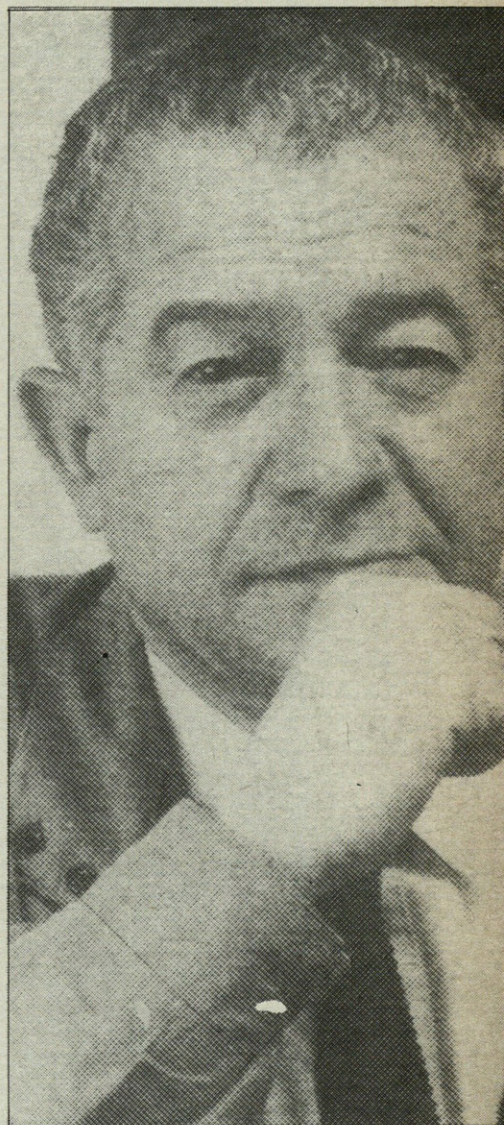
Batzorde Nazionalak presionatuz, akordioa

Donostiako negoziaketen erdian Iñaxio Oliveri dabil ararteko gisa. Kritikoei arduren % 50a eskatzen dute, lehendakaritza edota idazkaritza lortzea eta aurkezturiko arduretarako izenei betorik ez jartzea. Ofizialistek, lehen eskakizunarekin bat badatoz, —nahiz kritikoei baino indar gehixeagoa dutela jakin— gogor ekingo dute betoa ezarri ahal izateko. Zerrenden aurkezpen epea ixteko hamar minutu eskas falta direnean akordiorik ez dago eta Oliverik bere esku luzatu behar du. Sektore kritikoko kideen artean II. Kongresuan hitzarmendutako paktoaren hausketa dago gogoan, zauriek odol bizian diraute oraindik.

Azkenean, betoa jarri nahi zitzaizkien kritikoen bi izenei, Jesus Artetxe eta Mikel Aizpuruari, onespina emango diete ofizialistek, aitzitik, horren truke lehendakaritza eta idazkaritzarekin egingo dira. Akordio honen bitartez, egitura eta pertsonalismo arazoak gaindituak gelditzen dira, baina airean dagoen galdera akordio honekin ere, alderdia ulertzeko eta honen prozedura modua konpon daitekeen da. Hala ere, Eusko Alkartasunak hauteskunde bezperan lehen arazoa gainditu du.

Ostiralean Zarautzen egin zen batzarrean Angel Larrañaga izendatu zuten Gipuzkoako batzorde eragilearen lehendakari eta Patxi Albisu idazkari. Larrañagaren lehen adierazpenek Markel Eizagirreren lana goraiatzeko eta alderdia baino aberriaren garrantziaz jabetzeko balio izan zuten. Hitz handiak bereak, baina ez zuen adierazi batzorde zatikatu hori zein eratan batuko duen eta emaitzak nola erdietsiko dituen.

Gipuzkoan bizi izan den afera honek epe laburrean bi ondorio ekarri ditu: bata, militantearengan desilusia; orain

Angel Larrañaga
lehendakari berriak
Markel Eizagirre
goraipatu arren, azken
hau afera honetan galtzaile
nabarmenena izan da.

bi urte kalean eta elkartetxeetan nabari zen ilusioa itzali egin da eta hauteskunde kanpaina honetan militanteen jarra aldaketa kaleetan ikus daiteke; bestea, hauteskunde hauetan EAren barnean emaitzek behera joko dutela onartua dago, Inaxio Oliveri ere eritzi berekoa delarik. Emaitzen arabera, afera honen ardura nori leporatzen zaion argituko da, itxuraz konpontzeaz dagoen arazoa bapatean leher dezakeelarik.

N.A.

Gobernu espagnolak, berriro ere, bere hitza jan du

ERTZANTZA eta Polizia Nazional espagnolaren arteko zerbitzu mugaketa orain hiru hilabete egin zenean, Eusko Jaurlaritzaren Barne Kontseilariatzako iturriak lortutakoaren arrakastaz handiki mintzo ziren. Luis Maria Retolazak Barrionuevo barne ministrari espagnolarekin lortu ez zuena erdietsi bait zuen bere ondorengo Juan Lasak Jose Luis Corcuerearekin. Akordioaz asko hitzegin bazen, hedapen eta errepliege egitasmoaren xehetasunak eskatzerakoan, ezer gutxi argitu zuten iturri horiek eta zenbait alderdik euren kritika eta kezkak agertu zituzten. Egitasmoa burutu eta xehetasunak lotzeko apirila arteko epea eskatu zion Corcuerek Lasari, hilea iritsi eta Aljerreko elkar hizketak zirela bide atzeratu beharko litzatekeela lojikutzat hartuz. Horiek ere amaitu zirenetan azkenik, pasa den asterako eman zion hitza ministrari espagnolak kontseilari-buruari eta Corcuerek, berriro ere, bere hitza jan du. Haserreak, adierazpen publikoak eta egonezinak oraintxe agerian azaldu dira.

Sekretismo itxura zuen akordio hura zertan den nonbait jakitekotan Lakuan jakingo dute, agian; baina gainontzerako hiritargoak prentsaz filtratu daitekeenaz jan beharra dauka.

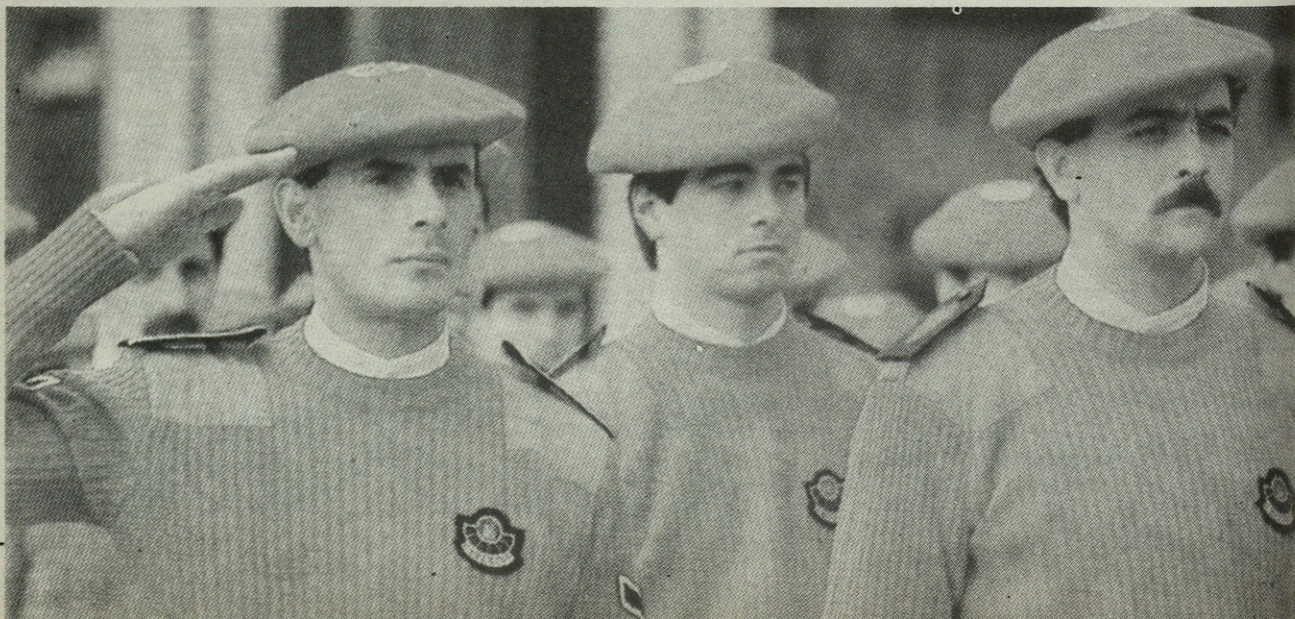
Ertzantza Elkarte Autonomikoan (E.A.) zehar hedatzen den neurrian indar polizial espanglek atzera egingo dutela pentsatzen duena ez dabil oso fin. Dagoeneko bederatzigarren promozioa Arkauteko polizia akademiara sartzera doanean trafikoko konpetentziak Ertzantzaren esku geratu dira, sail horretan lan egiten zuen guardia zibila E.A.tik erretiratu delarik. Hala ere, Ertzantza kopurua gehituz joan arren, beste gorputz polizialen murriz-

keta suertatu bada, minimoa izan dela begi bistakoa. Eta genuen kopurua gutxi balitz, Polizia Nazionalak Gasteizen kuartel berria ireki behar duen notizia ziurtzat jo da. Filtrazioak ez dira horretantxe gelditu eta Corcuerek Lasari eskainitako errepliege egitasmo horretan ertzainekin batera 2.000 polizia nazional E.A.ko hiritarren artean izango direla adierazi da. Dagoeneko ez dago ezer polizia nazionalak egin eta Ertzantzak egin ezin dezaakeena baina filtrazio hauei kasu eginez, espagnolaren desagerpena ez da egitasmo honekin burutuko.

'Barne arazo unitatea' Juan Lasaren Ertzantzaz

FILTRAZIOAK hasi dira Ertzantza gaitan. Kontseilariatzaren aldeko nahiz kontrakoak izan badaitezke, oraingoan kontrakoak suertatu zaizkio. Retolazaren hari sekretoari eutsi nahi izan dion Juan Lasari Ertzantzaren 'Barne arazo unitatea' aurkitu diote, zeina Ertzantzaren barnean gertatzen diren ustelkeriak eta okerrak honez gero ikertzen ari den. Unitate honen ardura politikoa lurralde unitateetako zuzendari den Patxi Garairena da eta talde burua Zumarragako komisaldegiko buru-ohia den Carlos Segurajauregi sarjentua da. Polizia honek gogor ospea du ertzainen artean eta, lehen ere, Garaikotxearen telefonoaren kontrola ikertzen eta barne ikerketetan aritutakoa dugu.

Unitate berri hau bost kidez osatua da, tartean Patxi Alonso inspektorea dagoelarik. Guzti hauek Barne Sailak aukeratu ditu, zenbait sindikatuk eta ertzainek postu hauen berririk izan ez dutelarik, hau da, oposizioetara

aurkeztu ezin izan dutelarik, Retolaza sasoian *'Ekin-tza'* koekin gertatu bezala. Egun *'Ekintza'* ko buru den Joseba Goikoetxea Asla-k barne kontuok *'Ekintza'* ren esku ez daudela ziurtatu du, Carlos Segurajauregiren unitatearen esku baizik.

Abstentzio altua iragarri

KANPAINAURREA atzean gelditu eta kanpainaren zurrumbiloan itsatsirik gaude. Politikariak orain arte euren programak baino Europaren beharra aldarrikatuz aritu dira, bata bestaren kontra irainen ordua hurbilduz doalarik. Hala ere, europar parlamenturako hauteskundeok legislatiboetarako 'lehen itzuli' zat hartuak izan dira, euskal alderdientzat berebiziko garrantzia duelarik, nahiz espero zitekeen jendea-renganako interes berezirik sortarazi ez. Hau honela, abstentzio kopurua altua iragartzen da.

Zurrumbilo honetan Iruñea-Andoain lotu nahi duen autobidearen aldeko eta kontrako mugimenduak suertatuz doaz, udarako iragarri bait ditu Gipuzkoako diputazioak lehen obrak. Giro honen erdian ere, erasoen kontrako manifestaldiak burutu dira Hego Euskal Herriko lau hiriburuetan, Bilbo eta Gasteizen epaileen baimenaz eta Donostia eta Iruñean poliziaren tiropean. Bestalde, presoen barreiatzea eguneroko ogia bilakatu da eta Urbiola preso nafarra Alcalá-tik Badajoz-eko espetxera zeramatera iragarri bazuten, azkenean Jaen-gora eraman dute, AABBetako iturriek aditzera eman dutenez bidaiari jipoitua izateagatik gose greban sartzea erabaki duelarik.

Presoon egoera 'ona' kanpo fenomenoek esker

POLEMIKA sortu duen gaia izan da euskal preso politikoen egoera. Makina bat adierazpen jaurtiki da prentsan preso arruntak baino hobeto bizi direla, funtzionarioarengan izua ezartzen dutela... Astelehenean Justizia Ministeritza espainoleko idazkariorde den Liborio Hierro polemika honetara lotu da ETako presoek jasandako tratua lege eman daitekeen gogorrena dela adieraziz, «*tratu honek erakundearen eta Herriaren (Estatu espainola) artean oreka bati eusten dio, zein jarrera edo estrategia jarraitu behar den edo zein planteamendu egin behar diren kontutan izan duelarik*». Polemika honek egunkarietako lehen orrialdeak hartu ditu, ETak Alcalá-Mecon eginiko atentatuaren ondoren euskal preso politikoen egoera ez omen da behar bezainbateko estua eta. Funtzionario honen ustez, ETako presoak izatea ez da berma bat eta kontrakoa dioena preso hauekin giltzapean denboralditxo batez ipiniko zuela aditzera eman du.

Liborio Hierro-k adierazi duenez, espetxeetako errejimenei baino, horietatik kanpo dagoen fenomeno bati erantzuten dio presoek duten egoera honek, senide eta lagunak alde batetik eta AABBek bestetik eskaintzen dieten laguntza eragin handia bait du presoarengan, preso arruntaren egoeraz desberdinduz.

N.A.

Cristina Cuesta maldan behera

EZ da gehiegi zabaldu, «Egin» egunkaria irakurtzen dutenek dakite soilik. Eta berria, halere, jakitekoa da. HBko militanteak Hegoaldeko hormetan «Alternatibaren Eguna» iragartzen duten afitxak kolatzen zituzten gauetako batean, Donostiako Gros auzoan harrapatu zutela Asociación por la Paz delakoaren idazkaria, Cristina Cuesta, bestelako pintaketak egiten. «Paz y sexo: la alternatiba!» idatzi zuen HBren egoitzaren pertsianan, Gasteizen Knrr-tarrek fabrikatzen duten edariaren izeneko alternatiba famatuari irudimenez betetako berri bat kontrajarri nahi izan zioten, berak eta EUTGko irakasle batek, Arrizabala izenekoa bera.

LAGUN baten eritzian, oso hippy itxurako slogan bat gaurkotu nahi izan du Cristina Cuestak, anakroniko xamarra geldituz. Beste norbaitek komentatu du ostatueta-ko komunetan hain ugariak diren errotuladore guduen antza duela. Dударik gabe, hurrengo hitzaldiren batean edozein aldetako bortxa ororen kontra mintzo denean matxistaren bati irrifarrez bere alternatibaz galdetzeko aitzakia ipini dio. Arazoak sortuko zaizkio bere elkartearen bezero edadetuenean ere: «Etarras asesinos» idazten harrapatu balute hobeki konprenituko zuten Cuestaren desesperazioa, azken finean autonomoek aita hil bait zioten, baina larru kontu horiekin... Hainbeste hitzaldi, elkarrizketa eta artikulutan irudia landu ondoren, espraiakadak utzi du ipurdi bistan.

HURRENGO asteleheneko, 22ko, «Gaur Express» egunkariak argitaratu zuen Cristina Cuestaren azken artikulua: «Estoy en contra de la pena de muerte porque quiero creer en un ser humano nuevo y diferente que intente arrinconar el resentimiento y luche en transformarlo en ganas por mejorar la condición de lo humano». Aipatzen duen «resentimiento» horrek, edo gorrotoak hobeki, galdu eraziko zizkion nerbioak, bortxa guztiak batera kondanata ere ez bait da errez benetako gaiztoak auzoan dituzula konbentzitura lasai bizitzea. Eta HBren Groseko egoitzan afaritan ari ziren benetako gaiztoak. Nor dago Asociación por la Paz horren atzean, nork luzatzen dio dirua, nork markatzen du bere politika? Galderok indar berria hartu beharko lukete. Groseko espraiakadak markatu bide du Cristina Cuestaren ilunaldia. Eusebio Babaze polimili-ohiaren ordua iritsi da.

P.Z.

Pista berri baten irekitzeak
alde eta aurkako eritziak sortu ditu

Urbiaren geroa bideratzen

Arantzazutik gorako Urbiako paraje ederrak hamaika jende biltzen du bere magaletan noiz nahi dela ere. Eguraldi on eta berootan gaudelarik zer esanik ez. Hango belazeak, halarik ere, pista berri bat dela medio, erreakzio gogorren eragile izan dira oraingoan. Alde eta aurkako eritziak aldarrikatzen dira: Oñatiko Udala, Diputazioa, Partzoneria, mendi elkarte eta ekologistek euren bideak aurkezten dituzte. Guzti honen atzean, Gipuzkoako leku natural bakarretarikoa den honen etorkizuna antzematen da, beste behin, jokoan.

Kotxea frango izaten da Arantzazutik gorako bidean.

Duela 2 urte, artzain batzuk, Omistegitik Udaburura igotzen zen pista zaharra (zeina orain dela 20 urte egin zen behin Fraga paradore bat egitekotan etorri zelarik) kondizioten jartzea eskatu zioten Oñatiko Udalari (istripu zenbait gertatuak bait ziren bertan, ingurukoek aditzera eman digutenez 'bizitza

arriskuan jartzeraino, honela, benetan!'). Baina azken honek, eta beste arrazoren artean, inguruko lurrei, Oñatiko terrenoak hauek, kalte haundiak eragiten ziela argudiatuz, istea erabaki zuen, harri haundi batzuk bota eta pasoa moztuz.

Honen aurrean, artzain talde batek gutun bat idatzi zion Udalari beste pista berri baten eraikuntza eskatzen, aldiz, beste talde bat, horren aurka bozkatu zelarik. Kinka honetan, inguruetako mendizale elkarteak mugitzen hasi ziren...

Egoera honi soluzio bat ematekotan, lan bat egin dezan eskatu zioten Oñatiko Udalak eta partzoneriak (Idiazabala Segura, Zegama, Zerain, Asparna eta San Millan-eko herriak biltzen dituenak) Arantzadi zientzia elkarteari. Bide nabar, Oñatiko Udalak, entresaka baten egitekotan, Arantzazuko futbol zelaiak dauden Iturrigorritik barrena pista berri bati ematen dio paso, zeina jada kasik egina dagoela salatzen duten komisiokoek.

Komeriaren funtsa: Pistak behar dira ala ez? Eta behar baldin badira, nondik dira egokienak egiteko? Artzainek erabiliko dute soilik? kontrolatua izango da? lehengoaren modura, bi barrera hasieran giltza batzuk eta azkenaldean giltza asko... Nondik nora behatzen da auzi hau?

Komisiokoak: «Pistak ez du ezer hobetzen»

Aloña Mendi elkartekoen inizatibaz Deba garaiko mendi talde eta ekologistak komisioko bat sortu zuten otsailean, Pol-Pol, Alpino Gorla, Eskoriatza K.E., Besaide, U.D.A. Mendizale Elkartea, C.D. Eibar (mendi saila), Arrola eta Murruixko, zonalde guztiko EKI, Arrasateko EGUZKI, Eibarko Kattagorri, Bergarako Mendia Bizirik, Eskoriatzako Txantxangorri eta Aretxabaletako Amilotxe barruan direla.

Hauen eritziz «pista zentzu zabala goan ulertu behar da. Ez du balio artzainak han bizi direla esatea; noiz arte

biziko dira? Noiz arte mantenduko da bertako artzaintza? Hauen bizimodua hobetu behar bada zergatik ez egin prospezio estudio bat eta behar diren neurri sozialak hartu? Pista honekin ez da ezer hobetzen, azkenean batzuk hona etorriko dira eta horientzat hobe-kuntza izango da; baina beste batzuk aldiz, Zalduondora joango dira, eta han badago ja pista bat eginda; eta beste batzuk Zegamara... ikuspegi globala goa behar da beraz, ez ikuspegi itxi bat pistaren kontra».

Argudio honi jarraikiz Urbia-Aizkorriko ikerketa integral bat egin dadin proposatzen dute, ez bakarrik artzaintza eta abeltzantzaren inguruan, beste irtenbide batzuk kontutan hartuta baizik, kirolak direla... «ingurune hori babes leku deklaratzeko eskatzen dugu hain zuzen, eta azkenik, beharrezkoa ikusten bada artzaintzat (soilik) beste pista bat zabaltzea, dagoena aprobetxatu dadin eskatzen dugu, Zalduondokoa alegia, ze Arantzazu Urbiako giltza izaki jende gehiena bertatik joaten delako gora».

Arantzadi: «Ez dago besteren beharrik»

«Pista badago», adierazi digu Arantzadiko Iñaki Aizpuruk berak prestatu berri duen proiektuaren ardatzak aurkeztuz, «Zalduondokoa, baina ez dute erabiltzen. Beraz, ez dago besterik egin beharrik, lehen dagoena aprobetxatu baino. Abantaila batzuk ere baditu: askoz ere errazagoa da Zalduondotik kontrolatzea Arantzazutik baino, ze inork ez du Zalduondo erabiltzen gora igotzeko, ez oinez ez kotxez; eta bestalde, artzain gehienak Zegamakoak izanik berdintsu zaie Arantzazutik ibili edo Zalduondotik», batetik 41 kilometro eta bestetik 42 daudelarik.

Hala ere, bideena arazo puntualtzat jotzen du Iñaki Aizpuruk, sakonean parke naturala aldarrikatu beharra antzematen duelarik: «baina zer da parke naturala? artzainei zer egin behar zaie, kanpora bidali? mendia babestea zer da? Pistarik ez egitea? Dudarik gabe; eta mendia babestea ez da artzainak goran mantentzea? Zelai horiek zeinek mantentzen ditu? Artzainik ez badago zelairik ez dago, eta hor dago koska, batetik eta bestetik mantendu behar den oreka horretan, ze artzainak desgertzen badira, gure Aralar eta Urbia pikutara joan bait dira!».

Aldeko artzainek: «Betiko bidea da»

Nikolas Segurola, Arantzazuko artzainak, beren elkarteko lehendakari-orde den neurrian mintzatu zaigu: «Urbian hamaika artzain daude —zi-

Urbia: Gipuzkoako leku natural bakarretarikoa.

Iturrigorritik gora doan pista, komisiokoek kasik bukatuta dagoela salatzen dutena.

hurtatu digu—, hamaika familia esan nahi dut. Horietarik 6k pista zaharberria eskatzen dute, bide motzena, errazena, ekologia aldetik egokiena, beti ibili direna dela argudiatuz. Beste 4 pistaren aurka azaldu dira: hiru, Araba aldetik bizi direlako eta lehen dagoena, Zalduondokoa, egokiago erizten dutelako, eta laugarrena, gauza hauen kontra aurkeztu den duelako bere burua, bakarreko bizitza duelako gustoko... eta bostgarren bat, hor dago kili-kolo, ez alde ez kontra».

Bestelakorik ere entzun dugu artzainen artean: «Transazio gehienak Araba partean egiten ditugu. Gazta, Araiako kooperatibara eramaten dugu; larrua eta hilea Agurainera; beraz, Zalduondokoa da aproposena».

Nikolas Segurolak altutik dionez hala ere «hemen ezagutu den lehenengo pista da orain berritu nahi dena. Eta hori ez du inork esaten. Lehengoa bide kriminala zen, ganaduen artean pasatzen zen dena izorratuz... eta horregatik defentitzen da oraingo hau, betikoa delako, eta Zalduondokoaren aldean, konpontzen askoz ere gutxiago kostako delako». Gogoz erantsi dit gainera, bakarrik artzainen zerbitzurako izango dela.

Partzoneriak, zeinak herriotako men-

di lurrak gobernatu bide dituen, ez ditu gauzak argi, antza. «Diputazioaren estudioaren zai gaude, harek zer dion gure eritzia emateko; hainbeste bide dago...» bota digu Bernardo Etxaluze lehendakariak pista berria litzatekeena euren lurretatik pasatzen dela gogoratuz.

Urbiaren egoera globalki aztertu

Debaldeko EGUZKiren eritziz «Urbia- ren egoera ezin da aztertu pista honen alde ala kontra... globalki hartu behar da, ikertu zertan den mendia, arakatu bertako baserritar eta artzainen egoera, bertan ematen ari den desforestazioa...». Urbiaren Defentsarako Komisia sortzea proposatzen dute, horretarako dei zabal bat eginik.

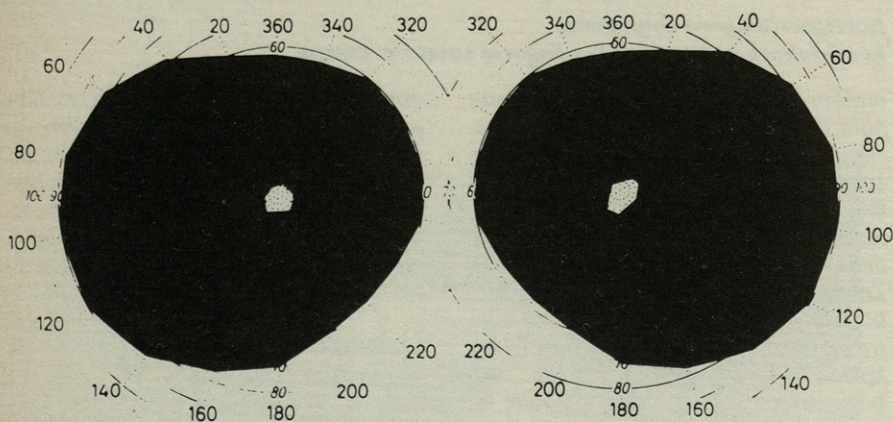
Horra hor alde eta aurkako mugimenduak: nahiz alde nahiz kontrakoek artzainen alde ari direla diote. Artzainak, batzuk alde eta besteak aurka dau- de. Oñatiko Udalak ez dauka parterik Urbian, baina komisiokoek salatzen du- te ezkutuko intesesak dituela proiektu horren atzean... metafora baten erabi- liz, ze bide hartuko du Urbia?

LOREN ARISTI

Retinosis Pigmentaria sendatzera SES Bera joaten diren gaisoek salatzen dute:

Osakidetzak ez du ikusi nahi

Inor gutxik genuen retinosis pigmentaria begietako gaisotasunaren berri azken hilabete honetan komunikabideetan haizatu ez den bitartean. Osakidetzako Oftalmologiako Talde Teknikoak SES Ben aplikatzen den tratamenduak ez duela inongo efikaziarik erabaki duelarik, bertara doazen gaiso euskaldunek haserre bizian erantzun dute administralgoaren ezagutzagabetasuna, axolagabekeria, eta jasaten duten laguntza falta, tratamenduaren etxeratzea eskatuz lehen bait lehen.

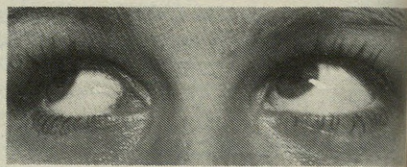
Retinosis Pigmentariaren ezaugarriak nagusienetarikoa kanpo bisualaren galera da, azkenean gaisoak itsuturik buka dezakeelarik.

Begietako gaisotasun kroniko honi sendabide bakarra ezagutzen zaio gaur eta orain. Hain zuzen ere, SES Ben, Moskuko bi institutu-hospitalean (Gelmholtz izenekoa bata, eta Jemru deiturikoa bestea) aplikatzen dena. Eta hara joaten dira, Retinosis Pigmentariak Eragindako Euskadiko Elkartearen baitan bildurik dauden 70 bat gaiso, euren poltsikotik 800.000 pezetatik gora gastatuz 8 hilabetero berritu behar izaten duten bitartean.

Hau honela zelarik, Maiatzean, gauza bi gertatu da gaisotasun honen inguruan: Bilboko Audientziak, SES Bera

tratamendu eske bidaiatu zen emakume baten aldeko sententzia batez Osakidetzak haren gastuak (bidaia eta estantzia) ordain ditzan agindu du, bate-tik; eta bestetik, Javier Orbegozo, José Antonio López Garrido eta Santiago Ayerdi oftalmologoek, Osakidetzaren izenean, indarrean dagoen tratamendu hau ez dela zientifikoa, serio eta kontrastatua eman dute aditzera. «Efekto sikologikoa besterik ez da. Nazioarteko komunitate zientifikoa ez du tratamendurik antzeman oraindik retinosis pigmentariarentzat».

Beste hauek Angel Loma Osorioren

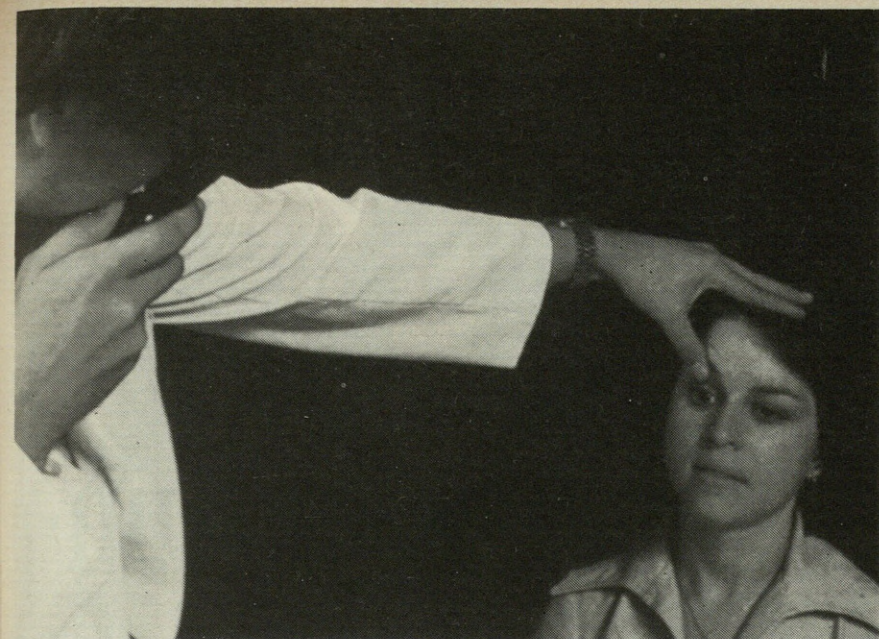

hitzak dira, Osasun Zerbitzuko Gestio Zuzendaria bera: «Oso erraza da honelako gaisoei ilusio merkeak saltzen, eta hau honela delarik ez daiteke diru alferrik gasta kontrastatu gabeko tratamendu batetan». Beraz, adar jotzea baina ez da SES Ben jartzen duten tratamendua? Engainaturik dabilta gaisoak? Ze arrazoik mugitzen du beste oftalmologo hauen jarrera? Nor edo nortzu ari dira itsu-itsuan?...

Francisco Parra: «Bota dut toaila»

Gaueko itsutasuna eta kanpo bisualaren galera progresiboa dira erretinaren endakatzearen ondorioz kausitzen diren Retinosis Pigmentariaren ezaugarri nagusienak. Heredagarria izaki bi moduz ezagutzen dira: bata, prozesu azkarrakoa, eta bestea, prozesu geldokoa, zein bait fasetan estabilizatu daitekeen. Noiz sortzen den eta nola hedatzen den inkognita dira oraindik. Jakin badakizue, bestalde, 250 kasu direla espainiar estatuan, denboraren poderioz, eta SES Ben bidaia euskarri bakarra dutelarik, itsu bukatzeko zorian daudenak.

Francisco Parra hernaniarrak 37 urte ditu eta behin joan da tratamendu honen probatzera errusiar enbaxadaren esku dagoen IKU agentziaren markariko bidea jarraikiz: Madriletik irten eta abioiez Moskura. Han 15 egun. Coste hoteletik Jemru hospitalera eta berriz hotelera eginez. 40 injekzio. 30 gailu.

Osakidetza versus Eragindakoen Elkarte

Guzti honen aurrean, Retinosis Pigmentariak eragindako Euskadiko Elkar-
teak tratamendua Euskadira ekartzea,
edo bestela, gastuak bere gain hartzea
eskatzen dio Osakidetzari. *«Italian tra-
tamenduaren parte bat ordaintzen diete*

“*Osakidetzak
itsu-makila eros
dezazun
kontseilatzen du,
edota gaitza
heredagarria
delakoan umerik ez
egitea*”

rrartekoak. Beste 10 zuzenean begira.
Tratamendu bat bidaltzen dute etxera-
ko, 3 hilabetez deskantsatzeko aginduz,
eta beste 20 injekzio, eta pastilak. 8 hi-
labetero buelta... Halatsu denbora ba-
tean aritu ostean, operazio bat egiten
dute.

«Handik bueltan Donostiako erresi-
dentziako Aierdi medikuaren esku jarri
nintzen, eta nik hobekuntzarik nabari
nuelarik harek berdin jarraitzen nuela
esan zidan». Apenas bakarrik ibiltzeko
gai den Francisco Parrak, errezeloka
eta gaizki pentsaka aritzea baino ez
zaiola geratzen aitortu digu, ez diotela
inon ere lagundu nahi, ezin duela hone-
la jarraitu, tratamendua hartzen jarrai-
tu behar duela, eta horretarako nonbai-
tetik dirua atera behar duela. «Instituzio
guztietan jo ditut ateak, eta denetan
berdin: ezezkoa, ez dute ulertzen, ez
dakite...» bota dizkigu altutik: «SESBen
gaisotasuna moztu eta gainera epe lu-
zera errekeratzen dute. Hara mundu
guztirik joaten da jendea aizu... nik
ezin dut honela jarraitu, baina nola ez
da ba jendea erreta egongo? Ba al daki-
zu zer den honelako gaitza eduki eta
ikustea inork ez dizula kasurik egiten?
Hainbat ostiko ematen dizute! nik bota
dut toaila».

urtero joaten diren 1000 gaisoei, Argen-
tinan ere, eta Kuban den-dena». Ayerdi
oftalmologoak ordea bestela adierazi
digu: «Hemendik bakarrik joaten dira
SESbera, tertzermundista batzuk beste-
rik ez gara». Eta Orbegozok erantsi:
«Produktu horren berri sobietar Osasun
Ministeritzak ere ez dut, eta egokia ba-
litz, ez legoke mogiburik mundialki
ezaguna izan ez zedin».

Hain zuzen ere honetan datza afera
honen funtsa. Elkar-teak Osakidetzak
arazoari ez diola irtenbide bat eman na-
hi dioen bitartean, harek, arrazoi ko-
mertzialak medio, gaiso mordoa mani-
pulatzen ari dela erantzuten du. «Ez du
sendatzen, baina lagundu bai galanki
—eragindakoen hitzak—; jende mordo
bat dago hobetu dena, eta beste mor-
doa gaitzaren prozesua gelarazi diona,
eta hori oso garrantzitsua da». Oftalmo-
logoek zera adierazten dute: «Handik
etorri den jendeak —eta zenbait kasu
ikertu ditugu— ez du kanpo bisuala ho-
betu, berdin segitzen du, eta hor, bidaia
agentzia konkretu batek (IKU) egundo-
ko interesak ukan ditzake tratamendu
horren defendatzen. Ez dakigu nolatan
ez duten Sobietar Batasuneko aginta-
riek eskurik sartzen».

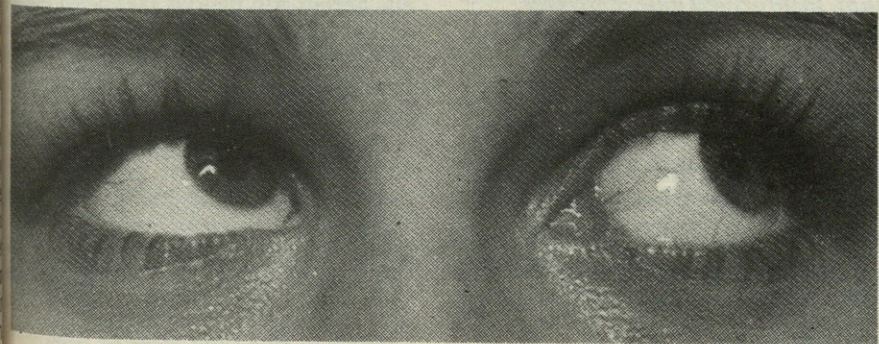
Ezjakintasuna, konpromezu falta

Begoña Urtxaga eragindakoak go-
gorki salatzen ditu hitz horiek: «Osaki-
detzak itsu-makila bat eros dezazun
kontseilatzen du, edota medikuntza
prebentiboaren izenean, gaitza hereda-
garria delakoan, umerik ez egitea. Az-
ken finean, ez dakite deusik honi bu-
ruz. Gaitzak ez du progresio logikorik,
eta horregatik ez dute ontzat ematen
den tratamendua, ondo dakitenean, tra-
tamenduarekin hasten zarenean, pro-
gresioa gerazten dela. Gainera, Osa-
kide-zakoek ez dute medikamendua
ezagutzen, eta hara joan diren-etatik bi
baino ez dituzte behatu».

Honi erantzunez «ez dago metodo-
logia klinikorik tratamendua egokia dena
frogatuko denik» dio aurkako eritziak.
Aldekoek: «Ez dugu dudatan jartzen so-
bietar zientzielarien praktika. Izen eta
abizenak eman daitezke hobetu dire-
nak asko direla kontura daitezen». Ez-
jakintasuna, konpromezu falta diote
hauek, lelokeriatzat jotzen besteek...

Miopiaren sendaketan kasu, SESBen
hainbesteko arrakastaz aritu ostean,
hona ekarria izan da berriki tratamen-
dua; aldiz, retinosis pigmentariaren ka-
suan ez da honelakorik antzematen. Ze
konpromezu, ze segimendu egingo du
beraz Osakidetzak gaisotasun honi
erantzunez?

LOREN ARISTI

Urte haseratik daraman
salaketa kanpaina eta gero

Jaurlaritzak jipoiez erantzun AEKren eskakizunei

Borroka kanpaina indarkeriaz suntsitu nahi. Instituzioak alde atera edo kontra jo, ez da erabakikorra AEKk iraungo du.

PNV-ekin eginiko hitzarmenak aurrera egin ez eta, AEK-k birplanteatu egin zuen urte haseran bere ildoak. Mintegiaren bukaeran hain zuzen, salaketa eta mobilizapen prozesu berri bati ekin zion. Lehen fasea informatiboa eta bigarrena KORRIKA-rekin osatu bazen, azkena borroka kanpaina da. Bitartean PNV euskararen egoera gero eta hobeagoa dela aldarrikatuz eta subentzioak murriztuz, AEK eta Euskararen genozidioa daramate aurrera.

Aste honetan, bukatutzat emango den borroka kanpainaren helburua salatzea eta indar egitea da, bai Gasteizko eta bai Nafarroako gobernua AEK-rekiko daraman politika erasokorraren aurrean. Fermin Lazkanoren hitzetan «lortu nahi duguna AEKren errekonozimendu osoa eta instituzioek AEKk behar dituen bizi baldintzak ziurtatzea. Honetarako KORRIKA-n lagundu duten guztiegan kontzientzia mailan aurrera pausu bat ematea. AEK-ren defentsan mogitu behar garela erasoturik dagoelako. Mobilizapen eta borroka prozesu hau urte haseran hasi zen informazio kanpaina batekin eta gero Korrika-rekin jarraitu du. Azken fase honetan ekintzak txikiak, minorizatuak izan dira herri eta auzoetan intzidentzia izateko, enzerronak, kotxe karabanak... eta beste direla. Greba orokor batekin bukatu da, non gizartearen sektore desberdinen laguntasuna bilatu nahi den».

Zenbakikeria eta engainua

Hitzarmenak aurrera egin ez duela eta, zertan den gaurko sakoneko egoera «argi dago politika genozida bat daramatela eta ez dutela inongo borondatek berreuskalduntze prozesu bat bultzatzeko. Beraiek diote guk autsi dugula hitzarmena. Ondorioz ez dute zertan beren buruak justifikatu. Hitzarmen honetan euskarri sendo bat dute; hots, hitzarmenean saiatuko zirela jartzen duela. Noski guk ulertzen dugu, saiake-
ra hortatik fruiturik lortuko dela. Haiek diote saiatu direla baina... partiduak ezin duela gobernu behartu. Guk argi

daukagu beraien itxurazko politika zuraren azpian, politika españolista eta AEKrekiko suntsitzailea daramatela».

Honetarako bi zutabetan oinarritzen dira, bata estadistikakeria eta bestea engainua. «zenbakiak beraiek nahi bezala erabiltzen dituzte esatean euskara aurrera doala. Ez dute definitzen zer diren, erdi euskaldun hoiek, ez dakigu galtzen doazenak edo irabazteaz doazenak diren. Erroldako zenbaki hoiek ezin dute euskararen egoera erreala ez-kutatu, hiru urte bota dituzte estatistika faltsu horiek emateko, zenbat denbora beharko dute berreuskalduntze prozesu serio bat antolatzeko?». Engainua ere erabiltzen dute, esatean «AEK euskararen arabera baino beste interes batzuen arabera mogitzen dela. ETA-ren esparru ideologikoan mogitzen garela. Hau salatu behar da ze engaino hutsa da. Argudio honekin gobernuak herri mogimenduen kontra jotzen du. Korrikaren aurka jo dute, ideologikoki eta politikoki honelako ekitaldi batek eta AEK-ko erakunde batek garanti-zatu ahal duelako zazpi herrialdeetan euskalduntzea eta herri inizatibian oinarritzen delako».

Zuloa areagotuz

Jakinak diren datuak dira, batetik hiru urte barru eskaltegi libreei subentzio osoa kendu zaiela eta iadanik, ebazpenak gero eta murriztagoak direla. 48 ikasle baino guttiagoko gau eskolak ez dira onartzen, 8 ikasle baino gu-

“Hiru urte bota dituzte estadistika hauek ateratzeko; zenbat denbora berreuskalduntze prozesu serio bat bultzatzeko?”

ttiagokoak ere ez, irakasle asko ere ez dituzte errekonozitu. Aurten, Bizkaian bakarrik 26 zentro geratu dira subentziorik gabe. Gipuzkoan berriz, uda ikastaroetan matrikula merkeegia kontratzearen, Kosta eta Eibarralde eskualdeek ez dute subentziorik ikusi. Iparraldean euskarak inolako laguntza ez onarpen ofizialik ez du.

Nafarroan «baskongadetan HABE lez, Dekreto Forala dago. Honek ez du onartzen AEK bere osotasunean onartzen. Eskaltegi bakoitzak bere entitate legal propioa eduki behar duela diote. Azkenean badirudi onartu dutela, baina subentzioa eskaltegi bakoitzari emango zaio, ez AEKri». Hemen ere 24 talde eta 163 ikasle geratu dira subentziorik gabe. Gasteizko eta Nafarroako gobernuak, biak joku bera egiten ari dira, «Nafarroan inoiz ez da esan PSOE

berreuskalduntzearen alde dagoenik eta PNV-ek daraman politika berbera daramate. Jarrera españolista argi dago».

Instituzioek AEK suplantatu nahiean, barnetegiak sortu ditu, ikusirik Hainbat udaletxeetatik subentzioa jasotzen zuela udal eskaltegiak sortu ditu,... praktikan konpetentzia politika bat darama eta ez du alternatibarik ematen. Euskara ezagutzara mugatzen ez du erabilerrara, «ez bada erabiltzen argi dago hila dagoela, nahiz ezagutu eta gu arrisku horretan gaude, beste hainbat tokietan gertatu izan den antzera».

Irakaskuntza funtsa

«Baikorkeri faltsuetan oinarrituz di-seinatzen dute beraien politika. Edozeinek ikus dezake hori. Herri mugimenduak aurre egingo die. Berreuskalduntzea instituzioen eskuetan uztea, heriotzara bultzatzea izango litzateke. Orain daramagun borrokarekin salatzeaz gain abisu bat eman nahi diegu. Azken erabakia hartzekotan, berdin jarraitzekotan herri mogimendu gogor eta edozer egiteko prest dagoen batekin topo egingo dutela. Aspaldidanik ikasi dugu mobilizatzen eta bide horretatik jarraituko dugu.

Denbora gogorak eta borroka gogoragoak datoz; ez dago itxuraz konponbide azkarrik «Gure zutabe den irakaskuntzan jarraituko dugu, eskaltegi berriak sortuz eta baldintza hobetuzko mobilizatu».

LOREA AGIRRE

Hiri-Antolaketarako Plan Orokorren aurrerakina onartuko du laster Udalak

Bilborako plana, zerbitzuak eta negozioak

Datorren mendeko Bilbo nolakoa izango den aurretik marraztu behar dela argi eta garbi dakusate adituek, azkenengo Plan Orokorra egin zenetik —1873. urtean— 50 eta 60. hamarkadetako 'boom'aren ondorioz hiriak hartu duen itxura nahasia konpontzekotan epe luzerako Plana egitea beharrezkotzat jotzen bait da. Plan Orokorren Bulegoak Udaletxean aurkeztu duen aurrerakinak Bilbok birmoldaketa urbanistiko sakona jasango duela erakusten du, hiri industrialak zena zerbitzu eta negozioen hirian bilakatuko dela.

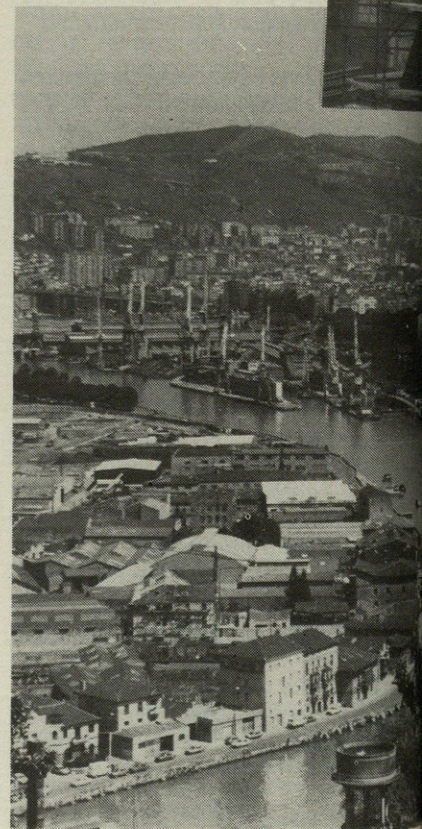
Bizkaiko hiriburuak aldaketa urbanistiko erradikal eta sakona behar duela azpimarratu zuten hiriginek Otsailean burutu ziren 'Forum Bilbao' hardu-naldietan: «*behar berriei, hiri berria*», zioten. Orain, Ekainaren hasieran, orduan adierazitakoak gauzatuko omen dituen Hiri-Antolaketarako Plan Orokorren aurrerakina onartuko du Bilboko Udaletxeak, eta ondoren, hiru hiletan eztabaida publikorako plazaratu ondoren, behin-bateko plana zehazteari ekingo zaio. Bi urte barrurako aurrikustena da Plan Orokorren lanen hasiera —1992 urte 'magikoa' bertan dagoela beraz—. Bukaera, ez da oraindik ikusi ere egiten.

Hiri industrialetik zerbitzuen hirira

Une larrian dago 24 udal eta milioi bat biztanle biltzen dituen gune metropolitarrak. Gune industrialak eraisten

dituen krisi ekonomikoak bete bete jo duen hiri-aglomerazioa dugu, eta bere orografia berezia dela eta espazio oso mugatua du. 1873. urtean egin zen Hirigintz Plan Orokorrean orain 'Zabalgu-ne' bezala ezagutzen dena baino ez zen diseinatu, eta ordutik, batik bat 50 eta 60. hamarkadetako urteetako 'boom'aren eraginez, hiria etengabe hazi eta zabaldu izan da, inolako ordenurik gabe, 'desarrollismo'aren legepean. Errekaldeberri, La Peña, Santutxu, Otxarkoaga eta beste auzo guztiak 30 urtetan eraiki dira, era nahasian, eta horren ondorioak nabarmenak dira.

Bilbok jende asko du eta parke gutxi; batetik eta bestetik sartzen diren autopistak ditu baina ingurabiderik ez; orain ehun urte —porturako— beharrezkoa zen baina orain soberan dagoen trenbide sareak inguratzen du hiria; modu degradatuz erabiltzen duen itsasadarrek erdibitzen du... Eta, batez

Itsasadarrari begira antzematen da Bilbo

ere, krisi ekonomikoa dela medio bizia ematen zioten gune industrialak hilak dira dagoeneko.

Faktore hau izango da, hain zuzen ere, Hiri-Antoletarako Plan Orokorra-

Javier Salazar, arkitekto hirigina:

«Inguruko herrietara eramango ditu arazo urbanistikoak»

Argia— Errealista al da Plan Orokorra?

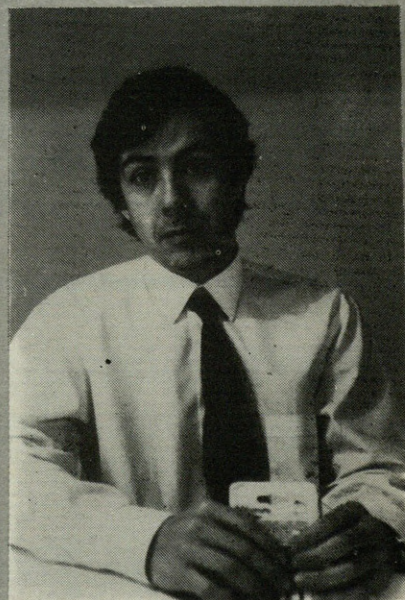
Javier Salazar— Kontuan izan behar dugu ez dela 10 urtetan burutuko den plana. Hiri bat diseinatzerakoan 40-50 urteri begira egin behar da, gutxienez balaunaldi t'erdirentzat izango den hiria egin behar da. Epe laburrera utopikoa da plana, baina ez luzera. Datorren mendeko Bilbo nolakoa izango den marrazten du planak, eta aurrikusten dituen lanak teknikoki egin daitezkeenak dira, 40 edo 50 urteren buruan.

A.— Izango du, hala ere, arazorik...

J.S.— Bai, plana Bilbo udalaren esparrura mugatzen da, eta soluzioak 8, 10 edo 15 urtetarako balio dezakete, baina hortik aurrera, Bilbok Ibaizabalgo itsasdarren inguru guztian eragina duenez, inguruko herrietara eramango dituen arazo urbanistikoak sortuko ditu. Hau, jakina, ezin du Bilboko Plan Orokorra konpondu, plan zabalago bat egin beharko litzateke, Bilbo-ko inguruko herrien problematika ez bait du kontutan hartzen.

A.— Posible al da egun ezagutzen dugun ibai narratz hau hiriaren bizkar-hezurrean bihurtzea?

J.S.— Noski, ura erregeneratzen bada, eta portuko nahiz trenbide zerbitzuak Nerbioiko beste guneetara eramanez gero, itsasadarra erabilgarria izango da. Eta gaur 'Gran Via' den bezalaxe izan daiteke etorkizunean itsasadarra hiriaren ardatza.

A.— 250.000 milioiko gastua egokitzen al da planak suposatuko duenera?

J.S.— Inbertsio publiko zuzenera egokitu daitekeen kopurua da 250.000 milioi, baina garbi dago aurrikusten diren lan guztiak egiteko diru gehiago beharko dela. Diru horrek esku pribatuetatik atera beharko du, eta inbertsio publikoa lau edo bost aldiz izatera hel daiteke zerbitzu, garraio, eraikuntza eta abarretan, hau da, bilioi bat inguru. Dena den, 50 urtetan egiten bada, urtean 20 mila milioi suposatzen du batz bestea, eta kopuru hau gaur egun gaiztatu da.

aurrikusiz. Eraikuntza berriak egiteko leku berririk ez dago ordea Bilbon, eta beraz, orainarte gune industrialak izan direnak birmoldatuko dira, zonalde erresidentzial, zerbitzu gune eta negozio gune bilakatuz.

Itsasadarri begira

Plan Orokor honetatik aterako den hiri berriaren ardatza itsasadarra izango da. «Itsasadarri bizkarra emanda

eraikia izan da Bilbo», dio Ibon Areso Plan Orokorren zuzendariak, «eta honi buelta eman behar zaio, itsasadarri hiriaren errekuperaziorako motorra izan dadin». Ibarreko eraikuntza eta zonalde guztiek jasan beharko dute birmoldaketa, erabatekoa gainera, ibai-ertza bulego eta zerbitzuen gune erresidentzial eta komertzialean bihurtuko bait da, egungo egitura industrial guztiak suntsituz.

erkitzuna.

ren oinarria: hiri industrial izateari utzi eta zerbitzuen eta negozioen hirian bihurtu nahi da Bilbo, etorkizuneko sektorea zerbitzuena dela eta inbertsio inbentarioak gora egingo dutela

Hiri industrialak izateari utzi eta zerbitzuen eta negozioen hirian bihurtu nahi da Bilbo.

Jose Ramón González, soziologo hirigina:

«Plan partzialen bilketa baino ez da»

Argia— Zein dira plan honen mugak?

Jose Ramón González— Hiria benetan ordenatzeko gaitasun mugatua du planak. Gainera, hau ez da plan orokorra, plan partzialen bilketa baizik. Plan partzial hauek ez dituzte berezko erabakiak hartzen, kanpotik datozen erabaki ekonomiko eta politikoak garatzen dituzte, Europarekin zerikusia duten erabakiak egokitzen dituzte azken finean. Era batera edo bestera inposatu egin zaigun hiri eredua da.

A.— Nolakoa hiria egin nahi da plan honekin?

J.R.G.— Zerbitzuen gune zabala bezala definitzen da, Europako hegoaldeko hiriburua edota Espainiako ifaraldeko hiriburua izan nahi duena. Baina garbi dago ez dela Euskal Herriko hirien eskeman sartzen. Proiektzio internazionalako zentru komertzial handiaren alde egiten da apostu, hiri erresidentialaren ideiaz.

A.— Etxebizitzaren arazoa, esate

batera, konponduko al du?

J.R.G.— Ez du etxebizitzaren kopururik zehazten baina plan expansionista planteiatzen du. Bilbo neurri handiko sare komertzialean sartzeak inbertsio inmobiliario handiak erakarriko dituelako ustean oinarritzen da, eraikuntza komertzialetara bideratuko diren inbertsioak izango direlarik. Honek orain Areeta eta Negurin kokatzen den klase soziala erakarriko du hirigunera. Eta hiriguneak bere itxura aldatuko du, hiri 'enblematiko' an bilakatuz, 1992ko urte 'magiko'ari begira beti ere. 1992an hasiko omen den garai berrirako hiria egin nahi, batez ere itxura aldatuz.

A.— Nolakoa izango da itxuraldaketa hori?

J.R.G.— Aldaketa itsasadarrean zentratzen da, eta hau ideia interesgarri eta logikoa da. Orain, itsasadarri begira biziko dira bilbotarrak ala kristalezko eraikuntzen irudia itzuliko duen pilula izan da itsasadarra?

“Eraikuntza berriak egiteko leku berririk ez dago eta, beraz, orainarte gune industrialak izan direnak birmoldatuko dira”

Esate batera, orain Zorrozaurreko penintsula industrial dena —portuko aktibitateen gune garrantzitsu oraindik—, 'Manhattan' ttiki batean bihurtu nahi da, Kongresu Areto handi bat eta halako beste hainbat ekipamenduz hornituko dena. Orain almatzen industrial tzarra den Abandoko Ibarra —Euskalduna eta 'Campa de los Ingleses' hartzen dituen zonaldea— zerbitzuen gune erraldoia izango da Planaren arabera Auditorium-a, Zientzia eta Teknologien Museoa eta gune erresidentiala bilduko dituela. Artxanda astirako eta kirolerako gune 'olimpikoa' izango omen da, bertan izango bait dira olinpiar stadium-a, golf-eko zelaia, igerilekua, belodromo, planetarium-a eta abarra.

Trafiko arazoei konponbidea emateko ere egin dute planik. Sabino Arana etorbideko autopista-sarrera ezabatuko da, ingurabide baten bidez pasaran doazen kotxeak hirigunera sartu beharrik ez izateko —Pagasarrin tunel berrira egin beharko da horretarako—. Garraiobide publikoak, linea guztien elkargune izango den Abandoko geltoki nagusiarekin, beste modu batera antolatuko ei dira... Egin beharreko lanak ugari dira, eta hauek burutzeko beharko diren sosa —250.000 milioi inguru— eta urteak —ez da mende honetako lana izango— ere bai.

Zalantzarik gabe, beste itxura bat hartuko du Bilbok. Baina erantzungo al dio auzoen behar eta arazoei? Egongo al da, bulegoen eraikuntza eta etxebizitzaren garestiez gain, negozio-gizona ez denarentzat etxerik? Javier Salazar, hirigintza arkitektoa, eta Jose Ramón González, soziologo eta hirigina, aritu zaizkigu, ondoan dituzuen elkarriketa laburretan, Planaren nondik norakoak aztertzen.

I.MURUA

ARGIA

txt

K O M I K I A **150.** zenbakia

Denborapasa

HITZ GEZIDUNAK

JANARI ONTZAILE EUSKAL AKADEMIKOA	↓	IKUTU AKUSATUAK	↓	GIPUZKOAKO HERRIA BETE	↓	UKATZEKO OZTOPATUA	↓	BIZKI NAFARROAKO HERRIA	↓	BEHARGINAK SODIOA	↓
→		↓		↓		↓		↓		↓	
ALEMANEN ENPERADORE GALGARRI	→						IZAN ITALIAKO TELEBISTA	→			
→						↓				KONTSONANTE (ZUB.) MENDI	→
2+2 INTSEKTIZIDA MOTA	→			ERREKA HANDI JANARIA	→				BIZKAIKO AUTOETAN AZKEN ETA LEHENENGOA	→	↓
→			KONTSONANTEA MUSIKA NOTA	→	↓	GIZON IZENA ROENTGEN	→		↓		
KURAIOS UNE HONETAN	→		↓		↓		SASKI LEHENENGO PERTSONA	→			
→					MOMENTU 50	→	↓			ETA 500	→
IPARRETARRAK	→		ALEGERA	→	↓			DAUKAK	→	↓	

-LETRA BATUKETA-

Batuketa honetako letra bakoitzari zenbaki bat dagokio. Zein da batuketa honetako letra bakoitzaren balioa? Zergatik? Ondoko koadro honetan duzun zenbaki bakoitzaren azpian, ipin ezazu zure ustez hauetako bakoitzari dagokion letra. Zenbaki bati letrarik ez dagokionean • ikurra ipin iezaiozu. Koadroko zenbaki baten azpian letra bat azaltzen bada, har ezazu aurrez ematen dizugun laguntza bezala.

ZUK
+
ETA
NIK

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
		E	T	I			K		

-EZETZ ASMA-

1.- NORK IDATZI ZUEN LEHEN EUSKAL LIBURUA?

- a) Joannes Leizarragak
- b) Txillardegik
- c) Aita Larramendik
- d) Beñat Detxeparek

2.- ZEIN URTETAN JOKATU ZEN LEHEN FUTBOL PARTIDUA EUSKAL HERRIAN?

- a) 1894ean
- b) 1902an
- c) 1789an
- d) 1908an

3.- ZEIN HIRITAN DAGOEN «EMPIRE STATE» ETXE ERRALDOIA?

- a) Bilbon
- b) New Yorken
- c) Londonen
- d) Chicagon

KAIXO

Kaixo irakurle.
Ohartuko zinen bezala
aldaketak ekarri ditugu
"TXT" gehigarri.
Alde batetik bertako
komikilariek indar
handiagoa hartuko
dute kanpokoen
aurrian eta, bestalde,
denborapasek,
gehigarri berezi
honetara erakarriz,
bere lekua aurkituko
dutelakoan gaude.
Begien bistan
dauzkazun
denborapasa hauek
Enbido, Mikel Zabaleta
eta Kike Amonarrizek
prestatutakoak dira.
Komikietan berriz,
Hugo Pratt, Mattin eta
Morau-ren osatutako
ekipoan Asisko fitxaje
berria sartu dugu. Ea
nahiko farre egiten
dugun!

A ZE FLASHA!

EUSKALKERIAK

- «RENFEk laster plazaratuko du uda honetako tren azpizona», bezalakoak behin baino gehiagotan ikusi, entzun eta pairatu ditu euskaldunak. Horiek direla eta makina bat farre egina da bazterrik bazter.
- Euskaltegietan, ikastoletan, komunikabideetan, administrazioan, toki publikoetan... zoritxarrez toki gehiegitan normala ez den gure hizkuntza nahi baino irrifar gehiagoren sorrerazle dugu. Egoera horri buelta ematen diogun bitartean egin dezagun bada farre piska bat.
- "Euskalkeriak" sail honetan parte hartzen duzenon artean txiste kasetak eta liburuak partituko ditugu astero. Zuen xelebrekerien zain gaude. Ea elkarri adarra jotzen diogun!

SOLUZIOAK

EZETZ ASMA: 1-D; 2-A; 3-B.

LETRA BATUKETA:

A = 0 ---- K + A = K EDO 7 + 0 = 7

U = 1 ---- U + T = I EDO 1 + 3 = 4

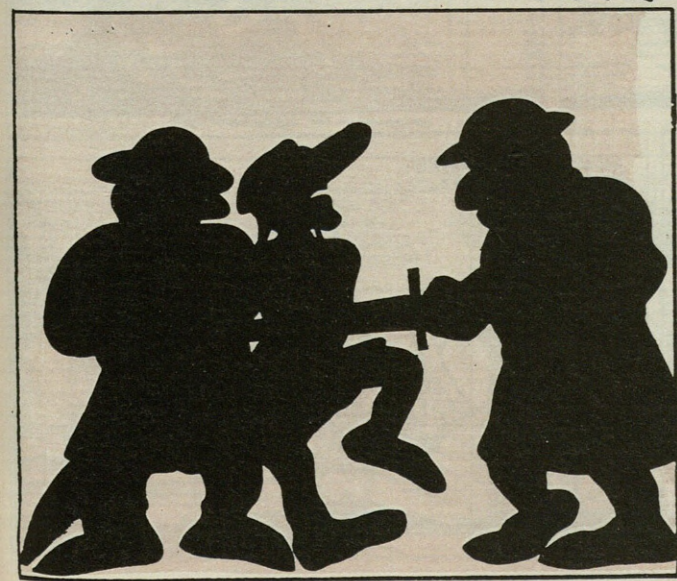
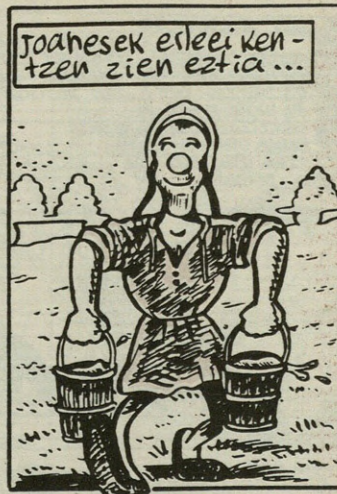
Z = 6 ---- Z + E = N EDO 6 + 2 = 8. Gelditzen diren beste zenbakiak ez dago beste aukerarik

N = 8

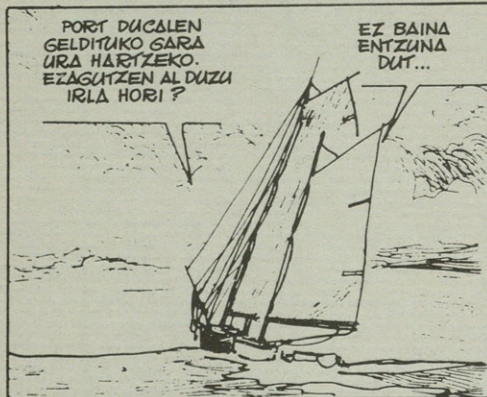
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	U	E	T	I	.	Z	K	N	.

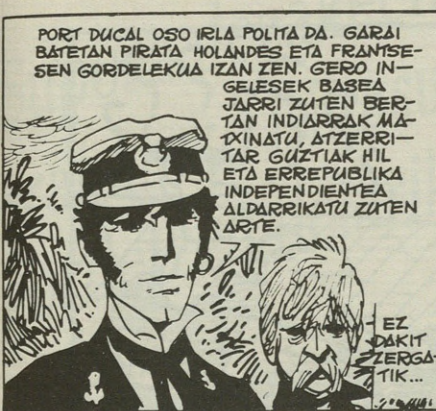
*	S	*	U	*	A	*	E	*	B	*	L
E	U	S	K	A	L	T	Z	A	I	N	A
*	K	A	I	S	E	R	*	U	K	A	N
K	A	L	T	E	G	A	R	R	I	*	G
*	L	A	U	*	I	B	A	I	*	B	I
D	D	T	*	J	*	A	I	T	Z	O	L
*	A	U	S	A	R	T	*	S	A	R	E
O	R	A	I	N	*	U	N	E	*	T	A
*	I	K	*	A	L	A	I	*	D	U	K

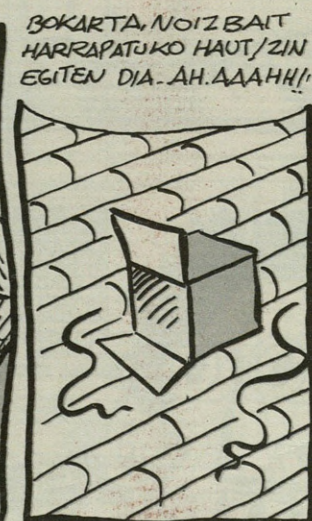

VUDU LEHENDAKARI

Suposa dezakeen arriskuaz
erabateko isiltasuna
gordetzen delarik

Angeluko Carrefour metano geruza baten gainean

Badira aste batzuk hain ezaguna egiten den Angeluko Carrefour bilgune komertziala metanozko geruza baten gainean dagoela dioten zurrumurru beldurgarriak entzuten hasi zirenetik.

Esamesak ugari direlarik, espantuzko enbatak ere, estamendu ofizialetatik erabateko isiltasuna atxekitzen dute, ezeztapenak ez direnean. Honela gauzak, egin ditugun hainbat ikerketek iluntasunean argitasun piskat somarazi digute.

“Azotezko injekzioak sartzen ari dira, ezkutuan, gauez, 88ko martxo-apiriletik aurrerantzean”

Solairu komertziala lehen zabortegi

Zabala eta luzea da 35.000 biztanle dituen Angelu. Baionara bezala Miarriztera, itsasora bezala basora zabaltzen dituelarik bere lurak, 2.700 hektara, zehatz-mehatz. Hau honela, Baionara daraman errepide nagusia jarraikiz ezkerretara aurkitzen da Carrefour, Casino, bertze saletxe komertzial tzarraren gibelerat, BAB deituriko bilgune komertzialean.

88ko uztaillean Sud-Oest egunkariak berri ezezagunak zabaltzen zituen, Christian Aguerrek sinaturiko artikulua batean lasaitasuna mantentzeko saioa egiten zelarik: «Ez da inondik ere arriskutsua jendearentzat(...) baina Carrefour-ek maitatuko luke behin betirako konponbidea aurkitzea».

Orduan ireki zuen ahoa Bernard de Thoissy, Sogarako zuzendari erregionala eta Carrefour delakoaren sortzaileak, zera argudiatuz: «Haseratik mundu orok zekien; baimena eman zuen Udalak eta eraikitzeo ardura zuten entre-

preselek lekuko ezaugarrien jakinarene gainean zeuden. Hau honela, 83-84 gerroztik errekurtsioak jarriak izan dira eraiki duten enprezen aurka. Esper-toak ekartarazi ditugu, beste herrialdeetatik ere, jakin genuenean, orain direla bizpahiru urte, parkineko binganearen makaltasunaren berri». Beraz arazoa ez da atzokoa.

Orain, jende guztiek Angeluko Carrefour saletxearen azpian gasa badela diote. Eta biziki beldur dira egunen batean zartatuko delakoan.

Carrefour-eko sarrera nagusia.

Leku zingiratsu batean eraikirik dago. Hain zuzen ere, milaka tonelada lur behar izan zituzten 80-81 urteetan Angeluko udaletxeak bere garaian zaborrak jaurtikitzen zituen lekua betetze-ko. Eta honetarik sortu da, adituen hitzari jarraikiz, metano gas geruza, urteetan zehar han botatako zaborren fermentaziotik.

Metanoaren ezabatzen ezkutuko lanean

Gaur egun, aitortuak izan diren azotezko injekzioak erabiltzen dituzte metanoa neutralizatzeko (aidearekin inongo kontakturik gaitzesteko). Ingeniari bat kokatu dute salmenten galeriako bulego batetan, zeinak ordenadorearen bidez etxean zehar zabaldurik dauden 400 zuloen emaitzak ikertzen ditu egunean zehar. Jasotako metanoaren arabera, aholkuak ematen dizkie Bordeleko enpresa batetik etorritako langileei azotezko injekzioak ezartzeko. Hau dena ezkutuan egiten da, lanak gauez egiten bait dira eta egoitzaren barnean. 88ko abenduak datuen arabera, 65 bo-

tila sartzen dira gauero, duela aste batzuk 134 zirelarik. Injekzioak martxo-apirilean hasi ziren, eta egunero koan 130-150 botila kontu genitzake erdibide gisa, joan den udatik aurrera kontsumoa jeitsi bada ere.

Beste lanik ere badute martxan: entrepresa amerikar bat kasu, lurretik 2,5 metrotara zulatu eta gero bentilazio bat egitea posible den ikertzen legoke (auzo guztiaren azpian hustasun sanitario bat eginez, edo metanoaren ateratzea eta erretzea lurrean tximinia txiki batzuk eginez), behin betirako konponbide bat atxemango dutelakoan. Bitartean...

BAB-2ko jatetxean lurra bitan zatitu

89ko urtarrilaren azken larunbatean, jatorduan, BAB-2ko jatetxean zenbait bezerok zurrunga bezalako zerbait somatu zuten beren hankazpietan. Horietarik bat atzeraka erori zen. Ez zekiten zer gertatu zen. Halaxe zioten leku-koek: «*bapatean laupabost metrotan zatitu zen lurra, zentimetro batetako*

Txarrena espero daiteke

Egia latza izaki altutik esan beharra dago: txarrena espero daiteke erremediorik jartzen ez bada. Hasieratik egin dira akatsak, hasieratik mundu orok bait zekien non eraikitzen zen, Mendiburu alkateak baimena ematean, eta Carrefour-ek etxea zutik jartzean. Orduan ez ziren arriskuaz jabetu. Eta badira sei urte baino gehiago metano geruzaren berri badutela eta ez diote ezer esan nahi jendeari egoeraren larritasunaz. Gertaera desdramatizatu nahi dute, baina gasak hor dirau beti, eta jendetzak lekua betetzen du, mementuko estualdia erabat ahanztiz.

Metano geruza ez da inon ere aipatzen. Teknikoek ez dute inongo azalpenik eman oraindik, honako baieztapen hau ez dago inon finkaturik, eta bitartean, gaueko lanek diraute, ezkutuan, ixilean... Zer egiten dute, bada, egoera honen aurrean arduradunek, arriskuak estaltzetik at? Eskandalo baten aurrean gaude ez bairik gabe: alkateak behar bezalako estudioak egin gabe baimena eman eta orain ixiltzen delako; Carrefour-ek badakielako bestalde, denbora batez itxiz gero bezeroak beste salmenta galerietara joango liratekeela eta dirurik galdu nahi ez duelako, hainbat jenderen bizitza mespretxatuz ondorioz. Eta administralgoak, eskurik sartzen ez duelako afera honetan. Guzti honen azpian egon daitekeen egiari kiratsa dario. Eta jendetzak lekua betetzen du, mementuko estualdia erabat ahanztiz. «*Beste anitz lekutan baino merkeagoa baita*» erantzuten zigan angelutar batek aste osoko erosketak bi eskutan hartuta...

L.A.

zabaleran, eta ertzetako bat 4-5 zentimetro igo zen». Berehala aitortu zuen zuzendaria metanoaren arazoarekin zerikusirik ez zuela hark. «Zatiketa hau baldosen dilatazioak eragin du jatetxearen barnean, dilatazioaren zergaitia baldosen egosketa desegokia izan daitekeelarik».

Gertaera honen aurrean, Angeluko kontsumitzaileen elkartekoek galdera

Mendiburu alkateak eman zuen duela 10 urte etxea eraikitze baimena.

egiten diote Pirineo Atlantikoko sub-prefektari eta prefekturako idazkari angusiari. Hauek ez dakitela deusik erantzuten diete. Aldiz, Victor Mendiburu, azken 25 urteotan Angeluko alkate abertzale eskuindarra denak (kontutan hartu berak emana zuela eraikitze baimena), hautetsi batzuren galderei erantzunez «*botere pribatua denez ez da nere ikustekoa*» argudiatuz, jadanik hartutako neurriak fidagarriak direla erizten die. Isiltasuna nabari da bestalde politikarien artean. Bestalde, bertako komunikabideek ez diote deusik honi buruz.

Eta orain, zer?

Bien bitartean, kanpotik etorritako espertu amerikar eta suisatarren ikerketak aurrera doaz. Honekin batera, prentsa agentziko bertoko langile bat bidalia izan da, hain zuzen Angeluko *Anglet Avenir* aldizkariari bezala hegoaldeko egunkari batzuei informazioa

**“Angeluko Udalak
lehen zaborrak
botatzen zituen
lekuan dago
Carrefour, haien
fermentaziotik sortu
delarik metanoa”**

hedatu dielako. Jarrera honen harian, berriki bertze 5 enplegatu ere bidaliak izan dira ere hitzegiteagatik. Eta datu adierazgarria dena, aurtengo apirilean prezioak igo egin dituzte Carrefour-en, antza denez azote injekzioen kostua dela medio (iturri batzuren arabera, injekzio hauen eta gainontzekoen gastuen

osotasunak bilgune komertzialeko balio inmobiliarioaren %80a kostatu du).

Aurrera begira ze irtenbide kausitzen da? Denetarik entzun ahal da: Irala-Urrian itxia izango dela adierazi digute batzuk, gasaren arazoa behin konpontzeko asmoz. Hemendik zenbait hilabete pasa gabe Angelun bertan beste lur batzutara aldatuko dela bestetarik (aipatu, distritoak alogeren jeitsiera bat onetsi duela, hamar urtetarako)... Egun, hala ere, eta beldurrak beldur, bertan betiko jendetza dageri (horietarik asko eta asko hegoaldeko datozenak) gure begiez ikusi dugun lez, parkingak kortex gainezka, lasaitasuna antzematen da, jendea boltsak karga-karga eginda, ume koadrilak algaraka... mila zaporez estaltzen delarik azpian egon daitekeen ainitz eta ainitz gasaren usaina.

Aipatu, bukatzeko, hainbat dei egin zaizkiola zuzendariari guzti honen kontrastatzeko. Ez du hitzegin nahi izan.

LOREN ARISTI

*Egunero onenen artean arituz
laugarren postuan bukatu du
Espainiako Txirrindulari Itzulia
Federiko Etxabek. Ez da punta
puntan ibili den lehenengo aldia,
izan ere, azken Euskadiko
Itzulian bigarren postua
eskuratu bait zuen, Rochek
ehuneko batzuren alde baina
atera ez ziolarik. «Ez zen
justiziarik egin», dio
kortezubitarrak egun haiek
gogoratzean. Hogeitaz baina ez
zituela txirrindularitza
profesionalari lotu zitzaionetik
makina bat karrera irabazi du,
eta urtetik urtera bere izena
ezagunagoa da nazioarteko
tropelean. Orain, 29 urte
betetzera doanean, Itzuli
handiren bat irabaztea du
helburu —«Espainiakoa edo,
behintzat, Euskadikoa»—,
Tour-a irabaztea ametsa
duelarik.*

Federiko Etxabe:

«Urte askotan egin dut lan besteentzako»

GALDERA: Profesional bezala oso gazte hasi zinen, 20 urte zenituela. Ez al zinen azkarregi pasa profesionaletara?

ERANTZUNA: Bai, nahiko arin izan zen, afizionatuetan urte bi eginda bakarrik. Batzuk esaten dute lar arinegi pasa nintzela baina pentsatzen dut asmatu egin nuela, denborak erakutsi du on egin di dala.

GALDERA: BHn aurretik Tekan egon zinen. Non gustorago?

ERANTZUNA: Ez noa ekipoak konparatzera. Nik Tekan ondo egon nintzen, BHn ondo nago, biak dira ekipo onak.

GALDERA: Taldea ala txirrindularia, zer da inportanteagoa?

ERANTZUNA: Ekipoa da inportanteena, ze ekipoak ez badizu laguntzen gaur egunean oso gatz da ezer egitea, baina beno, lehenengo norberak balio behar du apur bat eta gero ekipoaren laguntza dago.

GALDERA: Urte guzti hauetan besteentzat egin duzu lan. Noiz hasiko dira zuretzat lan egiten?

ERANTZUNA: Urte askotan egin dut lan besteentzako, eta karrera batzutan egin dute niretzat lan. Niretzat lana egin dutenean batzutan ez dut irabazi, eta beste batzutan ez dut horrenbesteko laguntzarik izan.

GALDERA: Heldu al da lider izateko garaia?

ERANTZUNA: Orainarte ez naiz ekipoako lider, ekipoan korredore bat gehiago naiz, eta neu ondo nagoenean neuri laguntzen didate, eta neu ez nagoenean hain ondo beste bati lagundu behar zaio.

GALDERA: Baina ekipo berean Pino, Fuerte eta Cubino egoteak ez da oztopoa?

ERANTZUNA: Bai, zeren nire ekipoan hiru horiek ez balira egongo hobeto kontsideratuta egongo nintzateke eta niretzat behar gehiago egingo lukete. Hiru horiek oso korredore onak dira eta normala da eurentzako ere lan egitea.

GALDERA: Ekipoz aldatzeko garaia heldu al da?

ERANTZUNA: Kontratua Urriaren 31 arte daukat eta pentsatuko dut. Ondo ibiliez gero ekipoak beti egoten dira baina ez noa ezer esatera, neuk ere ez dakit eta zer egingo dudana.

GALDERA: Korritzeko moduan aldatu duzu aurtengo denboraldian. Lehen eta-

pak irabaztera joaten zinen, sprintetan ere partehartuz, eta orain mendateak ondo igo eta sailkapen nagusirako aritu zara.

ERANTZUNA: Bai, lehenengo urteetan oraingo aldean gutxi igoten nuen, eta orain mejora egin dut asko eta sprintetan apurtxo bat galdu egin dut belozidatela.

GALDERA: Nola lortu duzu orain hain ondo igotzea?

ERANTZUNA: Esperientzia da gauza bat, eta gero, entrenamendua lehenengo aldean oso diferente egin dut, lehen gutxiago eta modu diferentean egiten nuen. Lehen gehiago pisatzen nuen, apur bat argaldu naiz, eta horrek ere eragiten du aldatzak igotzerakoan.

GALDERA: Euskadiko Itzulian bigarren atera zinen ehuneko batzugatik. Zorte txarra...

ERANTZUNA: Beno zorte txarra...bai eduki nuen baina 'que haya suerte y tambien justicia' esaten dut ze pentsatzen dut hor ez zela egon justiziarik, kro-

*«Inoiz esan
zidaten
Tour-ean
laguntzeko
korredore bati
eta dirua
pagatuko
zidatela»*

*«Ekipoak ez
badizu
laguntzen gaur
egunean oso
gatza da ezer
egitea»*

nometradoreek gura dutena esango dute, baina nik ondo klaru daukat nire fabore ez zirela joan. Fede Etxabe izan beharrean beste korredore bat izango banintz igual nik irabaziko nuke. Atzo bideoa ikusten egon nintzen eta ez daukat batere klaru, gura dutena esango dute eta palmaresean bestea egongo da, baina ni ez naute konbentzituko.

GALDERA: Antolatzaileek nahiago al zuten orduan prestigioiko txirrindulari batek irabaztea?

ERANTZUNA: Lehen esan dizudan moduan antolatzaileek beti gura izaten dute korredoreen batek irabaztea, prestigioakoak irabaztea nahi izaten dute, seguru hori. Eduki nuen buruan Rochek irabaztea gura zutela eta esan nien bai Gabino masajistari bai Minguezi, kontre-reloja hasi baino lehen, 'hemen karre-ran zeozer pasatuko da ze hauek Rochek irabaztea gura dute eta abar'. Eta begira, efektibamente, egon zen polemika eta Rocheren fabore egin zuten. Gauza legez egin izan balute, ni izango nintzatekeen irabazlea. Haren fabore joan ziren, deskarado!

GALDERA: Espainiako itzulian errebelazioa izan zara. Inork ez zuen espero sailkapen nagusian zu hain goian ikustea.

ERANTZUNA: Errebelazioa... Errebelazio bezala neu baino gehiago izan da Murgialdai. Jendea apur bat harritu egin dut baina ni neu ez naiz harritzen. Apurtxo bat bai etapa batzutan baina bestela ez. Neurea errebelazioa baino gehiago progresioa izan da.

GALDERA: Zer falta izan zaizu gorago egoteko?

ERANTZUNA: Etapa bat irabaztea gura nuen, eta gero, irabazi ez nuenez, podium-a mantentzea, baina azkenaurreko etapan oso txarto pasa nuen eta podium-a galdu nuen. Ez naiz geratu konforme gero.

GALDERA: Hitzegin izan da Pajaresko mendatean Pinok ez zintuela itxoin, tira egin zuela gainera eta hor denbora asko galdu zenuela...

ERANTZUNA: Hori diote... Lastima ze ez zen ikusi zer pasa zen aurrean lainoa zegoelako. Ez dakit nik, tiratu bazuen txarto egin zuen baina ikusi ez dudanez, ezin dut ezer esan.

GALDERA: Hitzegin al duzu Pinorekin?

ERANTZUNA: Bai bai, berak ezetz esan zidan, normala da. Tiratu balu ere ezetz esango zukeen, baina beno... ez dakit, esan didate telebistan ikusi egin zela tiratzen baina...

ERANTZUNA: Noski, beti igoten du morala, ze ikurrifiagaz dagoen jendea ezagunak dira normalki, Euskal Herrikoak izaten dira behintzat, animo horiek beti faborerako izaten dira. Eta Tour-ean ikusiez gero gainera oraindino moral gehiago ematen dute. Harrigarria izaten da Pirineotan zenbat euskaldun izaten den, frantsesak baino gehiago.

GALDERA: 'Vuelta'n espainiarrak espainiarrei laguntzen omen diote, Tour-ean frantsesek frantsesei... eta euskaldunok, ematen al diozue laguntza elkarri?

ERANTZUNA: Keba, hori ez da horrela gertatzen. Normalki bakoitzak bere ekipoa dauka eta bakoitzak bere ekipoa defendatu behar du. Hor, nazionalismoak ez du kontatzen.

GALDERA: Haserre asko izaten al da tropelean zoaztenean txirindularien artean?

ERANTZUNA: Bai bai, egoten dira batzutan lio batzuk, baina normalki ez. Egoten direnak oso desagradableak izaten dira.

GALDERA: Bizi izan al dituzu zuk hala-koak?

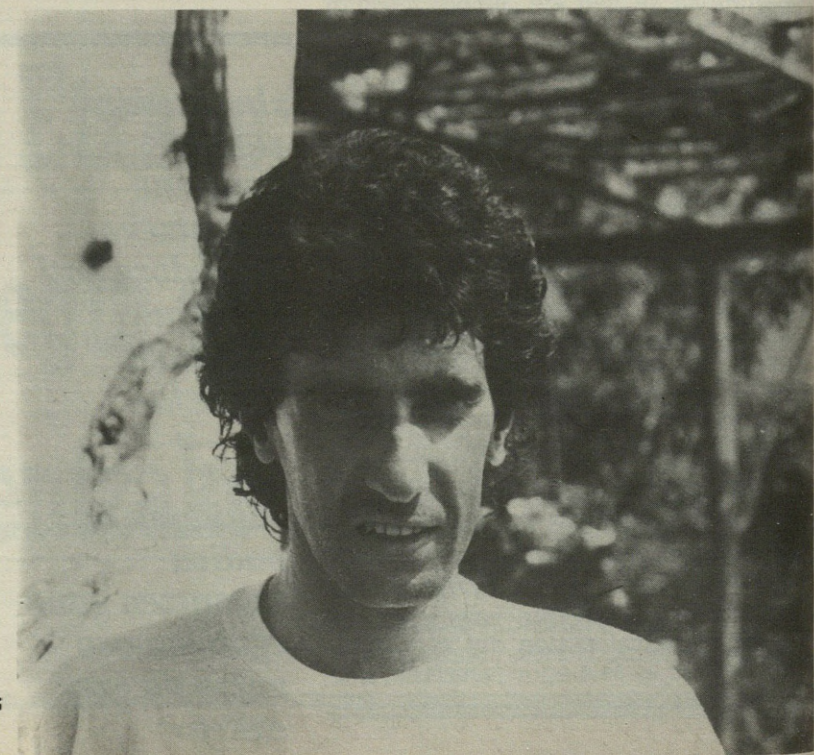
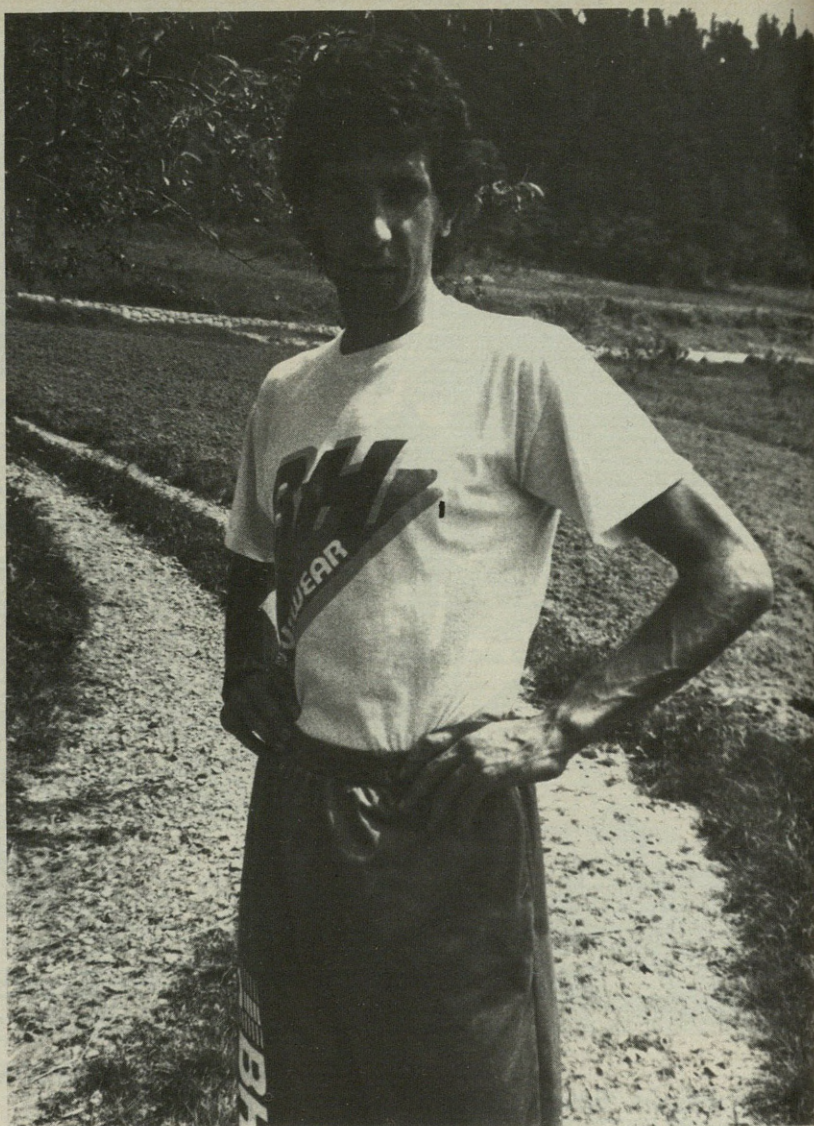
ERANTZUNA: Bai, horrenbeste urtetan eduki ditut batzuk bai. Esate baterako, Tour-ean urte batean, bagindoazen abanikoan eta niri lekua kentzeko bira zakar bat egin zuen batek; atzetik joan eta nire aurrean para zenez, hartu nuen botila urez beteta eta lepoan jo nuen botilagaz indar guztiaz. Horrelakoak pasatzen dira... normala da, momentu horietan tentsioan zaudenean hori egiten dizunean batek daukazunagaz edozer egiten duzu.

GALDERA: Tentsio hori, hala ere, azkenengo kilometrotan bakarrik jasango duzue ezta?

ERANTZUNA: Bai, bukaeran izaten da baina abanikoak daudenean problemak irteeratik izaten dira, ze haizeak ezkerretik jotzen badu korredore guztiek gura izaten dute eskubiko partean babestuta joatea, eta oso gatz da. Ziklismoko momenturik txarrenak eta desagradableenak horrexek izaten dira, ze zeure laguna izan arren ezin duzu barkatu, ze uzten badiozu horri, zeure lekua galtzen duzu eta azken jartzen zara.

GALDERA: Zein da zure lagunik onena tropelean?

ERANTZUNA: Bastante ondo konpon-tzen naiz Marinogaz, eta gero beste batzuk ere badauzkat. Nire ekipoa, Murgialdai... Bizkaiko korredore guztiak dira nire lagunak, gehienak.

GALDERA: Delgadok Ivanov-i bere laguntzaren truke dirua eman ziola esan dute komunikabide batzuk... Halako asko gertatzen al da?

ERANTZUNA: Perikoarena ez dakit egia izango den, ez dut ikusi ezer, izan daiteke egia baina apurtxo bat esajera egin dutela pentsatzen dut. Klaro egongo direna halakoak, kirol guztietan egi-ten da hori eta ziklismon ere egongo da.

GALDERA: Inoiz eskeini al dizue dirua taldekoa ez den norbait laguntzeko edo?

ERANTZUNA: Inoiz bai, inoiz esan di-date Tour-ean, esate baterako, laguntzeko korredore bati eta dirua pagatuko zidatela, baina nik ezin dut lagundu nire ekipoa dudalako.

GALDERA: Nor laguntzeko eskeini zizuten dirua?

ERANTZUNA: Gauza horiek ezin dira esan.

GALDERA: Dopina da beste arazo bat. Aurten Farfan-i tokatu zaio positibo ematea...

ERANTZUNA: Farfan-i tokatu zaio baina uste dut ezezagutzagatik izan dela, berak uste zuela produktu horrek ez duela positibo ematen. Anabolizantegaz-edo

emanez gero kastigatekoa da baina horregaz positiboa ematea... estimulantea da baina ez da hain fuertea. Ignorantziagatik izan dela pentsatzen dut. Dena dela, edozein momentutan gaude positibo emateko arriskuan, hori klaru geratu dadila; gauean katarroa hartu eta edozer hartuta eman dezake positibo. Eta anfetamina edo anabolizante hartuta bezalako kastigua dago edozein estimulante hartuta ere.

GALDERA: Ziklistek hartzen al dituzte anabolizanteak?

ERANTZUNA: Ez dut uste ze karrera guztietan kontrola dago. Baten batek igual arriskatuko du baina...

GALDERA: Askok laguntzen al du anabolizanteak?

ERANTZUNA: Ez dakit, ez dut frogatu(farreak).

GALDERA: Publizitateak eusten du, ekonomia aldetik, ziklismoa. Ez al zarete sentitzen pixka bat 'anuntzio-gizonak'?

ERANTZUNA: Beste asko ere hala ibiltzen dira eta gu ere igual. 'Tablero de anuncios' izatea lez da. Hori da pagaten duena, ostantzean ez dago zer eginik.

GALDERA: Oraingo txirindulariek lehengoak baino dexente gehiago irabazten duzue ezta?

ERANTZUNA: Lehengorik ez dakit, baina ni profesional nagoenetik hona progresio iraunkorra izan da, igoten. Orainxe ziklismoan maila nahiko baju dago, ze korredore batzuk ondo irabazten dugu, ni ez naiz kezatzen neureaz, baina konprenitzen dut beste batzuk oso gutxi irabazten dutela. Badago maila bat altuegia, eta bestea bajua, hau da, erdiko maila falta da.

GALDERA: Gero Tour-a dator. Zer egingo duzu Frantzian?

ERANTZUNA: Ez dakit neuk ere. Ea zortea dudan eta nire helburua etaparen bat irabaztea izango da, eta generala, ondo banabil, disputatuko dut.

GALDERA: Noraino helduko da Etxabe datozen urteetan?

ERANTZUNA: Ea beste urte batean zortea badaukat eta Espainiako Itzulia edo irabazten dudan, edo behintzat Euskadiko Itzulia. Beste urte pare batean gorantz joan naitekeela pentsatzen dut.

GALDERA: Eta ametsa?

ERANTZUNA: Munduko txapelketa, Tour-a... denak dira onak. Onena Tour-a.

I.MURUA

*«Edozein
momentutan
gaude positibo
emateko
arriskuan, hori
klaru geratu
dadila»*

*«Euskadiko
Itzulian
Rocheren
fabore egin
zuten»*

*«Neurea
errebelazioa
baino gehiago
progresioa izan
da»*

BIDEO ETA FILMEEI

AHOTS, HOTS ETA MUSIKA

EZARTZEKO PREST

ARBAITZALDE ETXEA-SAN ROKE AUZOA

DONOSTIA

Tlf.: 46 29 64 — 45 96 29

**kirolzaleen
zerbitzutan**

mner

donostia

☎ 271050 eta 270447

ZINKUNEGI
O P T I K A

HERNANI, 4 - 20004 DONOSTIA - Telf. 42 06 24

EUSKAL

**EUSKARAREN I.
ERAKUSKETA
OROKORRA**

AMURRIO

**Maiatzaren 19tik 28ra
LA CASONA**

EUSKO JAURLARITZA

HIZKUNTZ POLITIKARAKO IDAZKARITZA NAGUSIA

Euskararen defentsan eta AEKren alde

Iragan den astelehen eguerdian, EKBk (Euskal Kulturaren Batzarreak) deiturik, kultur gintzako pertsona talde batek prentsaurreko bat eskaini zuen «Euskararen defentsan, AEKren alde» agiria irakurri zutelarik bertan. Agiriaren hamazazpi aurkezle eta sinatzaileen artean aurkitu genituen Anaida Agirre, Baleren Bakaikoa, Joxemi Zumalabe, Jose Antonio Lekue, Kike Amonarritz, Karmele Aierbe edo eta Eusebio Osa.

Agiriak, beste zenbait puntuen artean, administrazioak hizkuntza-aren berreskurapen prozesuan bitarteko funtsezkoak ezarri eta erantzunkizunak bete ditzan azpimarrazten zuten, eta bide horretan oztopoak ipini eta eraso politikoei egiteari utz diezaion.

Erreferentzia berezia egin zuten, azken aldian AEKren kontra jaurti diren erasoek kontra, betiere AEK lan honetan egiten ari den lana errekonozituz, euskal herrialde orotara zabaltzen bakarri izaki. Eta azkenik, Iruñea eta Gasteizko gobernuak hizkuntza politika eta plangintza serio bati ekin diezaion eskatu zitzaizkien, instituzioen eta herri erakundearen arteko koordinazioa ziurtatuz plangintzaren burutzeko.

Aste honetan

Jaurlaritzako Kultur Kontseilaritza
auzitan jarria
(44. orrialdea)

Euskal Eskolaren komenioa sinaturik
(48. orrialdea)

Abangoardia musikaz
Patxi Larrañagarekin
(50. orrialdea)

Mikel Sarriegi berriz
auresku txapeldun
(52. orrialdea)

IRAGAN DEN ASTEBURUAN OSPATU TXALAPARTA III. IHARDUNALDIAK

Txalaparta zaletasuna sendotzen ari Hernanin

Azken bi urteetan bezala, Hernaniko Txalaparta Eskolak ihardunaldi batzu antolatatu ditu tresna zahar honen inguruan. Aurtengo ekitaldiak hiru egunetan zehar banatu dira.

Ramon Goikoetxea txalapartari zaharren hitzaldiaz zabaldu ziren ihardunaldiak maiatzaren 18an. 65 urteko aitona oraindik jotzen jarraitzen duela aipatu zuen, eta nola sagardoa egitean baserri ataritik herrira begira jotzen ei zuten, Amara-Astigarrraga aldeko Erbetegi-etxeberri eta ondoko bi baserrietan marka debalde'ko festak egin ohi zirela. Saio motzak egiten ziren, ohol bakarrak baliatuz eta fuerte joz. Udaletxeko areto nagusira hurbildu zen jende mordoak gustora pasa zuen kontu zaharrak eta Ramon eta J.M. Beltranen saioak entzunez.

Biharamunean, berriz, txalaparta modernoko bi saio berezi. Lehen Irungo Txalapartak lau oholez —erritmo zahar eta berriez—, Sanduisterri aretoan. Irundarrek txalaparta

perkusio mailara igotzen dute. Bigarrenez, Hernaniko Txalaparta, Gezala eta Unzilla antzesleen laguntzaz, «Saguzarrez inguratutik basurdea» ikuskizuna eskaini zuten —testuak Joxean Artzerenak—.

Eta maiatzak 20ean, ihardunaldiak amaitzeko, Hernaniko plazan Txalaparta Festa burutu zen. Musika Eskolako gazteek hartu zuten parte: txistulari, dultzaineru, albokari, trikitilari, bertsolari, tobera jole eta txalapartariak, noski. Aforia eta sagardoa ugari, eta txalapartarien artean Zuaznabar, Goikoetxea, Iruñeko Ortzarrekoak, Hernanikoak, Hazparnekoak eta Araiakoak. Estilo desberdinak oro, baina arabarrak bereziki aipatu, harri eta burdin soinuak tartekatu bait zituzten, entzulegoaren txalo artean.

Herri literatura ihardunaldiek Ubillos gogoan

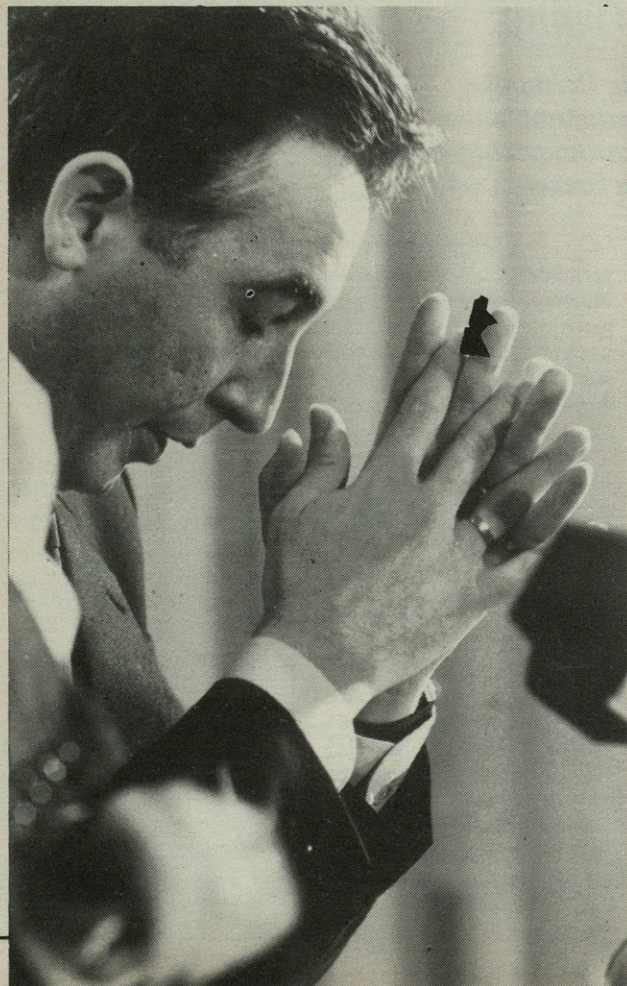
«Kontapoesia» izenburuean emango zaie hasiera maiatzaren 25ean Herri Literatura Lehen Ihardunaldiak, Euskaltzaindiaren antolakuntzapean. Larunbata bitartean burutuko diren ekitaldiok Billabonako Kultur Etxean izango dute kokagunea, bertan Juan Antonio Ubillos «Christau doctriñ berri-ecarlea» eta «Krisatabaren ikabidea»ren egilearen jaiotza-aren bigarren mendeurrena ospatuko dela.

Ekitaldietako hizlarien artean izango ditugu Juan Mari Lekuona eta Salvador Reves Tarragonakoa lehen egunean; Antonio Zavala, Jose Luis Forneiro eta Joaquin Diaz biharamunean, erromantzetegiaz solastatzeko; eta azken egunean, Karmelo Iturria, Luis Villasante eta Patxi Altuna Ubillos zenari buruz mintzatuko dira, Amasakoaren bizitza eta obra gaitzat hartuta.

JOSEBA ARREGIK LEgebiltzarrean eta Deia egunkarian
eginiko zenbait adierazpenen ondorengo erreakzioak

Euskal kulturgintzako pertsona ezagunen eritziek Jaurlaritzako Kultur Kontseilaritza auzitan jarri

«Korrika» amaitu ostean, duela bi aste Jaurlaritzako Kultur kontseilaria den Joseba Arregik adierazpen erasokorrek jaurti zituen euskararen aldeko herritar mugimenduei zuzenduak, batik bat AEK aitzakitza hartuta. Dozena bat kultur gizonak honela erantzun dute adierazpen horien aurrean.

Maiatzaren 11ean, Gasteizko Legebiltzarrean, PSOE alderdiko Odón Elorza parlamentariaren galdekizunean erantzunez, Joseba Arregi Jaurlaritzako Kultur kontseilariak EITBk Korrika-ri buruz eskaini zuen informazioa zela eta, hainbat adierazpen egin zituen: batzu AEKren aurka, bestetzu EITBren jokabidea arbuiautz, eta azkenik, euskararen alde lanean diharduten euskal herritar mugimendu desberdinen ahaleginak gutxietsi eta instituzioetatik sustatutako ekintzak eta jarduerak bakarrik errespetatuz.

Biharamunean, adierazpen erasokor horien berri eman zuten komunikabide guztiek, euskaltzaileen harridura eta haserrea piztu eraziz. AEKk bere aldetik, jasandako erasoaren aurrean bere kexuak agertu zituen Bilbon, Joseba Arregi «Kultur Bideetan» kanpaina instituzionala aurkeztu ari zela. Herritar mugimenduei zuzendutako erasoaren ostean sortutako erreakzioetatik oharturik, Deia egunkariak bi orrialdetako elkar hizketa eskaini zion Kultur Saileko kontseilariari maiatzaren 14ean, bere adierazpenen edukia babestu, luzatu eta hedatzeko xedez.

Itxura denez, bigarren adierazpen horiek ere ez dute erreakzio hoberik jaso, euskal kulturgintzan ezagunak diren dozenatik gora pertsonen eritzia jaso ditugula orrialdeotan, bai Legebiltzarrean bai Deia egunka-

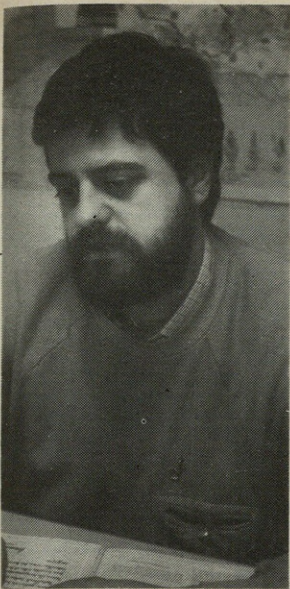
rian aipatu kontseilariak esandakoen inguruan itaundu eta gero.

Pertsona hauez gain, EITBko Koldo Anasagasti eta Josu Ortuondo, Uzturre eta Eugenio Ibartzabalei heuren eritzia emateko aukera eskaini genien, baina arrazoi eta kausa desberdinak zio, ez dugu erantzunik jaso.

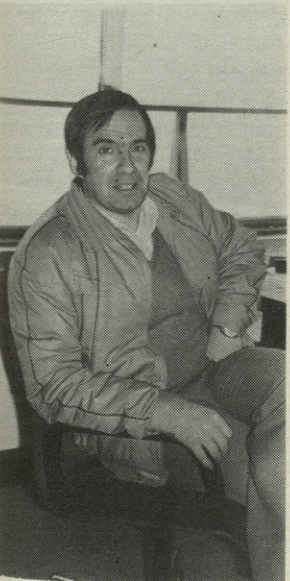
EITBk Korrika-ri buruz argitara emandako informazioagatik Gasteizko Gobernuako Kultur Saileko kontseilariak zera adierazi zuen Legebiltzarrean: «No volverá a repetirse nunca. (...) Si hubiera tenido conocimiento de esta circunstancia lo hubiera evitado». Adierazpen hauei buruzko honoko eritzia jaso ditugu Xabier Mari Otermin, Xabier Alegria eta Xabier Azurmendirengandik:

Xabier Alegria (AEKko Batzorde Nazionalekoa)

Joseba Arregi EITBko estatutuen kontra ari da. EITBko seigarren artikulok berak adierazten duen bezala, EITBren borondatea eta helburua da euskararen aldeko ekintza guztiak bultzatzea euskara bera aurrera ateratzen laguntzea. Horretan kultur kontseilariak EITBren izaera publikoa kolokan jartzen du eta, era berean, erakutsi nahi duen informatzeko independentzia ere oso leku tamalgarrian utzi.

Izan ere, Joseba Arregiren adierazpenak adierazten du interes politikoaren baitan ari dela, eta ez euskararen interesen alde. Bere jarrerak, euskararen aldeko edozein ekintza, edozein pausu eta edozein lege oztopatuz, euskararen kontrako etengabe-ko erasoan ari den PSOeren morroi hutsa dela erakusten du. Gainera, gauza bat azpimarratu behar, herri honen euskararen aldeko gogoia eta indarra iraunkorra dela, eta beraz Korrika-k aurrera egingo duela kultur kontseilariak botatako arrapostu horien gainetik.

Joxe Mari Otermin
(Euskadi Irratia-ko zuzendaria)

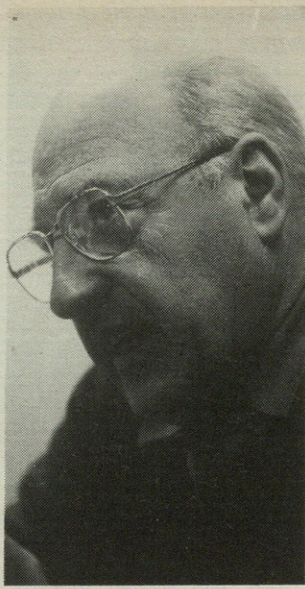
Euskal Telebistak eskubide osoa du berak nahi duen kanpaina batean parte hartzeko edo ez. Puntu honetan guztia librea da. Eta bere gidariak erabakitzen badute ez dela komeni honelako zerbait izenpetzea, eskubide osoan daude. Beste gauza bat da, ordea, informazioa. Euskal Irrati Telebista beharturik dago Korrika-ri buruz informazioa ematera.

Joxe Azurmendi (idazle eta filosofoa)

Nere jarrera garbia da: Korrika-ri lagundu egin behar zaio, eta instituzioetan sumatzen den dikotomiara jotzeko eta instituzionala ez dena gutxiesteko eta baztertzeko dagoen joera suizida dela iruditzen zait, eta alderdi abertzale baten, gainera, dejenerazio bat, kontzientzia politikoaren dejenerazioa.

Gasteizko Gobernu-ko Kultur Saileko kontseilariak zera adierazi zuen Legebiltzarrean: «La colaboración prestada por EITB a la Korrika me parece mal». Jean Haritschelhar, Joxemi Zumalabe eta Jose-txo Lizartzaren eritziak bildu ditugu esandakoaren inguruan.

Jean Haritschelhar
(Euskaltzainburua)

Korrika-ri buruz, Hegoaldeari dagokionez, ez dut eritzi ematerik zeren hor dituzuen eztabaidak politikoak bait dira: badakigu non den AEK eta, bon, horretan nik ez dut sartu nahi.

Hemen berriz, nik aurtan Korrika-n parte hartu nuen, eta alde agertu nahiz argi eta garbi, ez bait dugu bertzerik AEK baizik, eta berreuskalduntze horretan behar dugu zerbait egin. Guk beharrezkoa dugu hori, zeren eta ez bait digu ematen frantses gobernuak nahi genituzken gauzak. Nik ikusten dudana da Korrika-rekin AEKek biltzen duela diru puska bat eta, bon, horrekin zenbait lan egiten duela Iparraldean.

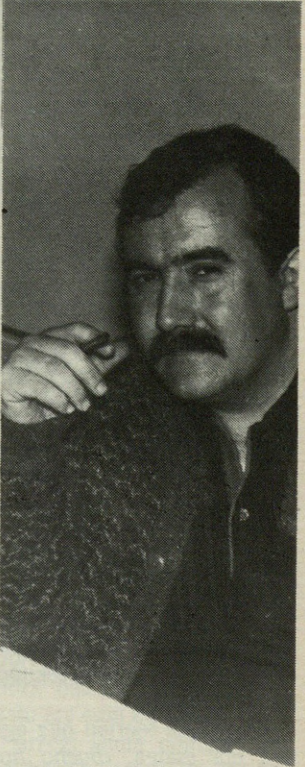
Hori da, ezin bait dira bi egoerak konparatu. Beraz beti mugatu nori buruz ari garen, zein den gure egoera eta guk behar ditugula hemen soluzioak aurkitu.

Joxemi Zumalabe
(EKBko lehendakaria)

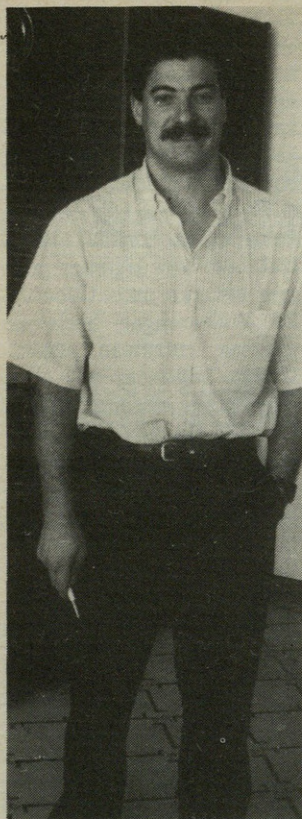
Astakeria bat iruditzen zait, basatikeria bat. Badirudi hori esan duenak euskararen egoeraren berririk ez daukala eta euskarak behar duenaren berririk ere ez.

Korrika euskararen aldeko mugimendu garrantzizkoenetakoa bat da, euskalduntze-ari lotuta eta jendearengan euskalduntzeko sentsibilidadeak

sortu, kontzientzia hedatu eta motibazioa garatzeko egiten den mobilizazio handi-
netako bat, eta hortara euskaltzale guztiak egon behar-
ko ginateke prest. Eta EITBk euskararen aldeko mugimen-
duti urrun bizi nahi ez duen neurrian, ba horrelako ekin-
tzetarako bere laguntza pre-
tatu beharko luke. Gobernu-
ko jendearengan horrelako esaldiak entzutean, euskal-
tzaleen batasunaz edo elkar
lankidetzaz ari direnean ge-
zurretan eta oportunismo hu-
tsez ari direla pentsa eratzen
du. Horrelako esaldiek eus-
kaltzaleen arteko behar du-
gun elkar lankidetzara arrisku
handian jartzen dute.

Esango nuke, gainera, EITB eta AEKren arteko akordio horretan mesede ge-
hiago egiten diola AEKk EIT-
Bri propaganda hori karteletan
jarriaz, EITBren imajina
hobetzen delako eta bestetan
oso urruti bizi den institu-
zioak herriarenganako ku-
tsua hartzen duelako. Alde
horretatik beraz, kristoren
hanka sartzea litzateke EIT-
Brentzat.

Josetxo Lizartza
(Antena-3ko zuzendaria)

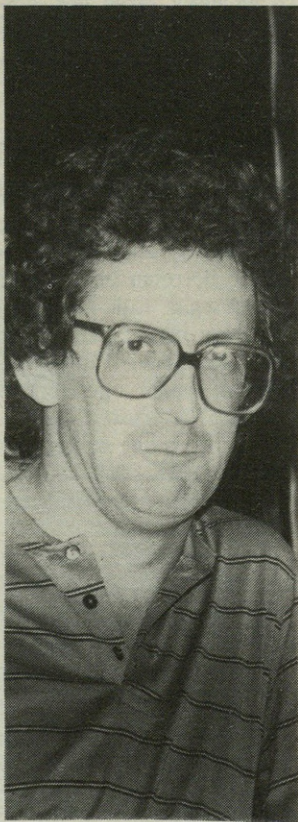
Iruditzen zait euskararen errekupeazio lanetan denok garela beharrezkoak, mugimendu guztiek merezi dutela errespeto guztia egiten duten lanarengatik. Uste dut, urte gutxitan beharbada herriaren sentitzen dela euskararen ilusio jaitzialdi bat bezala. Eta orduan, egin diren manifestazio gogor horiek batere mesederik ez diote egiten euskararen errekupeazio lan horri.

Erraza da teoriarik hitz egitea eta esatea, «bueno hor badabil jende bat Korrika eta apoiatuz eta erdaldunak dira, eta ez dute ezer ez egiten euskararen alde». Hori esatea ez dut uste egia denik, eta hala balitz ere, hain manifestazio gogorak eta agertu diren kartak batere mesederik ez dute egiten ilusio errekupeatze prozesu horretan. Nolabait, eskerrak baditugula erdaldunak euskararen alde. Oso arriskutsua iruditzen zait horiek hain errazki kritikatzeko, zeren gerta bait liteke kontrako jarrera bat: «Gu erdalduna gara, baina ez dugu inoiz ikasiko, ez bait diguzue

barkatzen ez dakigun kontu hori...».

Euskararen alde dauden politikoei badute euskara ikasteko obligazio bat, baina bestalde eskertzekoa da euskararen aldeko jarrera. Ez zait zilegi iruditzen Korrika-n parte hartu duten politiko erdaldunak kritikatzeko.

Euskararen aldeko eginahalei buruz, Gasteizko Gobernuak Kultur kontseilariak zera adierazi zuen Legebiltzarrean: «lo que importa son los hechos y las actuaciones institucionales que se realizan para potenciar nuestra lengua». Herri mugimenduak gutxietsi dituela uste duzu?, galdegin diegu Pedro Migel Etxenike, Txillardegia, Antonio Campos eta Sebastian Lizasori.

Pedro Migel Etxenike
(Kultur kontseilari-ohia)

Istilu hau ez dut jarraitu, baina nere eritzia aspalditik esana daukat. Nik uste dut bide horiek ez dutela izan behar inoiz elkarren kontrako, zeren euskara ez bait da aurrera aterako bakarrik le-

geek edo instituzioek hau edo hori esaten dutelako, bai zik eta une honetan herriaren mugimendu bat ondo datorkiolako euskarari. Baina, bestaldetik ere, ez dut uste euskara erabili behar denik beste gauza batzu lortzeko, nahiz eta beste helburu politiko horiek onak izan, eta uste dut Korrika-n askotan horrelakorik gertatu dela.

Azken finean, uste dut momentu honetan ez dela ona euskararentzako instituzioak eta herri mugimenduak elkarren kontra ibiltzea. Guztiak dira beharrezkoak, eta ez zait ondo iruditzen beraz, bat bestearen aurka ibiltzea ez eta bestea beste honen aurka ere aritzea. Ez gobernua erasotzeko euskara erabili ezta herri mugimenduak arbuia-tzea ere, zeren gauden egotan, momentu politikoan, biak dira ezinbestekoak. Ez dut uste Gobernutik, goitik, arazoa konponduko denik. Horregatik, nere eritzia beti izan da euskararen alde lan ona egiten dutenei laguntzekoa, eta baita ere, euskara ez erabiltzea beste gauzak lortzeko.

Txillardegia (idazle eta hizkuntzalaria)

Ni harritzen nauena, hasteko, zera da, AEK, Korrika, UEU, Euskal Herriaren Euskaraz eta abar eta abarren kontra ari direla —Gorordo ere PNVkoa da, baina Korrika-ren alde agertu zen (zer gertatzen da?)—, baina bestaldetik ez direla batere kezkatzen Hezkuntza Sailaren ardura, eta orain Euskal Eskolaren etorkizunarena Huertas eta Recalde bezalako enketetan utzi dutelarik.

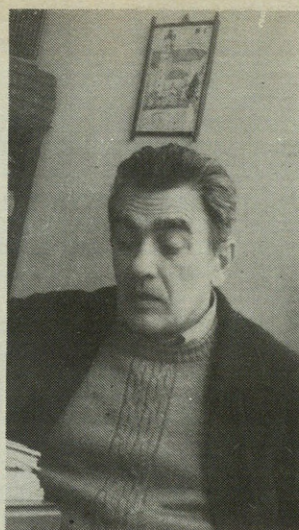
Oraintsu argitara eman da Irlandari buruzko lan oso inportantea hizkuntza arazoari buruz: «*International Journal of Sociology of Languages*», 70. zenbakian. Artikuluaren biltzailea O'Riagain, gutxi erabiltzen diren hizkuntzen europar idazkaritzako burua da, eta berak sinatutako artikuluan adierazten du, 35. orrialdean, Irlandako hizkuntzen garapenerako politikaren arazo nagusia herri presiorik ez izatea dela; alde batetik, Gobernuak ez duela inondik ere bultzatzen, baina hala ere ez dutela batere herri presiorik hizkuntzaren defentsaren alde egiteko.

Orduan nola demonio konprenitzen da Gasteizko Gobernuak Kultur Kontseilariak herri mugimenduen kontzientziazte ekintza, kanpaina eta presioak gaitzeste! Irlandan bienbitartean, zera esaten ari dira, «guk herri presioa izango bagenu beste gauza bat izango litzateke». Adibide hori ezagututa bakarrik, guztiz irrazionala da Arregi eta Jaurlaritzaren jarrera, herri mugimendu desberdinen kontrako etengabe-ko eraso hau.

Antonio Campos
(Ikastolen Federazioko lehendakaria)

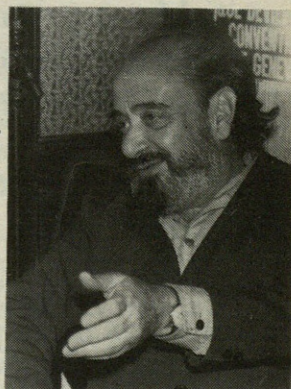
Herri honetan, nik uste dut, gehiegi saiatzen garela diferentziak bilatzen. Ez nintzateke joango Arregik esan duena eztabaidatzera, beste instantzia batzuetan egin beharko litzateke hori. Nik une hauetan euskaraz egiteko Arregik duen aberastasuna azpimarratuko nuke eta exenplutzat jarri. Erabaki politikoek garrantzi handia dute noski, baina handiagoa ba-

Deia egunkariak eginda-ko elkar hizketa batetan Gasteizko Gobernu-ko Kultur kontseilariak zera adierazi zuen euskararen aldeko herritar elkarte eta erakundeei buruz: «*Plan-tean, en el fondo, una política de marginalización, haciendo del euskara un lenguaje de subcultura*». Adierazpen honi buruz horrela mintzo zaizkigu Bernardo Atxaga, Iñaki Larrañaga eta Alfonso Sastre:

Alfonso Sastre (idazlea)

Euskal Herriko bizitza pitin bat ezagutzen duen edonork daki AEK euskararen aldeko motore aparta dela, abertzaletasunak mugitzen duen motorea. Eta idazleok ongi dakigu hizkuntzak aberriaz duena, ongi dakigu hizkuntzarekiko adorea politikoen politikieriatik urrun dagoen kontua dela. Txaloga-rria da beraz, AEKren eten-gabeko borroka, dudarik gabe era guztietako laguntzak eta zabalkundea merezi di-tuena.

Bernardo Atxaga (idazlea)

Holakoak asko esan eta gertatu dira lehenago ere. PSOEk Joseba Arregiri Legebiltzarrean egindako galde-rak eta gizon-honek gero erantzundako guztiak pazadi-zo bat gehiago besterik ez di-ra.

Badirudi, hipotesi bezala, PSOErekin euskaldunen hiz-kuntza bere heriotzera kon-denatua dagoela. Eta ez dakit noraino ote den zilegi Joseba Arregi eta bere alderdia PSOErekin batera agintzen aritzea.

Bestetik, 'marginalición' eta 'lenguaje de subcultura' hitz horiek entzunda, amorr-raz eta ikaratu egiten nau ikusteak badela jenderik euskararen gaur egungo egoera ikusita grabetasunaren alde jartzen dena.

Iñaki Larrañaga (soziolinguista)

Hasiera batean uste izan nuen agintariak salatuz herri mugimenduetako norbaitek botatako esaldia zela. Aginta-riak alegia, euskarari buruz, funtsean, marginalizazio kri-tika bat planteiatzen ari dire-la, era horretan euskara sub-kultura mailako hizkuntza bi-hurtuz. Eta pentsatu nuen, hizkuntz politikako arduradu-nei hori leporatzea pasada bat zela. Beste kontu bat li-tzateke Madrileko eta Parise-koei asmo hori leporatzea, eta baita beraiek hemen di-tuzten kideei. Baina tira...

Gero konturatu nintze-nean, ordea, alderantziz zela, agintariak zirela herri mugi-menduei salaketa hori egiten zietenak, orduan pentsatu nuen era berean pasada bat zela.

Horrelako deskalifikatzeak antzuak izateaz gainera, guz-tiz kaltegarriak bait dira be-netan euskarak normalizazio bidean aurrerapausuak emanez kulturgintzako hizkun-tza, eta ez azpikulturgintza-koa, bilakatzea nahi badugu behintzat. Horrek, Txepetxek egiten duen mailketan, esan nahiko bait luke euska-ra hizkuntza nazionala beza-la ziurtatu behar dugula. Hori lortzeko, ordea, euskarak guztiok behar gaitu, agintari nahiz herritar, erakunde na-hiz herri mugimendu. Eta guztiok, gure hizkuntz komu-nitatearen oinarritzko ezauga-rria denez, euskara behar du-gu, bestela erdal kultura bul-tzatzen subprodukto besterik ez gara izango, eta orduan akabo deskalifikazioak.

Gasteizko Gobernu-ko Kul-tur kontseilariak berriki adie-razi du «*euskara ez dela AEK*». Baina, aizu!, hori mun-du guztiak zekien, eta ez du inork uste ez AEK ez beste inork halakorik sekula pen-tsatu ere egin duenik.

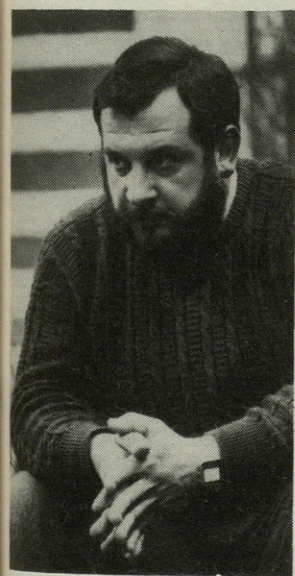
Arregi jauna politikotiki bat bezala portatu da, eta hor-regatik kapaza AEKk egune-tik egunera eta urtez urte egiten duen lana ukatzeko.

AEK akusatzea, edo euska-raren alde diharduen beste edozein herri mugimendu, bokazio automarjinala da be-rez. Adierazpen horiek, gaur egun gazte pilo batek labana-txo zorrotzez beren buruak zauritzeko joera dutela bate-re lotsarik gabe adierazten duten horien lerro beretsu-koak ditugu. Nahikoa da!, na-hikoa da!

GORKA ARRESE
JOXAN OIZ

koitzak dugun errespon-sabi-litatea euskara bizitzeko hiz-kuntz egiteko. Saia gaitzen borondateak biltzen eta daki-gunok egin dezagun leku guztietan euskaraz, hori izan-go da euskararentzat lagun-tzarik onena.

Sebastian Lizaso (bertsolaria)

Dudarik ez dago institu-zioen aldetik egiten dena ba-karrik gauza gutxi dela. Euskararen alde egiten den aha-legin guztia ere estimatzekoa izan arren, nik uste dut dena ere gutxi dela, eta noski, insti-tuzioek ez daukate bazter-terik instituzio aldetik kan-po antolatutako ekintzak, be-raiek baino, nik uste, lan ge-hiago egiten ari direlako.

EUSKAL ESKOLA PUBLIKOAREN KONGRESUAREN MARKOAN SINATU ZIREN JAURLARITZA ETA FEDERAZIOEN KOMENIOAK

Jaurlaritzak ez zuen eskolari buruzko bere proiektua erakutsi kongresuan

Euskal Eskolaren arazoak —arazo bait da oraindik euskal eskola zein motatakoa izango den— bi gertakizun garrantzitsu eskaini dizkigu aste honetan: Euskal Eskola Publikoari buruzko Kongresua alde batetik, eta ikastolen komenioen sinadura bestetik.

Hezkuntz Kontseilaritzak, diru mordoa emanez aferan, lortu du Recalde jauna eritzi ezberdinez inguraturik agertzea irudi plural eta demokratikoa eskainiz, eta ikastolek lortu dute beren egoera ekonomikoa hobegotzeko diru apur bat. Sindikatoak, kritikoki parte hartuz STEE, edota kanpotik LAB eta ELA, ez dira bat etorri kongresuarekin.

Ziorik gabeko Kongresua

Hasiera hasieratik esan zen Kongresoan pertsonalitate garrantzitsuen hitzaldiak, Jaurlaritzatik antolatutako batzorde ezberdinen txostenen aurkeztea eta kongresukideen arteko eztabaidak horretarako zirela, horretan gelditzeko. Jaurlaritza ez zitzaiola zertan loturik egon behar Kongresoan esaten zenari. Hezkuntz Kontseilaritzak, Euskal Eskola Publikoaren lege-gaia plazaratzera koan, ez zeukala egun hauek hitzegindakoa morroi izan beharrik.

Recalderen hitzak ditugu honako hauek. Kongresoaren amaieran argitaratu zituen: «*En sí mismo el Congreso ha sido un foro para la discusión abierta. No ha adoptado ningún tipo de conclusiones imperativas, pues no era éste el objetivo perseguido.*».

Zein zen ordea Kongresoaren helburua? Jaurlaritzaren zatitza «un foro de discusión abierta», EA eta HBrentzat milioi mordoa balio izan duen Hezkuntz Kontseilaritzaren marketing operazioa. Hauteskunde bezperan gainera.

Ez gara hasiko artikuluko honetan, Bilboko Erakustazokako pabeloi luze baten ondoren, haur marrazkiz dekoratutako panel haien artean ibili, asko ibili, eta ondoren eskailera batzuk jeitsiaz aurki zitekeen saloian ospatutako Kongresoaren antolaketa. Bideo pantaila handia, bapateko itzulpena, goardia juradoak eta azafatak ezinbesteko bihurtu dira horrelakotan.

Kongresuak kontrako jarrera ugari izan ditu. Kritikoki berriuan batzuk, kanpotik euska beste asko.

Giroan baino gehiago esandakoetan jarri nahi genuke atentzioa, bereziki eskolaren euskalduntzeaz esandakoez.

Jaurlaritzak ez omen daki sareei buruz

Kontseilariaren kongreso amaierako hitzaldia Eskola Lege-gaiaren aurkezpen modura azaldu zitzaion prentsari alde aurretik. Ez zen han aldiz horrelakorik gertatu. Recalde printzipio mailako eritzi batzuk besterik ez zituen eskaini prentsaurreko baino bihurtu ez zen amaiera ekitaldi hartan. Ez zuen esan Recalde nolakoa izango den Lege-gai aurkeztuko duen testua, ez eta sare bakar batean nola elkartu (edota barenaturako) dituen gaurko eskola eta ikastola. Ez zuen esan ez eta ere «mi afirmación expresa en favor de la

euskaldunización, también por convicción» duenak zergatik PSOEek eta PSFk halako politika etnozida daramaten ikastolekin Nafarroan eta Iparr Euskadin.

Eskola sareei buruz gauza handirik argitu ez bazuen ere, eskolaren euskalduntzeaz buruz aritu zenean kontutan hartzeko moduko hitzak esan zituen. Oso zaila iruditzen zaio Recalderi eskola euskalduntzea, laurdenak euskaraz jakin eta horietatik askok eta askok erabili ere egiten ez duen gizarte batean. Bere ustez ez dago euskalduntzerik euskaldunlaririk gabe. Eta hemen dago azken boladan Jaurlaritzak behin eta berriz bere lepotik ardurak kentzeko darabilena: gizartearen esku dago euskararen erabilera, ez eskolaren esku. «*Las críticas a la capacidad de enseñar el euskara en el modelo A deben ser siempre*

Azken egunean lortu zuen Recalde ikastolen ordezkaria bere ondoan eser araztea.

escuchadas, pero la solución que se deba adoptar habrá de tener en cuenta los derechos y deberes de todos». Ez da erraza izango puntu honetan adostasun batera iristen: ikasle orok euskaraz ikasteko duen eskubidea dago alde batetik (edozein ikaslek erdaraz ikasteko duen eskubidearen ondoan), eta funtzionario-irakasleek beren lanpostua gortetzeko duen eskubidea dago ondoan.

Eskolaren euskalduntzea, «zaila»

Eskolaren euskalduntzeari buruz ihardun zutenen artean Joshua A. Fishman irakasle judu iparramerikarrak aurkeztutako ideia batek pisu handia hartu zuen, eta batako zein besteak erabili izan zuen oinarritzko egi berdadero bat bailitz. Honako hau zen ideia: eskolak (familiak bezala) gero eta indar gutxiago

dauka euskararen normalizazioan. Zehatzago formulatuta: eskola ez da nahikoa, giroa ere euskaldundu behar zaio haurrari, bestela alferrik gerta daiteke eskolako esfortzua.

80. hamarkada hasierako eztabaidak gogoan dituenak, Jaurilaritzaren Hizkuntz politikaren hastapenak oroitze moduan dituenak laister esango du zertan ihardun garen urte guzti hauetan. Orduan Eskola zen lehentasuna telebistarekin batera. Beste arlo oro horien atzetik gertatzen zen.

Orain berriz, urte batzuren ondoren, Fishman ekarri behar izan dute orduan euskaltzale askok eta askok esaten zuen gauza bera esateko. Hezkuntz Kontseilaritzako Euskara Zerbitzuko ardura-dun den Mikel Zalbidek ere gauza bera ekarri zuen hari-ra: «*Hasiera batean irakas ere du ezberdinen euskalduntze gaitasunean jarri zen esperantza optimistegia zen. Hori garbi ikusi da. 1978 inguruan onartua zen A erduan 600 klase-ordurekin posible zela halako euskalduntze maila egoki bat eskurtzea. Optimismo horiek joan dira*». Eta horren segidan: «*Hasierako zona soziolinguistiko zabal eta zurrin haien baliagarritasuna asko indar galdu dela. Gaur egungo*

haur ezberdinen soziolinguistikazko kontestualizazioan askoz ere lojikoagoa ikusten da ikaslearen etxegiroa, jolasleketako lagunartea, auzo bizitza eta orohar beren integrazio alor benetakoarekin, «geolinguistikazko eskualdekatze hutsarekin baino».

Tono berbera dauka eztabaida-gai argitaratutako testuen artean «Euskal Eskola»ri eskainitakoak. Gainontzeko gaien artean, gestioa, zuzendariaren papera, ikaslearen eta irakaslearen eskubideak, eskola gizarte ezberdintasunen berdintzaile moduan, irakaslearen prestakuntza... interes berezia hartu zuen euskal eskolarenak eta eskolaren euskalduntzearenak.

Guri arriskutsu iruditu zitzaigun Jaurilaritzako ordezkariak behin eta berriz botatutako mezua: «*esfortzu handia egin ondoren ikusten da ez dela aski eskola euskalduntzeko; haurrak euskaldun aktiboak ez badira gizartearen ardura da*».

Ez da sistema txarra. Zerbait lortzen denean Jaurilaritzaren lorpena da, porrot egingen denean berriz, gizartearen ardura da.

Gizartearen esku geratzen da dagoeneko martxan jarriko den Euskal Eskolari buruzko eztabaida eta datorkeen eskola eredua.

I. URIA

Recalderen eta Federazioen komenientziak

Kongresuaren markoan sinatu zituzten Hezkuntza Sailak eta Baskongadetako ikastolen Federazioek aspaldidanik sinaturik behar zuten komenioak. 116 ikastolek (8k ezik) sinatu zituzten komenioak, horietatik 95ek patrimonioa ere Jaurilaritzaren esku utzi zuelarik.

Komenio hauen bidez dirulaguntzak jasoko dituzte ikastolek Euskal Eskola Publikoaren Legea atera bitartean. Ikastolen Federazioen aldetik badirudi orain arteko estrategia ikastolak diruz ornitzea izan dela Legearen eztabaidari indar postura batetik helburtzearren. Recalderena, diruaren truk, ikastolak bere eremura erakartzea kontsentsuaren arrakasta poltsikora eramanez, eta ahal izanez gero, Lege istilugai honen sorle moduan agertzeko.

Gauza da hemendik aurrera Jaurilaritzan kontsentsua mantendu ahal izango den PNV eta PSOE sozioen artean, eta ikastolen Federazioetan ere EA-HB-PNV alderdien arteko «ikastolak ororen gainetik» paktoak irauterik izango duen.

Recalde garbi utzi zuen berarentzat, komenioak sinatu ondoren, ikastolak ere eskola publiko zirela. Hain zuzen hau izan daiteke jarrerako bat: publikotasunaren barruan bi status ezberdin mantentzea, eskola publikoak eta euskal eskola publikoak. Beste jarrera bi sareak arunt bereiztearena dugu. Eta hirugarrena Euskal Eskola Nazional berri bat egitea batetik zein bestetik abiatuz.

I.U.

EUSKAL MUSIKA KONTENPORANEOA ZERTAN DEN IRUÑEKO TALDEA-KO PARTAIDEAREKIN SOLASEAN

Patxi Larrañaga: «Abangoardiako erakusketak geureganatu, eta musika berria sortzen dugu»

Musikaste-ko egitarauaren barnean Abangoardiako Euskal Musika sailean sei egile gazteren beste hainbeste obra jo ziren joan den astean, Iruñeko Auñamendietako Kamara Taldea izaki interpretaria. Taldearen sorrerarekin zerikusi zuzena izan duen Patxi Larrañagarekin solastatu gara.

Patxi Larrañaga errenteriarra Iruñean bizi da duela urte batzu. Musika ikasketak Donostiako Kontserbatorioan burutu zituen —eta egun arkitek-turakoak egiten ari da Iruñean—. Konposatzailea da bera, ahotsentzat zein kamarako musikarako hainbat lan egin duena. Baina agian garrantzi-

tsuago da abangoardiako musikaren alorrean egin duen lan eta ahalegina Iruñeko Taldea delakoaren partaide den neurrian. Talde honek sortu bait zuen 1984. urtean Auñamendietako Kamara Taldea, musika kontenporaneoaren interpretatzeko Euskal Herrian gaur egun dagoen talde espe-

zializatu bakarra.

ARGIA.— Zergatik sortu zen Auñamendietako Kamara Taldea? Zuen musika bestek jo dezaten zaila delako, edo eta abangoardiako musikaren interpretazioan hutsunea dagoelako?

P.LARRAÑAGA.— Ba, aipatu dituzun bi arrazoiengatik esango nuke. Lortu dugu interpretazio taldea osatzea eta oso pozik gaude. Talde horretan dagoen jendeak argi dauka norabidea, bai bait daki gure musika hasiera batetan zail samarra izan arren, beste edozein musika bezalakoxea dela, iharduera artistikoaren lehen mailan dagoela, kontzertu tradizionalak beste maila batetan daudela, ez dutela gurekin zerikusirik. Santanderetik Zaragoza bitartean interpretazio talde bakarra gara, baina badira Madrilén, Bartzelonan eta Valentzian gure

antzeko taldeak. Harreman sendoak ditugu beraiekin.

A.— Ba al du osotasunik musikagile talde batek egiten duen musika lanak?

P.L.— Bakoitzak egiten duenak antza handia du besteak egiten duenarekin, baina bada desberdintasunik ere. Behar bada, formalistena neu naizelako, abstraktuena Teresa, minimalena Berrade delako, eta ofizioan azentu gehiena jartzen duena Vicente. Normalki, gaietan ados egoten gara, baita prozedura teknikoetan ere. Beraz, osotasuna ez dakit, baina estilo koherentzia badugula deritzot.

A.— Ez al duzue zuen musika forma hutsala bihurtzeko arriskurik?

P.L.— Ez dut uste. Gaur egungo musikaren barruan borrokagileak gara eta honek mami edo kontenidoa ematen digula iruditzen zait. Eta borro-

kagileak garela diot, kutsu akademikoa duen musikaren aurkako musika egiten dugulako. Zentzu honetan, jadanik, «farraldeko Formalistak» bezala ezagutzen gaituzte Estatu espainolean. Beraz, gure musika eta jarrera ez dira hutsak. Beste musika moeten eta taldeko partaideen eraginen hausnarketak bestelako proiektzio bat ematen digu.

A.— Postmodernoak al zarete? Edo eta 'postmodernismoa' hitza oker erabilia da go zuena bezalako mugimendu bat deitzeko?

P.L.— Bai, gaizki erabilia da go. 'Postmodernotasuna' denboraren kontzeptua adierazten duen hitza da, ez da ez kategoriatik estetiko, ez eta filosofikoa ere. Postmodernoa, Modernoaren ondoren ailegatu den aroa da. Gertatzen dena zera da, hitzaren eguneroko azepzioa, azepzio zientifikoa edo normatiboarekin nahasi dela. Ondorioz, Modernotasuna, filosofia mailan Nietzsche arte, edo arkitektura mailan Kahn arte gertatu denari dei diezaiokegu. Hortik aurrera, zerbait aldatu denez gero, Postmodernotasuna hasiko litzatekeela eritzi diot. Horrenbestez, aro edo garai honetan bizi garen guztiak gara postmoderno.

A.— Nola deituko zenioke, bada, Postmodernotasunaren aroan egiten ari zaretenari?

P.L.— Postbangoardia. Hitz honek ez du denbora adierazpenik markatzen. Gu ez gara inolako 'abangoardia', abangoardiaren erakusketak geureganatu eta beste zerbait sortzen ari bait gara. Gure eritzi, aurrerantzean ezin dugu berrikuntza eta aurrerakuntza erabatzuren bila ihardun. Dena berregin behar dugu, dena interkomunikatu, gauzak bere kontestutik atera eta beste kontestutik batetan sartu. Dena den, erne, abangoardiaren historia ez da gurekin amaituko, abangoardia berantiarra sortuko dela uste bait dut. Epe luzean, noski.

A.— Zer esango zeniguke Añamendietako Kamara Taldeak Musikasten eskaini duen emanaldiari buruz.

P.L.— Lehenengo hiru obrak —Isabel Uruña, Jesus Mari Etxeberria eta Joselu Ruiz de Gordoarenak—, joan den urtean Donostiako Ihardunaldiaren jo zirenak dira. Gazteen ar-

“ Iruñeko Taldea-n Teresa da abstraktuena, Berrade minimalena, neu formalistena, eta ofizioan azentu gehiena jartzen duena Vicente ”

tean egiten den musika interesgarriena jotzen eta aditzera ematen saiatzen ari gara. Ramon Lazkano eta J.M. Etxeberria gure estetikatik oso hurbil daude. Isabel Uruña abstraktoagoa da, ordea. Gainontze-koak gutxiago ezagutzen ditut, eta nahiago dut xehetasunik ez ematea.

A.— Zein da entzulegoarekiko duzuen jarrera? Zuen emanaldietara jende gehiago erakartzen saiatzen al zarete?

P.L.— Ez. Ulertzen dugu gure musika zaila dela, eta beraz,

musika honenganako interesa duen entzulegoa baino ez gara geureganatzen saiatzen. Ez gaitoz inola ere jendea kontzertuetara joan dadin katekizatu beharra dagoela dioten ideiarekin bat.

A.— Hezkuntza konbentzionala eta musika kontserbatorioen etsai zaretela dirudi.

P.L.— Hemen, Paster ez beste guztiak hezkuntza sare konbentzionalean ari gara lanean. Baina maila honetan zera esan dezakegu, musikaren oinarriko hezkuntza, eskoletan ikas-

tea eta irakaskuntza profesionala beste gauza bat izatea lortzen ez dugun bitartean alfer alferrik ari garela. Gaur egun ikasketak 'puztuak' daude, zabalegiak dira —armonia lau urte, musikagintza beste lau...—, eta ez luke horrela izan behar, denbora epe laburragoan berdin berdin ikas bait daiteke dena. Dena den, oraingoz ez dirudi planteiamendu hauek aldatuko direnik.

A.— Hala ere, hezkuntza konbentzionalaz gain, Iruñeko Taldeak burutu du hezkuntza alternatiborik. Iruñeko Joaquín Maya kontserbatorioan egin zenuten esperimentiaz ari naiz, hain zuzen ere. Egin al duzue beste noizbait antzekorik?

P.L.— Bai. Beste giro batetan ordea, unibertsitari giroan, alegia. XX. gizaldiko musikan murgildu nahi izan genituen. Orohar, esperimentzia hauetatik lortu dugun emaitzarik garrantzitsuenetarikoa bat, piano koaderno bat sortzea izan zen, gaur egun Iruña, Zaragoza, Alcoy eta Gasteizko kontserbatorioetan erabiltzen den koaderno bat.

A.— Nafarroako erakunde ofizialekin gatazka gogorrean ari zarete aspaldian. Zergatik? Zein egoeratan zaudete une hauetan?

P.L.— Beraien kultur politikarekin bat ez gatzela esatea gustatuko litzaidake, baina tamalez ez da horrela, ez bait daukate kultur politikarik. Ez gara gizalegezko printzipio edo eritzi buruz eztabaidan ari. Beste kultur esparruek —pintura, bideoa, eta abarrek— proiektu on bat aurkeztuz gero dirulaguntzarik jasotzen dute. Guk ez ordea. Ezadostasun larri batzuren ondoren proiektu bat aurkeztu genien, zeinetan, dirulaguntza eta musika kontenporaneoaren zikloaren gorabeherak, eta XX. gizaldiko musikari buruz ihardungo litzatekeen, talde baten sorreraren xehetasunak luzatu bait genizkien. Dirulaguntza hori eman beharrean sari bat antolatu zuten. Beraz, kitto! esan beharrean aurkitu ginen. Honek Nafarroan denboraldi luze batean ezer ez egin ahal izatera behartuko gaitu.

AMAIK OLKOTZ

EUSKADIKO GIPUZKOAR AURRESKU TXAPELKETAN BEASAINARRA GARAILE AZKEN SEI URTEOTAN

Mikel Sarriegi: «Buruan sei txapela ditudala bertan behera uztea ez zait zuzena iruditzen»

Zazpi urtetatik dantzaren munduan murgildurik Mikel Sarriegi beasainarra, azken sei urteotan gipuzkoar aurreskuan txapelduna. 1982. urtean 5. postua lortu zuen 17 urte zituela, eta ez zuen inork espero huraxe izango zenik ondorengo urteetako garailea.

Zuzenean aurreku txapelketaren gaia jorratzen hasi baino lehen, orohar euskal dantzaren inguruan aritu gara solasean beasainarrarekin, aspaldi honetan hitzetik hortzera dabilen 'Euskal balleta' ren gaiaz ere aritu garelarik. «Horrenbeste dantza talde eta mugimendua egonik, hori beharrezkoa ikusten dut. Halako oinarri bat edukita, honelako proiektu bat bideratzea bidezkoa deritzot. Dena den diruaren arazoa ikusten dut hor, horrelako zerbait egin nahi izanez gero, zoritxarrez beharrezkoa bait da instituzioetara joztean».

Honelako proiektu bat bideratzeko orduan, Juan Antonio Urbeltz da Mikelen eritziz pertsonarik egokiena, azken urteotan eginiko saioak honen eskutik joan bait dira, «euskal folkloreaken barruan, Urbeltzek badu izena; alde horretatik begiratzen badugu bera izango litzateke pertsona egokiena».

Bestalde Euskal Dantza-

rien Biltzarra dabil jo eta ke euskal dantzaren inguruan lanean, bi alderdi hauen arteko tirabirak nahiko nabariak direlarik. «Euskal Dantzarien Biltzarra bezelako erakunde baten lana nik ezinbestekoa ikusten dut, bere baitan talde eta dantzari ugari mugitzen bait dira. Aipaturiko tirabira horietaz hitzegitea ordea ez zait oso egokia iruditzen, azken sei urteak Madriden pasa bait ditut, euskal dantzaren inguruko tiabiretatik ate».

Goi mailako txapelketa

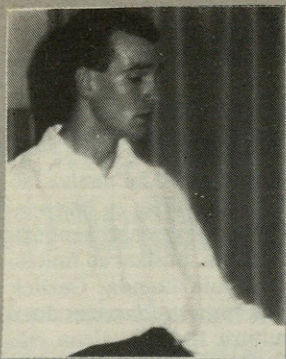
Berak aipatu bezala azken urteotan hemengo girotik aldenturik egon arren, gertutik jarraitu ditu beasainarrak aurreku txapelketaren inguruko gorabeherak, bere ustez urtetik urtera mailak gora jo duelarik. «Dantzari kopuruari dagokionez, kopurua mantendu egiten da urtetik urtera, hauen mailari dagokionez ordea, gorakada etengabea da».

Etengabeko gorakada ho-

nek, argi eta garbi adierazten du dantzariak urtetik urtera gehiago prestatzen direla. Aurrekulari bat definitzea eskatu diogunean, honela mintzatu zaigu Sarriegi: «orokorrean edozein dantzari dituen ezaugarriez gain, flexibilitatea da aurrekulari baten ezaugarri nagusia. Honez gain entzumen ona eta taulan gainean itxura onak edukitzea».

Ezbairik gabe hauetariko ezaugarri frango biltzen ditu Mikel Sarriegik bere baitan. Baina berak onartzen duen legez, gero eta gehiago kostatzen zaio irabaztea, atzetik datozenek gogor jotzen bait dute. «Ni txapelketa irabazten oso gazte hasi nintzen, eta garai hartako jenderik apenas aurkeztzen da gaur egun. Honenbestez oso jende gaztea da aurrean dudana,

**R. Sanchez
(Irun)**

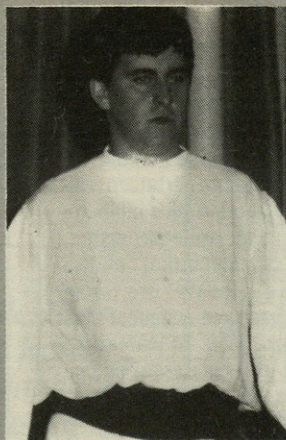
Nabarmena ahoz aho dantzarien artean esaten dena: urtero dantzari berak, eta klasifikazioa ere. Lehen hiru postuak iazkoen berdinak, hiru dantzarien arteko estilo eta pausoak arrunt desberdinak izan arren. Eritzi finkagabeek kalte handia egin dezakete, izan ere, egiten hasiak bait dira. Puntuak emateko era aldatzeko momentua iritsi zaio, eta bertsolarien iraultza, eztabaidagarria izan zen hura, dantzari egokitzeko arazo gutxiago dago; dantzaren pauso eta moduak zehazten errezago bait dira. Bada garaia gauzak argitzen hasteko, dantzaren eta txapelketaren alde ezer egin nahi baldin bada behintzat.

Iñaki Lasa (Erreterria)

Dantzarien artean bi sail bereiziko nituzke, maila gorenekoak batetik, eta gai-nontzekoak bestetik; dena den aurkezterakoan ez dakizu azken saiora pasako zaren ala ez. Hau neurri handi baten dantzari ematen diozun estiloaren baitan

dago. Epaimahaikideen artean bi tendentzia ezberdin bereiziko nituzke: Ereintza eta Goizaldi bezelako taldeek darabilten estiloa gustoko dutenak batetik, eta beste estiloa atsegin dutenak bestetik. Nere iritziz egin beharko litzatekeena, dantza lehengo estilo zaharrean dantzatu izango litzateke, gaur egun egiten diren 'tontakeri' asko alde batetara utzi.

**Telmo Esnal
(Zarautz)**

Ni urtero harrিতuta gertzen naiz emaitzekin. Nere kasuan adibidez, nahiko berdin dantzatu arren, lehengo urtean ez bait nintzen lehen hamarren artean sartu, eta aurten ordea bai. Gauza arraro asko ikusten dira. Dantzatzeke erari dagokionez, nere eritziz eskal dantza ez da 'balleta', eta lehenengo postuetan dauden batzuk era horretan dantzatzeko dute. Erizpideak zehaztu behar dira, inork ez bait dakigu zehazki zer hartzen den kontutuan eta zer ez. Epaimahaikideek dantzaren inguruan duten kontzeptua ezagutu beharko litzateke.

Luis Alberdi (Azpeitia)

Urtetik urtera dantzari onak egon arren, beti berdinak sailkatzen direla ikus daiteke, nahiz eta sailkatze-ko eran dantzatzeko duten beste hainbat dantzari egon. Txapelketaren oinarrietan litzuetan arauak jarraitu behar direla esan arren, pausoen aldetik ezberdintasun asko soma daitezke, trikitixan gertatzen

den legez, pausoak asmatzen diren heinean, lehengo zaharrak bertan behera uzten direlarik. Epaimahaiari dagokionez, erizpideak zehaztu beharko lirateke, ezadostasuna bait da nagusi.

gehienak oraindik esperientziarik gabeak. Dena den, nahiz eta gazteak izan, oso ondo ikusten ditut hauetariko asko, honen lekukoa, aurten lortutako abantaila murrizta delarik».

Azken bi urteotan, Bittor Zubizarreta eta Patxi Rivera izan dira sailkapenaren bigarren eta hirugarren postuetan geratu direnak, aurrerantzean hauek izan daitezkelarik Mikelen etsai nagusiak. «Momentuz bi hauek dira arriskutsuenak, bai bata eta bai besteak era bikainak erakusten bait dituzte». Dena den epai mahaiaren menpe legoke irabazle berri baten sorrera, oraingoek jarraitzen duten bitartean, hiru hauen

artearen egongo delarik garai-
lea.

Erizpideak finkatu beharra

Epaimahaiaren lanari dagokionez, orohar ezadostasuna soma daiteke dantzari gehien artean, erabakiak hartzeko orduan erizpideak finkatu barik bait daude. Txapelketaren aruetan agertzen den legez, litzuetak gipuzkoar dantzaren inguruan ezarritako arauen arabera behar du izan aurrekuak. «Litzuetak hor dauka bere liburua, eta horren arabera dantzatu beharko litzateke. Halaber esan beharra dago litzuetak ez duela mugatzen, 'laister-

ka'tan adibidez, dantzarien trebeziari bide ematen bait dio, arauak jarraituz noski. Nik behar bada gehien azpimarratuko nukeena, epaimahiko partaide eta dantzarien arteko harreman eza izango litzateke».

Dantzarien artean estilo arras ezberdinak ikusteko aukera baldin badugu ere, are nabariago da epaimahikideen artean dauden ezadostasunak, hauen artean ere erizpideak ez bait dira berdinak. «Horregatik esaten dizut nik ez nukeela inoiz lan hori hartuko, oso zaila bait da erizpideak ematea. Ideiak garbi egongo balira, erreza goa litzateke, baina kriterio baterakoirik ez dagoenez zai-

la suertatzen da».

Solasaldia bukatzeko, datoren urtean zazpigarren txapelaren bila joateko asmorik ba ote duen galdetu diogu beasaindarrari, duda-muda txiki baten ostean, baiezkoa eman digularik. «Mundu guztia ari da esaten nahikoa dudala, baina iruditzen zait, txapela galtzeko zorian nagoenez, ilusio hori eman behar diodala txapela irabaziko duenari, nahiz eta batzuri harrokeria irudit. Buruan sei txapela ditudala dana bertan behera uztea ez zait zuzena iruditzen».

MIKEL ARRIETA

Paperetan idatziak

TXAPELKETAN EZ OTE IZANGO?

Polipoak abotsa for-

rtzatzeagatik sortzen omen dituk. Tenore abotsa dugunoi gertatzen zai-guk. (...) Foniatrearekin hiru hilabete-tan arituko nauk ariketak egiten. Ordurako [txapelketarako] abotsa errekuperatzen dudala ere, ezin nauk etxetik irten eta zuzenean Do-nostiara finalera joan. Ni joatekotan

nire tamaina ematera joan behar diat eta, egia esan, ez diat joateagatik joateko gogorik. Bestalde, uste diat txapelketa mailan egina dudala nik egin beharrekoa.

Xabier Amuriza, («Egin», 89-5-18).

BERTSOLARI TXAPELKETARI AGUR

Gaztea nintzen bitartean oso gustora ibiltzen nintzen saltsa horietan eta ez dut uste nerbioekin sufritzen nuenik. Bertsolaritzak egun eder asko eman dizkit, baina txapelketako giro horri agur esateko ordua etorri zaidala pentsatu dut eta gazte bati utzi diot nere lekua. (...) Nik ikusi dut Uztapide txapelketa batetan bosgarren geratzen, eta gazteak nola preparatzen diren ikusita, arriskugarria da guretzat lan horietan sartzea.

Jon Azpillaga, («Egin», 89-5-19).

KANTAGINTZA ETA KONPROMEZUA

Gure lekua ikusten dugu kultura mailan, gure hizkuntza defenditzen dugu. Gaur egun borroka orokor bat egin behar da eta ez da borroka bat bestea baino hobeago. Bakotzak senditu behar du nun egiten ahal duen lan hoberena. Ni hobeago naiz kantari gisa, beste bat hobeago izanen da borroka armatuan. (...) Azken finean, olerki, antzerki-lari edo dantzari bat inportantea da. Denetan behar dugu lan egin, eta denen beharra dugu.

Minxoriak, («Ekaitza», 89-5-18).

LEHEN NOBELAREN ESTREINALDIA

Oraingoz lortu dudana nobela bat idaztea da, baina nobela izateaz gain nobela onbat idaztea oso gauza ezberdina da, eta makina saio egin beharko dut oraindik teknika eta hizkera behar bezala lantzeko. (...) Agian egurra hartu beharko dut. (...) Amak esan zidanez, irakurriak ditu okerragoak.

Pilar Iparragirre, («Hemen», 89-5-19).

NAFARROAKO EUSKARA LEGEA

[Nafarroako Euskararen Foru] Legeak arautzen duen territorialitatearekin oso zaila da gauza bat edo beste egitea. Zonaldean arazoa gainditu beharra dago, aplikazioa oso prolematikoa da eta. Nik uste dut piskanaka arazo hori gaindituko duen lege berri bat lortuko dela. (...) Funtzionalismo aldetik oso inportantea da Nafarroarentzat erlazio hestu bat edukitzea [Baskongadekin], azken finean, komunitate linguistiko aldetik gutxienez, badugu eta zerikusirik.

Eztebe Petrizan, («Deia», 89-5-19).

M. Zalakainek puntua jarrita

Juan Antonio Urbeltzi

(Eusko Ikaskuntzako Folklore Sailburua)

— Portugaleteko Elai-Alai dantza taldeak eraturik urterik urte, zu zuzendariz zarela, kultura ihardunaldi sendoak eratzen dira. Aurten musikaren funtzio sozialari tokatu zaio txanda. Guztiok dakigu musikak folklore barruan duen garrantzia kultura tradizionalan edo tradizio kulturean. Baina ezin daiteke ukatu, orohar behintzat, bigarren mailako musika tratatua izaten dela musika folklorikoa klasikoarekin alderatuz, adibidez, folkloreak berak kultura mailan duena bezalaxe. Horrek ez al du adierazten azaleko den esanahia baino zerbait gehiago?

NOSKI baietz. Begira, hizkeraz ikasita ikustea besterik ez duzu, norbaiti folkloriko deitzea zentzu despektiboan esan eta hartzen dela, eta horrek zerbait esan nahi du. Folkloreak herri baten nortasun agiria adierazten du; hor bait daude identifikazio zeinuak, mendez mende mamitzen direnak eta horrexegatik gordeak izan direnak. Egia esan, sakonera jota, herri baten folklorea ukatzea herria bera ukatzea da, folklorea herri baten jakinduriaren gordailua bait da. Nik horrelako jokaeratan sozioinperialismoaren joera ikusten dut, makroestatua egiteko nahi hustela. Eta hau ez da gaurkoa: euskaldunok lanerako kemena, andaluzen tronioa, gaztel herrikoen sendotasuna eta beste ez dakit nortzuen grazia hartu, dena bildu eta España egin nahi da, kultura, folklorea, musika espainola. Noski, hori nahi da, eta horregatik ukatzen zaio herri bakoitzari bere folklore propioa.

Musikari dagokionez, adibidez, inork ezin dezake ukatu, informetua baldin badago behintzat, herri musikak eta musika akademikoak dituzten loturak. Herri bakoitzak bere definizio perfiletan musika ere badauka, eta hortxe oinarritzen da musika klasikoa deitzen den dena, edo msika kultoa deitzen dena. Baina egia esan, musika dena da kultoa; musika akademikoa berriz, lehen aipatu dudan soziologiko horrekin du zerikusirik, batz ere bere sustrai popularrak izkutatzeke erabiltzen denean. Askok sakondu beharra dago hemen, baina Bela Bartok berak esana da Hungari-buruz, eta bai herrialde horretan, bai Turkian, bai Indian, bai edonon aurkituko duzu musika klasikoa ez dela ezer folklorean ez baditu oinarriak.

Puntako argitalpenak

Gasteizko «Axular» liburutundak emandako datuak.

Literatur liburuak:

- 1.— «Obabakoak», Bernardo Atxaga. Erein.
- 2.— «Saturno», Arantxa Urretabizkaia. Erein.
- 3.— «110. Street-eko geltokia», Iñaki Zabaleta. Elkar.
- 4.— «Hilerriko jolasak», Pilar Iparragirre. Elkar.
- 5.— «Irene», Pako Aristi. Erein.

Orotarikoak:

- 1.— «Ornadunak», talde lanean. Eusko Jaurlaritza.
- 2.— «Oinarritzko hitzak». Eusko Jaurlaritza.
- 3.— «Atalase Maila». Europako Kontseilua.
- 4.— «Orotariko euskal hiztegia», Mitxelena. Etor.
- 5.— «Urtekaria 88». ARGIA.

Heiner Müller antzerkilaria, Berlindik langileriaz

Alemania Demokratikokoa (RDA), ekialdeko Berlinen bizi eta mendebaldekoa sarrera libreka dauka Heiner Müller-ek, Alemaniako antzerki idazlerik ezagunenak. 1956. urtean idatzi zuen "Der Lohndrucker" zuzendu du orain.

Eskirola baino langile zintzoa izango litzateke *Der Lohndrucker*ren itzulpena, Heiner Müller-ek Bertolt Brecht zendutako urtean idatzitako obraren izenburua. Lehendabiziko aldia da Heiner Müller-ek obra bat zuzentzen duena, eta behin horretan hasita, Volksbühne eta Berliner Ensemblekin egin du lan hori Berlingo RDAko hiru antzokietarik onenetariko batean.

Langile zintzo honen historia bere herriaren birreraiketaren historia da. 1948-49 urteetan kokaturik, Hans Garbek lan ederrak egingo ditu, iragarlari stalinisten irudimena lantzeko moduko lanak. Arazotxo bat izango du baina, bere langideek ez dute begi onez ikusiko langile zintzoaren enpeinoa.

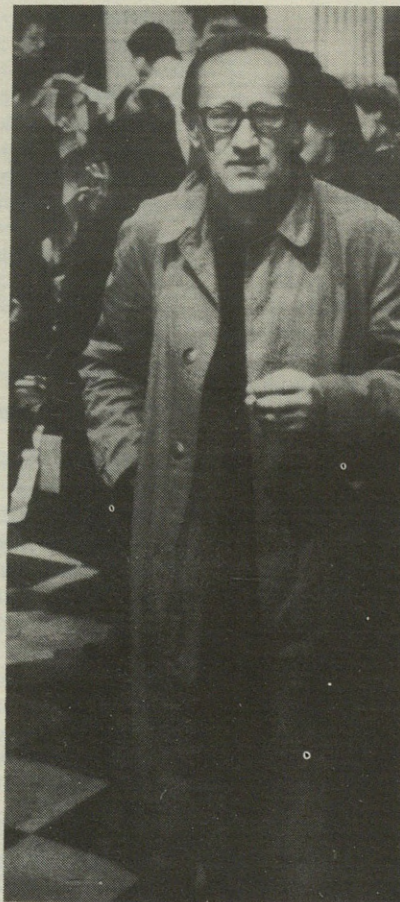
Müller-ek obra hau idatzi zuenean, zentsurak ongi omen zekusan aski politizatu gabeko langile klasea baten aurrean heroe positibo bat agertzea. Besterik ez omen zuen ikusi. «Niretzat —dio Heine- rek— langile ona izan zen Hitler aurretik, langile ona izan zen Hitler pean eta langile ona da RDA. Langile klase alemandarraren disziplinaren eredu da bera».

Pribilegio batzuk baditu Müller-ek gaur egungo RDA. Behar bada horregatik, baina esana du ez zaiola sekula bere herri- tikit aldegiteko ametsik bururatu. Seguru dago mendebaldera aldeginez gero bere sormena akabatuko litzatekeela.

Duela gutxi stalinista bat zela esan du RDAko antzezleri gazte batek. «Gazte asko hain dago nazkaturik politikaz eta ideologiaz ze iraultzaz ari baldin bazara irain egin gabe stalinista bilakatzen bait zara. Horrela bada nahiago dut stalinista izan: aldaketa politikoa guztiek sortarazten didate interesa».

Bere ustez aldaketa potentzial handia dago RDA. «Eta Hungarian eta Polonian baino korruptzio gutxiago. Hurrengo urteetan astilu galantak izango ditugu hemen agintariaren astakeriei amaiera emateko. Herri honen potentzial intelektualaren beldur dira».

Aldaketa nondik etorriko den... Ez du espero langileek aldatuko dutenik ezer. «Ez zaie bat ere interesatzen politika.

Heiner Müller-entzat ekologia, minbizia duen gorputzean oineko baba garbitzea bezalakoa da.

Bazka besterik ez dute gura. Eta hori ez dute falta. Faltza duten gauza bakarra Mendebaldera joan ahal izatea bakarrik da. Baina hemen merkeagoa da bizimodua, Mendebal-Alemaniako telebistak nahiko albiste eskaintzen die...».

Heiner Müller-ek dioenez sortzaileak egin ezin duena egiten ahalegin behar du. «Begira RFAn. Profesional onak daude. Arrakasta dute. Baina ez dute saiorik egiten gauza sentitzen ez badira. Artearen gakoa hortxe dago».

J.M. HERITZ

Britania H.ko Channel Four: etorkizuna zalantzan

Channel Four telebista kate britaniarreko zuzendariak aditzera eman duenez hipotesiak egiten ari dira ikuslegoaren %10 duen kate honen etorkizunaz. Bere ustez tb pribatua ez komertziala izango litzateke saldarik egokiena, publizitatea beraiek jestionatuz. Kate publiko honen lana berritzea eta esperimentatzea da. Bere laguntzaz 170 film egin dituzte britaniar zuzendari berriek eta tb eta zinemaren arteko hesia txikitzen ahalegindu dira. *My Beautiful Laundrette*, *A Room With A View*, *Mona Lisa*...

Joe Jackson, berrogeidunen rockero

Will Power izena du 35 dituen Joe Jackson kantari ingelesaren azken diskoak. Bere belaunaldiari eskainitako diskoa. «30-40 urte bitartean dituztenak izan ziren rockarekin hazitako lehenak. Helduen kontra eta hauen boterearen aurka jaulki izan ziren. Orain, helduak direnean, botere hori ordezkatzeko dutenean, zer egingo dute? Horixe galdetzen dut diskoan». Zaharregi da rocka bere ustez. 30 urte ditu. «Eta iraultzik izango bada, sinis nazazu, ez da egingo kitarren bidez. 30 urteko objektu zaharkitu batek ezin sor dezake matxinadarik».

Lara Cardella siziliarrak galtzak nahi zituen...

Lara Cardella 19 urte ditu eta Siziliako Licata herriskan bizi da. Astekari batek antolatutako literatur sariketa bat irabazi eta saltsa piztu du bere inguruan. *Volevo i pantaloni* (Galtzak nahi nituen) izeneko nobelatxoaren 50.000 ala berehala saldu baditu ere ezinezko bihurtu zaio bere herriko enparantzan paseatzea. Galtzak gizonezkoek edota «buttane»k (putek) baizik jazten ez duten tokian galtzak janztea erabaki duen neska baten istorioa kontatzen zaigu.

Jim Jarmusch zinegileak *Mystery Train* aurkeztu

Jim Jarmusch zinegile iparramerikarrak *Mystery Train* aurkeztu berri du Cannes-eko Zinemaldian. *Stranger Than Paradise* eta *Down by Law* zuri-beltez zuzendu zituenak koloreari ekin dio. «Hotel batetako gelan gau osoa eztabaidan pasako duen bikote baten istorioa kontatu nahi nuen. Beren borroka modua maitatzeko eta elkartzeko modu bat dute».

Florezito eta Tronio, Azkoitiko torero sonatuak

1

Hara nere bertsoak
belarri ertzero.
Zezen kontuak dira,
ba al dezu aitzera?
Azkoitian pasiak
dirade gainera.
Nahiz ez dan hemen izan
hartako joera.
Gu ere danetara
probatuak gera.

2

Urteak omen dira
hirurogei edo.
Floriako mutil bat
zezen-zale bero.
Beste kontirikan ez,
ziola egunero:
«Ikusiko naute
ni laister torero».
Florezito bezela
ezaguna gero.

3

Florezito txikiak
musu makurrakin,
izugarritzko plantak
zituen berekin.
«Nola toreatu nik
bazekiat jakin:
Ikxue datorrenin
adar haundixekin,
hik beste aldera egin
behar dek kapakin».

4

Aterea baizuen
hainbeste zarata.
Izango zuela ba
aukera aparta.
Andremaxek gainien
omen zirela-ta.
Urretxu alde hortatik
ekarri òaza ta;
zezenak Lasturkoak
aukera galanta.

5

Ailgatu ere bai
egun amestua.
Hainbeste jende plazan
hura zen gustua!
Florezito erdian
koraje prestua.
Zeini brindatuko ote
lehenengo ixkua
Mariano Atanori
jasorik eskua.

6

Bere ixko horrek
hasi da lanian.
«Banderillak sartzeko
ointxe det parian».
Bat besterik ez dio
sartu ipar-gainian.
Jendea parrez ia
lehortu beharrian.
Bestea, hor botatzen du
aidera letxian.

7

Florezitok inundi
hartan ezin laga.
Korajetsu azalduz,
barrutik ikara.
Zezenak harrapatu
mila modutara.
Jainkoak ez zuen ez
gehiagi anpara.
«Nik behar det ixko hau
derrepente akaba».

8

Prantatu da hiltzeko,
hura zen figura!
Zezenari hor zaio
estilo ingura.
Gehienez harrapatu
kostilla hezurra.
Zuri-zuri azpitik
ezpata muturra.
Azala besterikan
ezpazion urra.

9

Denboran behar orain
aurrera abitu.
Zinkuentako hamarkadan
ondoren gelditu.
Beste torero baten
kontuak argitu.
Egin omen zuen da
hainbeste meritu.
Tronionen konturik
nork ez du aditu?

10

Azkoitira lanera
etorritakua.
Andaluzitik edo,
traza hartakoa.
Beltza eta txikia
musua txatua.
Tximinotik berezi
ia ezinezkoa.
Neska denei atzetik,
madarikatua.

11

Tronio hor ari da
aukera galdezka.
«Torero lanetako
aproposa naiz ta».
Ezertako ez danik
mundu hontan ezta.
Berakin kontatuta
programa da presta.
Andremai bosgarrengoz
izango da festa.

12

Tronio beltza hor dabil
bere bizikletan,
popaganda ipinten
herriko kaletan.
Korrida izango da
atsaldez bostetan.
Tronio, Barrerita
ta El Yankee bertan.
Ikuskizun ederra,
bai alajainetan!

13

Mila beratziareun
berroita hamaseian.
Agostuko hemeretzi
garren egunian.
Plaza jarria zuten
Zona Industrialian.
Festa hastekoa zan
eliz atarian.
Tronio errege gisa
Azkoitiko herrian.

14

Karro dotore baten
gainetik agertu.
Zaldi zuri eder batek
aurretik tiratuz.
Tronion traje horrek
alde danetik luz.
Jendea kale eta
balkoietan erruz.
«Viva Tronio» danak
fuerte oihukatuz.

15

Plazara ailegatuta
hasi funtzioa.
Tronio baliente
eta gallardoa.
Zezena zuzen-zuzen
beregana doa.
Aidean arrotu du
zazpi bat legoa.
«Adio Azkoitiarrak
ilargira noa».

16

Hondoa jo du eta
zezena hantxe zai.
'Maetro' tentetu da,
pasea eman nahi.
Joipurtzuloan da
bota du noranahi.
Trapu zaharra bezela
astindu ere bai.
Tonto usaiak ederki
kendu zizkion bai!

17

Zezena karteletan
Salamankakua.
Tronion ezjakinean
Tudela aldekoa.
Behi petral bat
adar motzekua.
Alde hartako kaletan
ibilitakua.
Hangoak gozatzeko
izan zan nahikua.

18

Hoiek hola omen ziren
nahi bada sinetsi.
Aspaldiko kontuak
nahiz eta eritzi.
Jendeak jakin dezan
bihar edo etzi.
Nik inor meritu
ez nuen nahi jeitxi.
Tronio ta Florezito
milaka gozaintzi!

XABIER EIZAGIRRE**'JAUREGI'**

*Arrabeleko bertso paper
lehiaketa, 1. saria.*

Doinua: «Bizkaiko txerriari»

Pakoren kolumnak

Zaila iruditzen zait astero kolumna bat idatzi beharra periodiku edo aldizkari batean. Eta badira idazleak ia astero kolumna interesgarriak idazten dituztenak. Nik batzurenak astero astero irakurtzen ditut behintzat. Periodikutan gehien interesatzen zaizkidan gauzak kolumnak izaten dira batez ere: eritziak, eta batez ere kulturari buruzkoak, eta batez ere literaturari buruzkoak edo idazleek idazten dituztenak. Suerteak daukat nere lantokian egunero periodiku guztiak erosten direla, Euskal Herrikoak eta Estatuakoen zerbait ere bai.

Egin-en Txillardegiarenak irakurtzen ditut batez ere. Baita ere Jon Basterrarenak eta Prontxiorenak. Eta beti 'Liburuak' orrialdeak. Eta gero, gaztelerazkoak ere bai. Hemen, Eguna eta ARGIA ere astero dago eritziak irakurtzeko aukera —hauek nik erosten ditut, ez lantokiak—. Deia-n noizean behin, gero eta gutxiago, Mikel Atxagak botatzen ditu. Lehen behintzat Patziku Perurena-ri irakurtzen nion Navarra Hoy-en (hori bai luma zorrotza!). Eta Diario Vasco-n bat: Pako Aristik egiten dituenak.

Pako Aristik egun batean bai bestean ez idazten ditu. Ikaragarria! Ikaragarria hartzen duen lana, baina kolumnak aspalditik gero eta askarragoak dira. Ez da posible hainbeste gairi buruz idaztea. Ez da posible hainbeste gairi buruz hainbeste eritzi eman nahi izatea. Ez da posible hainbeste gauza gertatzea pertsona bati. Ez

da posible gauza interesgarriak esan ahal izatea egun batean bai bestean ez idatzita.

Ez dakit nolako euriak egin dituela eta horretaz. Ez dakit nolako gairi buruz idaztea eskatu diotela eta idatzi. Eta azkenetako bat izan da taxi batzu hartu zituela eta diru asko gastatu zuela —beti taxian ibiltzen zara?—, eta ETBkoek dirua zor diotela taxiengatik, eta ez omen ziren agertu ETBkoak Pakorekin egindako zitarra eta abar. Gero agertu zen karta bat, Hasier Etxeberriak firmatuta, eta esaten zuen Pako Aristi ez zela zita jarritako orduan ailegatu eta abar.

Nahikoa da! Ze memelokeria dira inori inporta ez zaizkion txaskarrillo guzti horiek! Nori interesatzen zaizkio egun batean bai bestean ez Pakori gertatzen zaizkion abenturak? Idazle izatea idazle izatea da, idaztea alegia!, eta kolumnetan gauzak esatea. Miserable samarra da ezer fundamentuzkorik esan gabe kolumnak idaztea diru piskat irabazteko. Jubilatu adi Pako, edo bestela Patziku Perurenaren kolumnak irakurri, eta zerbait ikasten hasi. Bezperan entregatzen dituzunak zakarrontzian hobeto daude periodikuko orrialde batean baino, egun batean bai bestean ez: batean txorrada bat eta bestean ere bai!

JAIME T.

Zorionak Egin irratia!

Egin irratia hasi da. Nik egun batean bakarrik entzun dut, Donostiara joan nintzeanean. Poztu egin nintzen. Bizkaitarra naiz eta guk ezin dugu Egin irratia entzun, Hernani eta Donostiako in-

gurunera besterik ez bait da zabaltzen oraingoz. Baina laster zabaldu ahal izango dela herrialde guztietara gura dugu denok. Zorionak Egin irratia! Denok espero genuen eta falta genuen irratia! Euskal Herri osora hedatzea behar dugu orain, eta horretarako baimenik oraindik lortu ez arren, abertzale guztion esku geratzen da eskubide hori agintariei eskatzea. Beti bezala, tinko!

TXETXU ARGOITIA

Hondartzan kirola

Eguraldi ona egiten ari da eta hondartzan ondo egoten da orain. Gertatzen da igandean jende askok nik bezala pentsatzen duela, eta orduan jende guztia batera joaten gara hondartzara. Ni Ondarretara joaten naiz batzutan eta beste batzutan Kontxara. Jende guztia bat bestearen ondoan egon behar izaten dugu. Leku gutxi dago, baina eguzkia hartzen egoteko eta bainu bat hartzeko ondo.

Baina gertatzen da gizonezkoek ez dakitela hondartzan egoten eguzkia hartzen. Eta jartzen dira segituan jolasten, kirolean. Batzuk pelotarekin, beste batzuk baloia-rekin... eta beste batzuk disko horiekin ere bai. Lehengoan batek bizkarrean eman zidan eta ubeldura bat ateratzen zait. Kolpea emandakoan barkamenak eskatu zizkidaten, baina kirolean segitu zuten.

Pentsatzen dut hondartza leku ona dela kirola egiteko. Baina momentuak eta momentuak daude, garaiak eta garaiak. Uste dut gainera debekatu dagoela pelotakin eta baloirakein eta jolastea jende asko dagoenean hondartzan. Hori kontrolatu egin beharko lukete udaltzainek edo hondartzako bijilante ekipo bat sortu. Peligroasoa

izaten da askotan, eta niki ikusi dut pala batekin haur bati buruan jotzen nahigabez. Nik ez dut esango hondartza eguzkia hartzeko bakarrik dela, ez dut esango deskantsatzeko bakarrik dela, baina esan nahi dut, hori bai, hondartza ez dela peligroak pasatzeko.

Eskerrik asko horrelako gauza sinplea argitaratzegatik, baina batzutan holako gauzak esan eta salatu behar direla pentsatzen dut.

INES IRIARTE

Sokatira light

Farregarria da sokatira zaleontzat Eusko Jaurlaritza komunikabide guztietan egiten ari den publizitatea. Telebistan eta egunkarietan ikusi dut: sokaren mutur eta alde bakoitzean dozena erdi bat lagun agertzen dira, eta ikurrintxo bat zintzilik erdian.

Ertzantza, ikastolak eta abarren publizitate instituzionala egiteko erabiltzen ari dira. Eta bitartean herri kirola maila altxatzeko eta indartzeko ez dute inolako ahaleginik egiten. Tira, beharbada hobe da instituzioetatik piperrik ere ez egitea herri kirolaren alde, ze bestela badakigu zertarako erabili nahiko duten Turismo eta Kultura Saileko jauntxoek. Herri kirola ez da folklorea.

Okerrena da anuntzio horietan agertzen diren gimnastak. Sokatirarik sekula egin ez duten gimnastak. Gimnasio batetik ateratzen dituzten mutil galant eta ponposoak. Pesak egin, kulturismo piska bat, katxas ipini eta aurrera! Sokatira light deitzen diot nik horri. Farregarria. Lotsagarria.

JOXE MANUEL A.

Euskadi monumentalak

GERRA egin zuten, eta irabazi. Gerraondoan eskola eta edifikio berriak eraiki zituzten, hiribide eta autopista luze bezain zabalak paratu. Ondoren itsasoak zeharkatzeko moduko zubiak, ur gainetik eta baita petik. Atomikoak zentralak, portu eta aireportuak. Atomikoak untziak, espazialak submarinoak. Eta Herri Berria zeharo konpondu, osatu, antolatuta eta sortua zelarik, Aginteak bere buruaren erretratu eta sinboloak han hemen barreiatzeari ekin zion gerrate eta ondoko garaitzaren oroigarri gisan. Bienbitartean ordea, Biztanleek egarri zirauten, egarriago egunetik egunera. Ostean, gosetea. Gerra berri baten atarira heldu ziren.

EUSKADI monumentalaren sasoiari sartu berri gara. Azken hamar urteotan eraikitako 'guztia'rekin ezin kontent, Europarekin maitemindu eta berarekin ezkontzeko arrea prestatzeari ekin behar omen zaio orain. Errepideak zabaldu eta bizkortu beharko dira Europak behin betirako (edo heriotzak banantzen gaitueino) lotu gaitzan. Segidan etorriko dira espazial untziak fabrikatu beharrak eta ilargi guztietako koloniak konkistatu ahal izateko bota beharko ditugun izerdi patsak. Euskadi monumentaletik Europa Inperialerako bidean barrena abiatu garena, alegia.

Dagoeneko itxura guztia bait du, karrera honek ez duela guretzat amaierarik izango. Espainiarrekin udazkenetako parketan musuka eta xirrika hasi eta nobioak izatea erabaki genuenean, ez ginen ohartu norekin

ezkontzera kondenatuak geunden. Europa Amona Zaharrarekin! Eta gu, hamabost urtekin, ha-ma-bost ur-te-kin!

Batzurentzat European bada esperantzarik, Itsasoak esperantzarik ez zuela aspaldi samar konforme geratu ginen arren, oraindik Lurrak baduelakoan. Besterentzat, Herrien Dibortzio Ahalbidea onetsi eta indarrean jartzea izango da aukera bakarra, ezkontza Eliza medio burutu beharrean Zibiletik egingo bagenu bezala. Eta gerora ere ikusi beharko dibortzioko trami-teak noren patrikatik ordaindu beharko ditugun!

Bienbitartean, hala ere, azken hamar urteotan eraikitako batzoki, piszina, txakurtegi eta *enea* guztiekin ezin kontent, Europa andregaiaren edertasunaren pareko Euskadi monumentalak eraikitzen dihardugu bai gau eta bai egun. Greba egunak debekatuak, greba gauak libre.

ARTEA eta monumentalismoa elkarren eskutik plantatzen hasteko sasoia heltzear genuela igartzekoa zen. Geografia berria, Lege berria, Mundu Berria —Post-Berria, esatea hobe— portuntuko zitzaizkigula antzemanaz gero, laster edo beranduago Marko Zaharraren testigantza historikoa utzi nahiko zigutela asmatzea ez zen oso zaila. Eta halaber, Marko Berriaren inauguraketa izan nahi duten lehen arte manifestazio erraldoiak ere egun batetik bestera paratu nahiko dizkigute: erraldoiak, monumentalak, megalomanoak... Mundu Post-Berriaren handitasun ezaugarria isladatuko dutenak.

Horrela, Instituzioetatik Arte Monumentala egiteko enkarguak ezagutu berri ditugu. Marko Zaharraren amaiera edo adieraziko zuena: «Aitararen Etxea», Chillida-ren eskutikakoa, Gernikan kokatua, Juntetxea eta bere sinbolismo guztia jasotzen duena. Eta etorkizuneko proiektua berriz, Marko

Berriaren iragarle izan nahi duena: Bilbon «Krisalezko Kuboa» eraikitzeko aurkeztu den Oteiza-ren proiektua, Hirian kokatua, Kultura Berriaren gune bilakatuko dena —Pariseko Beaubourg edo Pompidou zentruak adierazi nahi izan zuen antzera, proiektugileek sintzeroki aitortu duten bezala—.

Eta tartean, bi proiektuon artean, ttikiago bat, baina zubi egiten duen hirugarren manifestazio eskultorikoa, baita ere Instituzioetatik enkarguz eskatua: Donostian kokatutako Basterrechearen «Pakearen Usoa», uso zuria, Lege Zaharra eta Lege Berriko Agintea biak batera sinbolizatuko dituen. Uso Zuri Harrapakaria.

Chillida, Basterrechea eta Oteiza: hiru desberdin, baina buket bakarrean bilduak.

BADIRUDI Lege Berriak bere eskola eta edifikio berriak eraiki dituela, hiribide eta autopista luze bezain zabalak. Atomikoak zentralak, portu eta aireportuak. Atomikoak untziak, espazialak submarinoak. Lege Berriko agintariek antolatu ei dute Herri Berria, eta heuren erretratu eta sinboloak han hemenka barreiatzeari ekin diote Lege Berriaren garaitzaren oroigarri gisan, Lege Zaharraren historia Lege Berriaz betikortze alde. Bienbitartean ordea, Herriarrek egarri diraute, egarriago egunetik egunera. Ostean, gosetea helduko da. Jarraian, gerratea. Gerratea eta gero, egarri eta goseak asetzea ahaztuko al ditugu berriro?

GORKA ARRESE

Aldean eraman alde guztietara

- Gipuzkoako Kutxako Txartela aldean eraman egunera egoteko. Diru-arazorik ez izateko. Kutxako zerbitzu guztiak eskura izateko modu automatikoan. Ordu-arazorik gabe. Edozein dendatan ordaintzeko modua izateko, dirua aldean eramaten ibili gabe. Eroso-eroso. GK Txartela duzu praktikoena. Oraindik gabe bazaude, eskuratu azkar. Gipuzkoako Kutxako GK Txartela aldean eraman alde guztietara.

GK:

GIPUZKOAKO KUTXA
CAJA DE GUIPUZCOA

Lagunak Oro

Lagun Aron

Lagun Aro Aseguruetan gure herriari konfidantza osoa eskeini diegu, eta berak, gogotik igorri digu. Horregatik, gure ahalmen aseguratzailea hobetzen saiatzen gara, Euskalerriko bezero guztiei zerbitzu onena emateko asmoz.

Lagun Aron poliza mota zabala daukagu, estaldura sendoenekin, une bakoitzean klienteei seguritate gorena eskeintzea posibilitatzen diguna.

Lagun Aro Europara begira dago, europar sendietatik % 20a aseguratzen duen Europako Kooperatiba Aseguruaren Elkarteko partaide bezala.

LAGUN ARO
SEGUROS ASEGURUAK

Lan Kide Aurrezkia Taldekoa